



วารสารวิชาการบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
Academic Journal of Graduate School Nakhon Ratchasima Rajabhat University



วารสาร
ราชพฤกษ์
Ratchaphruek Journal
Humanity and Social Sciences

สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

ปีที่ 12 ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม - เมษายน 2557

Vol. 12 No.1 January - April 2014



ISSN 1905-1344

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเผยแพร่ผลงานด้านวิชาการและการวิจัยในรูปของบทความวิชาการหรือบทความวิจัยในสาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ของอาจารย์/ผู้ทรงคุณวุฒิ
2. เพื่อเปิดโอกาสให้อาจารย์และนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาได้แสดงผลงานในระดับบัณฑิตศึกษา
3. เพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์ผลงานระหว่างอาจารย์และนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษากับสถาบันการศึกษาอื่นๆ

สำนักงานกองบรรณาธิการ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา อาคารเฉลิมพระเกียรติ (อาคาร 9)

340 ถนนสุรนารายณ์ ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา 30000 โทรศัพท์/โทรสาร 044-272827

บรรณาธิการอำนวยการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อติสร เนาวนนท์

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บรรณาธิการ

รองศาสตราจารย์ ดร. ประยุทธ์ ไทยธานี

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

กองบรรณาธิการ

ศาสตราจารย์ ดร. ประสาท สีปคำ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

ศาสตราจารย์ ดร. บุญทัน ดอกไธสง

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์

รองศาสตราจารย์ ดร. อินทร์ ศรีคุณ

มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม

รองศาสตราจารย์ ดร. นาดยา ปิลันธนาพันธ์

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

รองศาสตราจารย์ ดร. สุวีรี ศิวะแพทย์

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

รองศาสตราจารย์ ดร. วงศา เล่าหิรัญวงศ์

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

รองศาสตราจารย์ ดร. วชิระ อินทร์อุดม

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

รองศาสตราจารย์ ดร. มธุรส จงชัยกิจ

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

รองศาสตราจารย์ ดร. พวงเพ็ญ อินทรประวัต

มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล

รองศาสตราจารย์ ดร. พุฒิพงศ์ สัตยวงศ์ทิพย์

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

รองศาสตราจารย์ สิริศักดิ์ จุลศิริพงษ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ธวัชชัย เนตรนอมศักดิ์

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เฉติญิก กิจระการ

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พาสณา จุลรัตน์

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. รัฐภรณ์ คัดการ

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สายสุนีย์ เดิมสินสุข

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กรุณา เชิดจระพงษ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

ดร. วรณีย์ เจตจำนงนุช

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ฝ่ายการเงินและเผยแพร่

นางธณมร จินตพละ

นางศรีนวล สิงห์มะเริง

นางสาวนิธรา น้อยภูธร

นางสาวศิริภาณี กรมโพธิ์

นางสาวชลดา พันภัย

นายสรพงษ์ เปรมวิริยานนท์

กำหนดการตีพิมพ์เผยแพร่ ปีละ 3 ฉบับ

ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม-เมษายน

(วันสุดท้ายของการรับบทความ วันที่ 31 ตุลาคม ของทุกปี)

ฉบับที่ 2 เดือนพฤษภาคม-สิงหาคม

(วันสุดท้ายของการรับบทความ วันที่ 28 กุมภาพันธ์ ของทุกปี)

ฉบับที่ 3 เดือนกันยายน-ธันวาคม

(วันสุดท้ายของการรับบทความ วันที่ 30 มิถุนายน ของทุกปี)

ผู้เชี่ยวชาญประเมินบทความก่อนตีพิมพ์

(Peer Review) ภายนอก

รองศาสตราจารย์ ดร. วชิระ อินทร์อุดม

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

รองศาสตราจารย์ ดร. สุวีรี ศิวะแพทย์

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

รองศาสตราจารย์ ดร. ทนงค์ศักดิ์ คุ่มไข่น้ำ

มหาวิทยาลัยขอนแก่น วิทยาเขตหนองคาย

รองศาสตราจารย์ ดร. นาดยา ปิลันธนาพันธ์

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

รองศาสตราจารย์ ดร. อัมรงค์ อุดมไพจิตรกุล

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต

รองศาสตราจารย์ ดร. นิตยา สุวรรณศรี

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ฤทธิชัย อ่อนมิ่ง

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ธนศักดิ์ อัสวจุฬามณี

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

ดร. วิไล วัชรพิชัย

ข้าราชการบำนาญ

ผู้เชี่ยวชาญประเมินบทความก่อนตีพิมพ์

(Peer Review) ภายใน

รองศาสตราจารย์ สิริศักดิ์ จุลศิริพงษ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สมศักดิ์ อภิบาลศรี

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สมบูรณ์ ต้นยะ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กรุณา เชิดจระพงษ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. บรรจบ บุญจันทร์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เพชรสุดา ภูมิพันธุ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. รัฐภรณ์ คัดการ

สารบัญ

บทความวิชาการ

การสร้างกรอบแนวคิดการวิจัยทางรัฐประศาสนศาสตร์โดยวิธีการจัดการความรู้	1
สัญญา เคนาภูมิ	

บทความวิจัย

การวิจัยและพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้ที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	15
ประกอบ ใจมั่น	
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแบบร่วมมือและความวิตกกังวลในการเรียนวิชาแคลคูลัส 1 ของนักศึกษา	
คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยกรุงเทพ	28
สุลี ไซติกประสงค์ และ ศิริรัตน์ วีระชาติยานุกูล	
ยุทธศาสตร์การบริหารการอาชีวศึกษาเอกชน	38
วิรุณ คำภีโร ศุภลักษณ์ เศษะพานิช พูนชัย ยาวีราข และ สุวดี อุบปินใจ	
การพัฒนารูปแบบการนิเทศแนวใหม่เพื่อพัฒนาคุณภาพครูปฐมวัย สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ	
การศึกษาขั้นพื้นฐาน	45
ธิดา ชันดาวงศ์ ศุภลักษณ์ เศษะพานิช พูนชัย ยาวีราข และ สมเกียรติ ตุ่นแก้ว	
การพัฒนาระบบการบริหารจัดการการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน	51
รุจิราภรณ์ ศรีสุวรรณ และ สุวมาลย์ ม่วงประเสริฐ	
การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการแก้ปัญหาเรื่องกระบวนการ	
เทคโนโลยีสารสนเทศและโปรแกรมคอมพิวเตอร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ระหว่าง	
การเรียนรู้ด้วยบทเรียนบนเว็บแบบ Big 6 กับการเรียนปกติ	59
สุดาพร เสียนขุนทด สุทธิพงศ์ หกสุวรรณ และ อชชา เขตบำรุง	
การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อการเรียนรู้คณิตศาสตร์เรื่องระบบจำนวนเต็ม	
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยการจัดการเรียนรู้แบบซิปปากับแบบปกติ	67
จิรภา ภิรมภาณูจันต์ศักดิ์ ปราโมทย์ จันทร์เรือง และ สันติ แสงสุก	
การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคิดสร้างสรรค์ด้วยโปรแกรมบทเรียนกับ	
การเรียนแบบปกติรายวิชาการถ่ายภาพและภาพยนตร์เบื้องต้นของนักศึกษาระดับปริญญาตรี	72
พิชิตฐิพงศ์ พิมพ์จันทร์ สุทธิพงศ์ หกสุวรรณ และ อชชา เขตบำรุง	
ผลของโปรแกรมกิจกรรมนันทนาการที่มีต่อการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมของนักเรียน	
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1	80
รัชฎา อัดโดดดร และ ประยุทธ์ ไทยธานี	

Contents

Academic Article

Establishing a Research Conceptual Framework of Public Administration by Knowledge Management.....1	
<i>Sanya Kenaphoom</i>	

Research Article

Research and Development: A Knowledge Management Model of Local Wisdom for Basic Education Institution15	
<i>Prakob Jaiman</i>	
Achievement of Cooperative Learning and Anxiety in Calculus I Course of Bangkok University of School of Science and Technology Students.....28	
<i>Chulee Chotikaprakal and Sirirat Weerachatanukul</i>	
The Strategic Plan for the Administration of Private Vocational Education38	
<i>Viroon Kumpilo, Supaluck Sestapanich, Poonchai Yavirach and Suwadee Ouppinjai</i>	
A New Model of Supervision Development to Improve the Quality of Early Childhood Teachers of the Office of Basic Education Commission.....45	
<i>Thida Kundawong, Supaluck Sestapanich, Poonchai Yavirach and Somkiet Tunkaew</i>	
A Development of Managerial System of Educational Quality Assurance in Private Vocational School51	
<i>Rujinad Srisuwan and Suwamarn Mounprasert</i>	
A Comparison of Learning Achievement and Ability to Solve Problems on Information Technology Process and Computer Program of Matthayomsuksa 5 Students between Learning by Big 6 Lesson on Web and by Traditional Instruction.....59	
<i>Sudaporn Siankhunthod, Suthipong Hoksuwan and Atcha Khetbumrung</i>	
A Comparison of Learning Achievement and Attitude towards Mathematics Learning Entitled "Integers System" of Matthayomsuksa 1 Students Learning by CIPPA Learning Management and Conventional Approach.....67	
<i>Jirapa Piromkarnjanasak, Pramot Chanreang and Santi Sangsook</i>	
The Comparison of Learning Achievement and Creativity between Using the Courseware and the Traditional Instruction in Introduction to Photography and Cinematography of the Undergraduate Students.....72	
<i>Pisittipong pimjan, Suthipong Hoksuwan and Atcha Khetbumrung</i>	
The Effects of Recreational Activities Program on Social and Emotional Learning of Primary Education Grade 1 Students80	
<i>Ratchada Addoddorn and Prayut Thaithani</i>	

การสร้างกรอบแนวคิดการวิจัยทางรัฐประศาสนศาสตร์ โดยวิธีการจัดการความรู้

Establishing a Research Conceptual Framework of Public Administration by Knowledge Management

สัญญา เคนาภูมิ*
Sanya Kenaphoom*

ABSTRACT

Public administration is the science deals with the mission management of state, starting from production, delivery, and service to their citizens. Its goal is the equality of well being among people in country. To serve the mission, it needs to develop the new and modernize knowledge of public administration at all times in order to get effectiveness and efficiency to use. The best way to create knowledge is to do a research framework. As a core of a research, a conceptual framework is important because it is the assumption of a new body of knowledge that is proven via research process. The conceptual framework is a theoretical framework shortening to use for each subject of the research. It showed all related variables a researcher needs to study, so it reflects all images of his or her research. The conceptual framework usually based on concepts, theories, and related research findings that a researcher needs to take from several sources. Therefore, analysis and synthesis in order to achieve the core information related to research problems are needed, namely a knowledge management (KM). The concept of knowledge management has been indicated that there are two types of knowledge: explicit knowledge and tacit knowledge. A research conceptual framework can be established by reviewing the literature focusing on traditional knowledge recorded that is called the explicit knowledge whereas the tacit knowledge has not been utilized for establishing a research conceptual framework. Therefore, the method of establishing a research conceptual framework by the knowledge management was aimed at retrieving the knowledge from experienced person, experts, and others which are assimilated to create the framework. It will be a modernized concept obtaining via the "Establishing a research conceptual framework by knowledge management."

The establishing process were; (1) imagination, started by the rational thinking to understand the research problem systematically such as the condition or the features of what would be studied and what basic elements were; the cause effecting that condition and how much they were, and the outcome and the impact both positive and negative results from that condition. When there were many researchers that cause different ideas, sharing their experiences seemed important to the reasonably conceptual framework (2) The knowledge identification, a search for the tacit knowledge or a search for knowledgeable person or the specialist concerning research issues. (3) The knowledge creation, a synthesis of knowledge from exchanging ideas among researchers and knowledgeable person that came in several forms such as a research report (the thematic paper, the case study, the independent study, the thesis, the master thesis, the dissertation etc.) caused multi-layer filtering committee in process, the form of a research team, and the research committee or the other forms. (4) The knowledge organizing, a management of the knowledge or perfectly improving the conceptual framework. (5) The literature confirms, a study concerning literature to support credibility and discovery of additional variables. (6) The conclusion of a conceptual framework as the component conceptual framework, the relationships between variables conceptual framework and the process conceptual framework.

The conclusion of the establishing of research conceptual framework by knowledge management; therefore, was based on the backwards method and ending by the forward method.

Keywords: research conceptual framework, knowledge management, explicit knowledge, tacit knowledge

บทคัดย่อ

รัฐประศาสนศาสตร์เป็นวิชาที่ว่าด้วยการจัดการภารกิจของรัฐ เริ่มตั้งแต่การผลิตจนถึงการส่งมอบสินค้าและบริการสาธารณะให้กับพลเมือง โดยเป้าหมายสูงสุดอยู่ที่ความกินดี อยู่ดี และมีความสุขอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกัน ดังนั้นจึงจำเป็นต้องพัฒนาองค์ความรู้ทางรัฐประศาสนศาสตร์ให้ทันสมัยอยู่ตลอดเวลา เป็นที่ทราบกันดีว่าวิธีการสร้างองค์ความรู้ที่ดีที่สุด คือ วิธีการวิจัยนั่นเอง เมื่อพิจารณาถึงแก่นของการวิจัยจะพบว่า กรอบแนวคิดการวิจัยเป็นสิ่งสำคัญเพราะถือว่าเป็นสมมติฐานแห่งองค์ความรู้ใหม่ เมื่อกรอบแนวคิดการวิจัยผ่านขั้นตอนการพิสูจน์ด้วยกระบวนการวิจัยแล้วก็จะกลายเป็นองค์ความรู้ใหม่ที่แท้จริง กรอบแนวคิดการวิจัยเป็นกรอบเชิงทฤษฎีที่ลดรูปลงมาใช้สำหรับการวิจัยแต่ละเรื่อง แสดงให้เห็นถึงตัวแปรทั้งหมดที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน หรือปรากฏการณ์ที่นักวิจัยต้องการศึกษา หรือภาพพจน์ในการวิจัย โดยปกติกรอบแนวคิดมีที่มาจากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยผู้วิจัยต้องนำข้อมูลจากหลายแหล่งมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ เพื่อให้ได้ข้อมูลสำคัญที่เกี่ยวข้องกับปัญหาวิจัย ซึ่งการสร้างกรอบแนวคิดการวิจัยโดยการทบทวนวรรณกรรมนี้ได้ให้ความสำคัญกับองค์ความรู้เดิมที่ถูกบันทึกไว้ ซึ่งเรียกว่าความรู้ทั่วไปหรือความรู้ชัดแจ้ง (explicit knowledge) อย่างไรก็ตามแนวคิดการจัดการความรู้ (knowledge management) ได้ระบุว่าความรู้มีอยู่ 2 ประเภท ได้แก่ (1) ความรู้ทั่วไปหรือความรู้ชัดแจ้ง และ (2) ความรู้เฉพาะตัวหรือความรู้ที่ฝังอยู่ในคน (Tacit Knowledge) จะเห็นได้ว่าความรู้เฉพาะตัวยังไม่ถูกนำมาใช้ประโยชน์สำหรับการสร้างกรอบแนวคิดการวิจัย ฉะนั้นวิธีการสร้างกรอบแนวคิดการวิจัยโดยวิธีการจัดการความรู้ จึงมุ่งไปที่การดึงองค์ความรู้ของผู้มีประสบการณ์ หรือผู้เชี่ยวชาญมาหลอมรวมให้เป็นหนึ่งสร้างเป็นกรอบแนวคิดการวิจัย ซึ่งจะทำได้กรอบแนวคิดที่ทันสมัย เรียกว่า “การสร้างกรอบแนวคิดการวิจัยโดยวิธีการจัดการความรู้”

ขั้นตอนการสร้างกรอบแนวคิดการวิจัย ได้แก่ (1) การจินตนาการ เริ่มต้นโดยอาศัยการคิดเชิงเหตุผล มองประเด็นปัญหาการวิจัยในเชิงระบบ เช่น สภาวะที่เป็นอยู่หรือคุณลักษณะของสิ่งที่สงสัยหรือจะศึกษาว่ามีองค์ประกอบเบื้องต้นอะไรบ้าง ปัจจัยเชิงสาเหตุ สาเหตุหรือเงื่อนไขที่ส่งผลต่อสภาวะนั้นได้แก่อะไรบ้าง และผลกระทบที่เกิดขึ้นจากสภาวะที่เป็นอยู่นั้นทั้งเชิงบวกและเชิงลบ (2) การค้นหาความรู้ โดยการสรรหาตัวผู้รู้หรือผู้เชี่ยวชาญในเรื่องที่จะทำวิจัย (3) การสร้างความรู้ โดยการสังเคราะห์ความรู้ด้วยการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันระหว่างผู้วิจัยกับผู้รู้ มีหลายรูปแบบ เช่น รูปแบบการทำรายงานการวิจัยตามหลักสูตรการศึกษา เช่น สารนิพนธ์ การศึกษาอิสระ การศึกษาค้นคว้าอิสระ วิทยานิพนธ์ ปริญญา นิพนธ์ ดุษฎีนิพนธ์ เป็นต้น เนื่องจากกระบวนการมีคณะกรรมการกลั่นกรองหลายชั้น รูปแบบคณะวิจัย รูปแบบคณะกรรมการวิจัย รูปแบบอื่น เป็นต้น (4) การจัดความรู้ให้เป็นระบบ โดยการปรับปรุงกรอบแนวคิดการวิจัยให้สมบูรณ์ตามข้อมูลที่ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ (5) ทบทวนวรรณกรรมยืนยัน โดยการค้นหาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องมาสนับสนุนเพื่อให้เกิดความน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น และ (6) สรุปเป็นกรอบแนวคิดการวิจัย กล่าวได้ว่าการสร้างกรอบแนวคิดการวิจัยรูปแบบนี้อาศัยวิธีคิดแบบปฏิโลมวิจัย หรือยุทธวิธีความคิดแบบย้อนกลับ (backwards thinking) และจบด้วยอนุโลมวิธี (forwards thinking)

คำสำคัญ : กรอบแนวคิดการวิจัย การจัดการความรู้ ความรู้ทั่วไป ความรู้เฉพาะตัว

บทนำ

กรอบแนวคิดการวิจัยเป็นกรอบเชิงทฤษฎีที่ลดรูปลง มาใช้สำหรับการวิจัยแต่ละเรื่อง แสดงให้เห็นถึงตัวแปรทั้งหมดที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน หรือปรากฏการณ์ที่นักวิจัยต้องการศึกษา หรือภาพพจน์ในการวิจัย กรอบแนวคิดการวิจัยอาจเขียนในรูปภาพจำลอง รูปแบบเชิงพรรณนา โดยทั่วไปการนำเสนอกรอบแนวคิดการวิจัยมักนำเสนอภายหลังการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องเรียบร้อยแล้ว กรอบแนวคิดการวิจัยจะต้องมีกรอบพื้นฐานทางทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับปัญหาที่ศึกษา หรือมีในภาพในเรื่องนั้นแล้วนำมาประมวลเป็นกรอบรูปแบบความสัมพันธ์ต่างๆอย่างใดก็ตาม มีคำหลายคำที่ใช้เรียกกรอบแนวคิดการวิจัย เช่น กรอบแนวคิด (บุญธรรม กิจปริดาภิรุต 2550 : 39) กรอบความคิดในการวิจัย (สุวิมล ร่องวาณิช. 2551 : 1 ; สุวิมล ตีรภานนท์. 2546 : 35) กรอบแนวคิดในการวิจัย (วรรณิ์ แกมเกตุ. 2551 : 67) กรอบความคิดการวิจัย (รัตนะ บัวสนธิ์. 2552 : 79) กรอบแนวคิดการวิจัยเป็นกรอบเชิงทฤษฎีที่แสดงให้เห็นถึงปัจจัย หรือความสัมพันธ์ของปัจจัย หรือตัวแปรทั้งหมดที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กันกับปัจจัย หรือตัวแปรตาม หรือปรากฏการณ์ที่นักวิจัยต้องการศึกษา ซึ่ง บุญธรรม กิจปริดาภิรุต (2549 : 39-40) ได้เสนอแนะว่าการประมวลเป็นกรอบแนวคิดการวิจัยจะต้องทำความเข้าใจในเรื่องต่างๆต่อไปนี้ (1) ปัญหาหลักที่ต้องการวิจัยคืออะไร

และอะไรเป็นปัญหาที่ต้องการทราบกันแน่ (2) อะไรเป็นตัวแปรตามและตัวแปรอิสระ ตัวแปรแทรกและตัวแปรควบคุม ตัวแปรต่างๆที่นำมาศึกษามีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันอย่างไร (3) ข้อมูลที่จะใช้ในการวิจัยเรื่องนั้นมีอะไรบ้าง แหล่งข้อมูลอยู่ที่ไหนและจะเก็บรวบรวมมาได้อย่างไร (4) การหาคำตอบในการวิจัยนั้น สามารถใช้ระเบียบวิธีวิจัยหรือแบบการวิจัย (research design) ในลักษณะใดได้บ้าง และจะเลือกใช้การวิจัยแบบใด ทำไมจึงเลือกแบบนั้น (5) มีแนวคิดและทฤษฎีอะไรบ้างที่สนับสนุนการวิจัยในปัญหานี้ และ (6) มีข้อตกลงเบื้องต้นในการทำวิจัยเรื่องนี้ หรือไม่อย่างไร

โดยปกติกรอบแนวคิดมีที่มาจากการศึกษาแนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยผู้วิจัยต้องนำข้อมูลจากหลายแหล่งมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ เพื่อให้ได้ข้อมูลสำคัญที่เกี่ยวข้องกับปัญหาวิจัย ซึ่งการสร้างกรอบแนวคิดการวิจัยโดยการทบทวนวรรณกรรมนี้ได้ให้ความสำคัญกับองค์ความรู้เดิมที่ถูกบันทึกไว้ ซึ่งเรียกว่าความรู้ทั่วไปหรือความรู้ชัดแจ้ง (explicit knowledge) อย่างไรก็ตามแนวคิดเรื่อง “การจัดการความรู้” ได้แบ่งความรู้ออกเป็น 2 ประเภท คือ (1) ความรู้ทั่วไปหรือความรู้ชัดแจ้ง เป็นความรู้ที่ถูกบันทึกในรูปแบบของสื่อต่างๆ และ (2) ความรู้เฉพาะตัวหรือความรู้ที่ฝังอยู่ในคน (tacit knowledge) เป็นความรู้จาก

ประสบการณ์ หรือพรสวรรค์ หรือสัญชาตญาณ ฯลฯ ของบุคคลผู้มีความรอบรู้ อาจเรียกว่า ผู้รู้ เช่น ผู้เชี่ยวชาญ ผู้ทรงคุณวุฒิ พหูสูตร ผู้ทรงความรู้ ผู้รอบรู้ นักปราชญ์ เป็นต้น

ผู้เขียนเห็นว่าองค์ความรู้เฉพาะตัว หรือความรู้ที่ฝังอยู่ในคน หากได้รับการนำมาบูรณาการในการสร้างกรอบแนวคิดการวิจัยแล้ว จะทำให้กรอบแนวคิดการวิจัยนั้นทันสมัยมากยิ่งขึ้น ท้ายที่สุดก็จะเป็นประโยชน์หรือเหมาะสมอย่างมากที่นำไปประยุกต์สร้างสรรคพัฒนาสังคมประเทศชาติต่อไป

กรอบแนวคิดการวิจัยทาง

รัฐประศาสนศาสตร์

รัฐประศาสนศาสตร์หรือวิชาการบริหารรัฐกิจ (public administration) เป็นวิชาที่ศึกษาเกี่ยวกับการบริหารงานของรัฐ สามารถศึกษาได้อย่างเป็นระบบมีกฎเกณฑ์และหลักการที่ชัดเจน (Dwight Waldo. 1955 : 2-5) ตลอดจนวิธีการดำเนินงานให้เป็นไปตามนโยบาย วัตถุประสงค์ การวางแผนในการดำเนินงาน การแบ่งแยกหน้าที่และความรับผิดชอบ การบังคับบัญชา ตลอดจนการประเมินผลการปฏิบัติงานให้ดีขึ้น ครอบคลุมทั้งกระบวนการบริหาร นโยบายสาธารณะ พฤติกรรมศาสตร์ และวิทยาการจัดการ รัฐประศาสนศาสตร์ถือเป็นสังคมศาสตร์ประยุกต์ และมีแนวการศึกษาที่ยึดหลักวิชาชีพ เป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ของการบริหารงานสาธารณะหรือการศึกษารัฐประศาสนศาสตร์ ก็เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ (efficiency) ประสิทธิภาพ (effectiveness) และการประหยัด (economy) เพื่อให้หน่วยงานบรรลุเป้าหมายซึ่งจะก่อให้เกิดความเป็นธรรมในสังคม (Nicholas Henry. 1975 ; อมร รัชศาสตร์. 2507 : 299) อย่างไรก็ตามกรอบแนวคิดทางรัฐประศาสนศาสตร์ก็คือกรอบแนวคิดของการจัดการหลายด้าน หรือหลายขั้นตอน แบ่งเป็นดังนี้ (วิรัช วิรัชวรารณ. 2553 : 2-3)

1. กรอบแนวคิดเกี่ยวกับทรัพยากรสำหรับการจัดการที่เรียกว่า 3M-11M (management resources) ได้แก่ (1) 3M เช่น man (การบริหารทรัพยากรมนุษย์), money (การบริหารงบประมาณ), management (แปลว่า

การบริหารงานทั่วไป หรือการจัดการทั่วไป ตัวอย่างเช่น การวางแผน การบังคับบัญชา และการประชาสัมพันธ์ เป็นต้น) (2) 4M เช่น man, money, management, material (การบริหารวัสดุอุปกรณ์) หรือ man, machine, medium, mission (3) 5M เช่น man, money, management, material, morality (การบริหารคุณธรรมหรือจริยธรรมของบุคลากรในหน่วยงาน) หรือ machinery, manpower, material, method, measurement (4) 6M เช่น man, money, management, material, morality, market (ตลาด ผู้รับบริการ หรือประชาชนผู้รับบริการ) (5) 7M เช่น man, money, management, material, morality, market, message (การบริหารข่าวสารหรือข้อมูลข่าวสาร) (6) 8M เช่น man, money, management, material, morality, market, message, method (วิธีการ ระเบียบ แบบแผน หรือเทคนิค) (7) 9M เช่น man, money, management, material, morality, market, message, method, minute (การบริหารเวลาหรือกรอบเวลาที่ใช้ในการปฏิบัติงาน) (8) 10M เช่น man, money, management, material, morality, market, message, method, minute, mediation (การประสานงานหรือการประนีประนอม) (9) 11M เช่น man, money, management, material, morality, market, message, method, minute, mediation, measurement เป็นต้น

2. กรอบแนวคิดกระบวนการจัดการ ได้แก่

2.1 หน้าที่ของการจัดการ (function of management) หมายถึง หน้าที่ที่นักบริหารหรือผู้บริหารจะต้องทำในหน้าที่ต่างๆ โดยการใช้ทรัพยากรทั้งหลายที่มีอยู่ในองค์การอย่างมีประสิทธิภาพ ครอบคลุมถึงการใช้ทรัพยากรได้อย่างเฉลียวฉลาด เหมาะสมและคุ้มค่า (cost-effective)

ส่วนการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพนั้น หมายถึง การตัดสินใจได้อย่างถูกต้อง (right decision) และมีการปฏิบัติการสำเร็จตามแผนที่กำหนดไว้ (Griffin. 1999 : 4) ซึ่งมีหลายแนวคิด ตัวอย่างเช่น กิจกรรมพื้นฐาน 4 ประการ (Schermerhorn. 2003 : 2) ประกอบด้วย การวางแผน (planning) การจัดองค์การ (organizing) การนำ

และสั่งการ (leading and directing) และการควบคุม (controlling) หลักการจัดการ PAMS-POSDCoRB (วิช วิรัชนิภาวรรณ. 2553 : 1-2) ประกอบด้วย (1) การบริหารนโยบาย (policy) (2) การบริหารอำนาจหน้าที่ (authority) (3) การบริหารคุณธรรม (morality) (4) การบริหารที่เกี่ยวข้องกับสังคม (society) (5) การวางแผน (planning) (6) การจัดองค์กร (organizing) (7) การบริหารทรัพยากรมนุษย์ (staffing) (8) การอำนวยการ (directing) (9) การประสานงาน (coordinating) (10) การรายงาน (reporting) และ (11) การงบประมาณ (budgeting) เป็นต้น

2.2 ผลของการจัดการ/ผลของการดำเนินงาน/ผลของการปฏิบัติงาน (results of management) ซึ่งอาจเรียกว่าคุณภาพของการบริหารโดยพิจารณาจากประสิทธิภาพและประสิทธิผล ซึ่งพิจารณาจากบทบาทและหน้าที่หรือภารกิจที่จะต้องทำ เช่น ภารกิจของโรงเรียนจะต้องจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ ภารกิจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องผลิตสินค้าและบริการสาธารณะ (public service and goods) ให้กับพลเมืองในเขตปกครองของตน ภารกิจของสำนักงานสาธารณสุขต้องดำเนินงานเพื่อส่งเสริมสุขภาพที่ดีแก่พลเมือง ป้องกันและปราบเชื้อโรค เป็นต้น โดยกำหนดตัวชี้วัดการจัดการด้วยการเปรียบเทียบ โดยจัดแบ่งตามวัตถุประสงค์ของบุคคลหรือหน่วยงานที่มีอำนาจทำการเปรียบเทียบ ซึ่งอาจกำหนดตัวชี้วัดการจัดการด้านใดด้านหนึ่งหรือหลายด้าน จาก 5 ตัวอย่าง ดังนี้ (วิช วิรัชนิภาวรรณ. 2553 : 35-36)

2.2.1 การเปรียบเทียบด้านการปฏิบัติงานหรือผลของการปฏิบัติงาน (performance หรือ result benchmarking) หมายถึง การเปรียบเทียบผลกำไร จำนวนสินค้าและบริการทั้งหมด ส่วนแบ่งตลาด หรือจำนวนผู้รับบริการ เป็นต้น

2.2.2 การเปรียบเทียบด้านกระบวนการดำเนินงาน (Process benchmarking) เป็นการเปรียบเทียบขั้นตอนการดำเนินงานหรือปฏิบัติงานในการผลิตสินค้าและ/หรือ บริการของหน่วยงาน เช่น ขั้นตอนการให้บริการทั้งก่อนและหลังการขาย ขั้นตอนการประชาสัมพันธ์ ตลอดทั้งขั้นตอนการควบคุม ตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินงาน เป็นต้น

2.2.3 การเปรียบเทียบด้านผลิตภัณฑ์ (product benchmarking) เป็นการเปรียบเทียบคุณภาพหรือมาตรฐานของผลิตภัณฑ์หรือสินค้า และ/หรือ บริการของหน่วยงาน

2.2.4 การเปรียบเทียบด้านความพึงพอใจของผู้รับบริการ (satisfaction benchmarking) หมายถึง การเปรียบเทียบว่าผู้รับบริการพึงพอใจสินค้าหรือบริการของหน่วยงานหรือบุคลากรของหน่วยงานมากน้อยเพียงใด และเปรียบเทียบปัจจัยที่ทำให้ผู้รับบริการพึงพอใจและไม่พึงพอใจ พร้อมทั้งเหตุผล เป็นต้น

2.2.5 การเปรียบเทียบด้านยุทธศาสตร์ (strategy benchmarking) หมายถึง การเปรียบเทียบกลยุทธ์หรือยุทธศาสตร์ในการดำเนินงานของผู้บริหารระดับสูง ซึ่งอาจรวมทั้งวิสัยทัศน์และวัตถุประสงค์หลักของหน่วยงานด้วย

3. กรอบแนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการ (factor effecting management) หมายถึง เงื่อนไขหรือสาเหตุที่ทำให้การจัดการเกิดประสิทธิผล อาจแบ่งเป็นปัจจัยภายในปัจจัยภายนอก ซึ่งอาจพิจารณาจากเครื่องมือในการวิเคราะห์องค์กร SWOT analysis (Mintzberg, Ahlstrand, & Lampel, 1998) ซึ่งเป็นการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอก (External and internal environment) ของหน่วยงาน หรือการวิเคราะห์สภาพภายในและภายนอกของหน่วยงานด้วย 4 ปัจจัย ได้แก่ (1) จุดแข็ง (strength) คือ ข้อดีหรือปัจจัยที่สนับสนุนภายในหน่วยงาน (2) จุดอ่อน (weakness) คือ ข้อด้อยหรือปัจจัยที่ไม่สนับสนุนภายในหน่วยงาน (3) โอกาส (opportunity) คือ ข้อดีหรือปัจจัยที่สนับสนุนภายนอกหน่วยงาน และ (4) ข้อจำกัดหรืออุปสรรค (threat) คือ ข้อด้อยหรือปัจจัยที่ไม่สนับสนุนภายนอกหน่วยงาน

แนวคิดการจัดการความรู้

วิธีการกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยด้วยวิธีการนี้ ผู้เขียนมีฐานคิดที่ว่า กรอบแนวคิดที่เกิดจากองค์ความรู้ที่เกิดจากประสบการณ์ของผู้เชี่ยวชาญหลายๆ คนถูกหลอมรวมเป็นหนึ่งในกรอบแนวคิดการวิจัยจะเป็นกรอบแนวคิด

ที่ทันสมัย กรอบแนวคิดการวิจัยประเภทนี้เป็นการออกแบบที่อาศัยตัวผู้วิจัยเอง พร้อมกับผู้รู้ (ผู้ที่มีความรู้/มีประสบการณ์/มีความเชี่ยวชาญ) ในศาสตร์นั้นๆ เป็นอย่างดีมาร่วมวงเสวนากันว่าจะกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยอย่างไร มีอะไรบ้างเป็นตัวแปร วิธีการแบบนี้ผู้เขียนเรียกว่า “การใช้วิธีการจัดการความรู้ (knowledge management)”

1. ความหมายของความรู้ จากพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 ได้กำหนดไว้ว่า “ความรู้” คือ สิ่งที่สั่งสมมาจากการศึกษาเล่าเรียน การค้นคว้า หรือประสบการณ์ รวมทั้งความสามารถเชิงปฏิบัติและทักษะ ความเข้าใจหรือสารสนเทศที่ได้รับมาจากประสบการณ์ สิ่งที่ได้รับมาจากการได้ยิน ได้ฟัง การคิดหรือการปฏิบัติของศิษย์ในแต่ละสาขานอกจากนั้นยังมีผู้ให้ความหมายของความรู้ไว้หลายแนวคิด ได้แก่ความรู้ คือ การพิสูจน์ความเชื่อที่เป็นจริง (Goldmann. 1999 อ้างอิงใน Firestone & McElroy. 2003 : 3) ความรู้ หมายถึง การใช้ข้อมูลและสารสนเทศที่มีคุณค่าซึ่งมีการนำประสบการณ์วิจารณ์ญาณ ความคิด ค่านิยม และปัญหาของมนุษย์มาวิเคราะห์ เพื่อนำไปใช้ในการทำงานหรือการแก้ปัญหา ความรู้จะช่วยตอบคำถามว่า “อย่างไร” (How Questions) ทำให้เข้าใจรูปแบบของความสัมพันธ์ (Davenport & Prusak. 1995 อ้างอิงใน Tiwana. 2002 : 39) ความรู้เป็นการทำบางสิ่งบางอย่าง (know how หรือ how to) ที่เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลที่กิจกรรมอื่นๆ ไม่สามารถกระทำได้ ซึ่งปัจจุบันองค์ความรู้ถือเป็นทรัพย์สินทางปัญญาที่มีความสำคัญต่อกิจการมากเนื่องจากเป็นที่มาของการก่อเกิดกำไรในธุรกิจและเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันรวมถึงทำให้ธุรกิจสามารถดำรงอยู่ได้ในระยะยาว (ศรีนัย ชูเกียรติ. 2541 : 14) นอกจากนั้น วิจารณ์ พานิช (2548 : 5-6) ได้ระบุถึงความรู้ว่ามีหลายมิติ เช่น ความรู้คือสิ่งที่นำไปใช้จะไม่หมดหรือสึกหรอ แต่จะยิ่งออกเงยหรือออกงามขึ้น ความรู้คือสารสนเทศที่นำไปสู่การปฏิบัติ

ความรู้เกิดขึ้น ณ จุดที่ต้องการใช้ความรู้นั้น ความรู้เป็นสิ่งที่ขึ้นกับบริบทและกระตุ้นให้เกิดขึ้นโดยความต้องการ และยังได้แบ่งประเภทความรู้เป็น 5 กลุ่ม (วิจารณ์ พานิช. 2548 : 6) ได้แก่ (1) artifact (A) คือ ความรู้ที่อยู่ในวัตถุ เช่น โทรศัพท์มือถือ ปากกา หนังสือ วิธีที่มีความรู้อยู่ในนั้น (2) skill (S) คือ ทักษะ ในที่นี้ หมายถึง ความรู้ที่ได้จากการฝึกฝน ไม่ใช่แค่ความรู้ธรรมดาหรือเพียงท่องจำได้เท่านั้น (3) heuristics (H), commonsense คือสามัญสำนึก เป็นความรู้อย่างหนึ่ง ซึ่งหลายๆ ครั้งเราไม่แน่ใจว่าถูกหรือผิด ก็ต้องลอง (4) experience (E) คือ ประสบการณ์ เป็นความรู้อย่างหนึ่ง เป็นความรู้ tacit ถ้าเราดึงออกมาได้เป็น explicit เราก็จะรู้เข้าใจมันอย่างดี แต่หลายๆ เรื่องเราอธิบายไม่ได้ แต่เรามีประสบการณ์ เวลาทำเรานำประสบการณ์มาใช้เป็นความรู้ และ (5) natural talent (T) คือ พรสวรรค์ เป็นความรู้อย่างหนึ่ง คนบางคน จะเล่นดนตรีได้เก่งมากเพราะหูดีมาแต่กำเนิด

จากคำจำกัดความเบื้องต้นสรุปได้ว่า ความรู้ เป็นการผสมผสานของประสบการณ์ สารสนเทศ ความเข้าใจทักษะและความเชี่ยวชาญ รวมถึงสิ่งที่ได้รับการสั่งสมมาจากการศึกษาเล่าเรียน ค้นคว้าและถ่ายทอด ที่นำไปสู่การกำหนดกรอบความคิดสำหรับการประเมิน ความเข้าใจ และการนำสารสนเทศและประสบการณ์ใหม่มาผสมรวมกัน ซึ่งระดับความรู้ตามแนวคิดของ James Brain Quinn จำแนกได้ 4 ระดับ (สำนักงาน ก.พ.ร. และสถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ. 2548 : 16 ; บุญดี บุญญาภิจ และคณะ. 2549 : 13) ได้แก่ (1) ความรู้เชิงทฤษฎี (know-what) เป็นความรู้เชิงข้อเท็จจริง เป็นความรู้ที่จำมาจากความรู้ชัดแจ้งที่ได้เรียนมา (2) ความรู้เชิงทฤษฎี และเชิงบริบท (know-how) เป็นความรู้ที่สามารถนำเอาความรู้ชัดแจ้งที่ได้มาประยุกต์ใช้ตามบริบทของตนเองได้ จนเกิดเป็นความรู้ฝังลึกที่เป็นทักษะหรือประสบการณ์มากขึ้น (3) ความรู้ในระดับที่อธิบายเหตุผล (know-why) เป็นความรู้เชิงเหตุผลระหว่างเหตุการณ์ต่างๆ การแก้ปัญหาที่ซับซ้อน การแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับผู้อื่นหรือถ่ายทอดให้ผู้อื่น ตลอดจน

สามารถรับความรู้จากผู้รับไปปรับใช้ในบริบทของตนเองได้ และ (4) ความรู้ในระดับคุณค่า ความเชื่อ (care-why) เป็นความรู้ในลักษณะของความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ สามารถ สกัด ประมวล วิเคราะห์ความรู้ที่ตนเองมีอยู่กับที่ตนเองได้ รับมาสร้างเป็นทฤษฎีใหม่หรือนวัตกรรมได้

2. ประเภทของความรู้ แนวคิดในการแบ่งประเภท ความรู้ที่น่าสนใจและได้รับความนิยมนอย่างแพร่หลายเป็น ของ Michel Polanyi และ Ikujiro Nonaka (อ้างอิงใน พรธิดา วิเชียรปัญญา. 2547 : 22 ; บุญดี บุญญาภิกิจ และ คณะ. 2549 : 16-18 ; ยุทธนา แซ่เตียว. 2548 : 253) โดย เป็นแนวคิดที่แบ่งความรู้ออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่

2.1 ความรู้ทั่วไปหรือความรู้ชัดแจ้งเป็นความรู้ ที่สามารถรวบรวมถ่ายทอดได้ โดยผ่านวิธีต่างๆ เช่น การ บันทึกเป็นลายลักษณ์อักษร ทฤษฎี คู่มือต่างๆ และบางครั้ง เรียกว่าเป็นความรู้แบบรูปธรรม การจัดการความรู้เด่นชัด จะเน้นไปที่การเข้าถึงแหล่งความรู้ตรวจสอบ และตีความ ได้เมื่อนำไปใช้แล้วเกิดความรู้ใหม่ ก็นำมาสรุปไว้ เพื่อใช้อ้างอิง หรือให้ผู้อื่นเข้าถึงได้ต่อไป

2.2 ความรู้เฉพาะตัวหรือความรู้ที่ฝังอยู่ในคน เป็นความรู้ที่ได้จากประสบการณ์ พรสวรรค์ หรือ สัญชาตญาณของแต่ละบุคคลในการทำความเข้าใจใน สิ่งต่างๆ เป็นความรู้ที่ไม่สามารถถ่ายทอดออกมาเป็นคำพูด หรือลายลักษณ์อักษรได้โดยง่าย เช่น ทักษะในการทำงาน งานฝีมือ การจัดการความรู้ซ่อนเร้น จะเน้นไปที่การจัดเวที เพื่อให้มีการแบ่งปันความรู้ที่อยู่ในตัวผู้ปฏิบัติทำให้เกิดการ เรียนรู้ร่วมกันอันนำไปสู่การสร้างความรู้ใหม่ที่แต่ละคน สามารถนำไปใช้ในการปฏิบัติงานได้ต่อไป

ซึ่งความรู้ 2 ประเภทนี้จะเปลี่ยนสถานภาพ สลับ ปรับเปลี่ยนไปตลอดเวลา บางครั้งความรู้เฉพาะตัว ก็ออกมาเป็นความรู้ชัดแจ้ง และบางครั้งความรู้ชัดแจ้งก็เปลี่ยน ไปเป็นความรู้เฉพาะตัว จากความรู้ทั้ง 2 ประเภท สัดส่วน ของความรู้ในองค์กรจะพบว่าส่วนใหญ่เป็นความรู้แบบฝัง ลึกมากกว่าความรู้แบบชัดแจ้ง สัดส่วนได้ประมาณ 80 : 20 ซึ่งเปรียบเทียบได้กับภูเขาน้ำแข็ง ส่วนที่พ้นเหนือน้ำสามารถ มองเห็นชัดเจนเปรียบได้กับความรู้แบบชัดแจ้งซึ่งเป็น

ส่วนน้อยมากเมื่อเทียบกับส่วนที่จมอยู่ใต้น้ำเปรียบได้กับ ความรู้ฝังลึก

3. การสร้างความรู้ คือการสังเคราะห์หลอมรวม ความรู้ที่ชัดแจ้งกับความรู้ที่ฝังลึก และยกระดับขึ้น โดยผ่าน กระบวนการ 4 ส่วนที่เรียกว่า “เซกิ” (SECI) (Nonaka & Takeuchi. 2000 : 139-150 ; ปิยนาด ประยูร. 2556 : 1-2)

3.1 การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกัน (socialization) เป็นการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ข้อคิดเห็น ความเชื่อ วิธีการ ฯลฯ ในลักษณะบุคคลต่อบุคคล ตัวต่อตัว ซึ่งเป็นการแบ่งปันและสร้างความรู้จากคนหนึ่งไปยังอีกคน หนึ่ง โดยแลกเปลี่ยนประสบการณ์ตรงของผู้ที่สื่อสาร ระหว่างกัน

3.2 การสกัดความรู้ออกจากตัวตน (externalization) เป็นการแลกเปลี่ยนความรู้ที่ฝังลึกอยู่ในตัวบุคคล ไปเป็นความรู้ที่ผู้อื่นสามารถเข้าถึงได้โดยกระบวนการต่างๆ เช่น การจับกลุ่มคุยกันเพื่อหาความคิดใหม่ๆ หรือกล่าวได้ ว่าเป็นการสร้างและแบ่งปันความรู้จากการแปลงความรู้ เฉพาะตัวเป็นความรู้ชัดแจ้ง โดยเผยแพร่ออกมาเป็น ลายลักษณ์อักษร

3.3 การผนวกความรู้ (combination) เป็นการ นำเอาความรู้ที่ชัดแจ้งจากแหล่งต่างๆ ที่มีมากมายมา รวบรวม บันทึก จัดกลุ่ม แบ่งเป็นหมวดเป็นหมู่ ทำให้เกิด เป็นความรู้ชัดแจ้งอีกระดับหนึ่ง ในรูปแบบที่สามารถเผยแพร่ได้มากยิ่งขึ้น

3.4 การผนึกความรู้ในตน (internalization) เป็นการนำเอาความรู้ที่ได้รับมาด้วยวิธีต่างๆ ไปลงปฏิบัติ ให้เกิดความเชี่ยวชาญเป็น “การรู้จริง” สามารถประยุกต์ เป็นผลิตภัณฑ์ กระบวนการ หรือวิธีการใหม่ๆ หรืออาจจะ เป็นการปรับปรุงของเก่าที่มีให้เกิดคุณค่ามากขึ้น ซึ่งสุดท้าย จะเป็นความรู้ฝังลึกที่ยกระดับขึ้นไปในตัวบุคคล

สรุปความรู้เป็นสารสนเทศที่นำไปสู่การปฏิบัติ เป็นเนื้อหาข้อมูล ซึ่งประกอบด้วยข้อเท็จจริง ความคิดเห็น ทฤษฎี หลักการ รูปแบบ กรอบความคิด หรือข้อมูลอื่นๆ ที่ มีความจำเป็น และเป็นกรอบของการผสมผสานระหว่าง ประสบการณ์ ค่านิยม ความรอบรู้ในบริบท สำหรับการ

ประเมินค่า และการนำเอาประสบการณ์กับสารสนเทศใหม่ๆ มาผสมรวมเข้าด้วยกัน ซึ่งขั้นของความรู้ เป็นดังนี้ (1) ข้อมูล (data) เป็นข้อมูลดิบที่ยังไม่ได้ผ่านกระบวนการประมวลผล หรือเป็นกลุ่มของข้อมูลดิบที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงาน (2) สารสนเทศ (information) เป็นข้อมูลที่ผ่านกระบวนการประมวลผลโดยรวบรวมและสังเคราะห์เอาเฉพาะข้อมูลที่มีความหมายและเป็นประโยชน์ต่องานที่ทำ (3) ความรู้ (knowledge) เป็นผลจากการขัดเกลาและเลือกใช้สารสนเทศ โดยมีการจัดระบบความคิด เสียใหม่ให้เป็น “ความรู้และความเชี่ยวชาญเฉพาะเรื่อง” (4) ความเฉลียวฉลาด (wisdom) เป็นการนำเอาความรู้ต่างๆ มาบูรณาการเข้าด้วยกันเพื่อใช้ให้เกิดเป็นประโยชน์ต่อการทำงานในสาขาวิชาต่างๆ และ (5) เชาวนปัญญา (intelligence) เป็นผลจากการปรุงแต่งและจดจำความรู้และใช้ความเฉลียวฉลาดต่างๆ ในสมอง ทำให้เกิดความคิดที่รวดเร็วและฉับไว สามารถใช้ความรู้และความเฉลียวฉลาดโดยใช้ช่วงเวลาสั้นกว่า หากนำเอามาจัดลำดับเป็นขั้นตอนของการเรียนรู้สำหรับมนุษย์แต่ละบุคคลจะได้

4. การจัดการความรู้ (knowledge management : KM) เป็นวิธีคิดที่เชื่อว่าการที่คนในสังคมองค์กรหรือชุมชนมีความรู้และสามารถใช้ความรู้ได้อย่างเหมาะสม จะก่อให้เกิดผลงานสร้างนวัตกรรมใหม่ๆ ให้แก่หน่วยงานและสังคม นอกจากนี้ ยังสามารถแก้ไขปัญหา อุปสรรค และเป็นการเพิ่มความสามารถในการแข่งขันยิ่งขึ้น และการจัดการความรู้จะเป็นเครื่องมือที่ทำให้การสร้างองค์กรแห่งการเรียนรู้ (learning organization : LO) ให้เป็นจริงขึ้นมาได้ โดยที่การจัดการความรู้ คือการศึกษาในรูปแบบที่ไม่เคยชินเป็นการเรียนรู้แบบขลุ่ยอยู่กับงานสามารถผสมผสาน และกลมกลืนไปกับการใช้ชีวิต

การจัดการความรู้เป็นกระบวนการนำความรู้ที่เกี่ยวข้องทั้งหมดที่เป็นประโยชน์ และสำคัญต่อองค์กรมาจำแนกวิเคราะห์จัดระเบียบ ตั้งเอาความรู้ที่กระจัดกระจายฝังอยู่ทั่วไปภายในองค์กรความรู้ขององค์กร เพื่อให้ง่ายต่อการเข้าถึง และเผยแพร่การผสมผสาน (ประพนธ์ ผาสุขยัตติ. 2550) นอกจากนั้น การจัดการความรู้ ยังเป็นการยกระดับ

ความรู้ขององค์กรเพื่อสร้างผลประโยชน์จากต้นทุนทางปัญญา โดย เป็นกิจกรรมที่ซับซ้อนและกว้างขวาง ไม่สามารถให้นิยามด้วยถ้อยคำสั้นๆ ได้ ดังนั้นต้องให้นิยามหลายข้อจึงจะครอบคลุมความหมาย (วิจารณ์ พานิช. 2552) เช่น เป็นการรวบรวม การจัดระบบ การจัดเก็บ และการเข้าถึงข้อมูลเพื่อสร้างความรู้โดยมีเทคโนโลยีด้านข้อมูลและคอมพิวเตอร์เป็นตัวช่วย ซึ่งเกี่ยวข้องกับการแลกเปลี่ยนความรู้พฤติกรรมในองค์กรที่เกี่ยวข้องกับสังคม วัฒนธรรม และวิถีปฏิบัติมีผลต่อการแลกเปลี่ยนความรู้ ซึ่งมีความสำคัญต่อการจัดการความรู้เป็นอย่างยิ่ง โดยอาศัยผู้รู้ในการตีความและประยุกต์ใช้ความรู้ ดังนั้น กิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับคน การพัฒนาคน การดึงดูดคนที่มีความรู้ไว้ในองค์กร ถือเป็นส่วนหนึ่งของการจัดการความรู้ และการเพิ่มประสิทธิภาพขององค์กรการจัดการความรู้มีขึ้นมาเพื่อที่จะช่วยให้องค์กรประสบความสำเร็จการประเมินต้นทุนทางปัญญาและผลสำเร็จของการประยุกต์ใช้การจัดการความรู้เป็นดัชนีที่บอกว่าองค์กรใช้การจัดการความรู้ได้ผลหรือไม่ กระบวนการสร้างกรอบแนวคิดการวิจัยด้วยวิธีการจัดการความรู้

การสร้างกรอบแนวคิดด้วยวิธีการจัดการความรู้ หัวใจหลักอยู่ที่การนำความรู้ประเภทความรู้เฉพาะตัวหรือความรู้ที่ฝังอยู่ในคน มาสร้างกรอบแนวคิดการวิจัย บุคคลที่ถือว่าเป็นผู้มีความรอบรู้หรือมีความรู้ที่ฝังอยู่ อาจเรียกว่าผู้รู้ ซึ่งก็มีคำเรียกมากมาย เช่น ผู้เชี่ยวชาญ ผู้ทรงคุณวุฒิ พหุสูต ผู้ทรงความรู้ ผู้รอบรู้ นักปราชญ์ เป็นต้น เมื่อพิจารณาแล้วจะเห็นว่าผู้รู้มักจะมีด้านคุณสมบัติ ความรู้ความสามารถ และผลงานเป็นมาตรฐาน เช่น สัมพันธ์ พันธุ์พฤกษ์ (2556. ออนไลน์) กล่าวว่า คุณสมบัติของผู้เชี่ยวชาญ (expert systems : ES) ผู้เชี่ยวชาญประกอบด้วย 2 ลักษณะ คือ (1) ผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้และมีประสบการณ์ในด้านเนื้อหา หรือตัวแปรที่ศึกษา และ (2) ผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้หรือประสบการณ์ในด้านการสร้างและพัฒนาเครื่องมือวิจัย ทั้งนี้ควรกำหนดระยะเวลาที่ผู้เชี่ยวชาญสำเร็จการศึกษาและระยะเวลาในการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยเพื่อแสดงถึงความชำนาญการของผู้เชี่ยวชาญ

นอกจากนั้นในแต่ละวงการก็จะมีเกณฑ์การกำหนดคุณสมบัติของผู้เชี่ยวชาญเป็นของตนเอง เช่น วงการการศึกษาโดยกำหนดเกณฑ์การพิจารณา ตำแหน่งผู้เชี่ยวชาญระดับ 9 ผู้ที่จะได้รับแต่งตั้งจะต้องมีคุณสมบัติ ปริมาณ และคุณภาพของงาน ได้ตามมาตรฐาน (หลักเกณฑ์และวิธีการพิจารณาแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งผู้ชำนาญการ ผู้เชี่ยวชาญ และผู้เชี่ยวชาญพิเศษ ตามข้อ 11 (ข) แห่งกฎทบวง ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2519) (มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. 2556 :ออนไลน์) อย่างไรก็ตามความรู้ความชำนาญ หรือความเชี่ยวชาญ มีความหมายกว้าง โดยมากจะเน้นในเรื่องความถนัดในงานนั้นๆ ของผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งอาจเป็นองค์ความรู้เกี่ยวกับงานที่ได้จากการฝึกอบรมได้จากการอ่านหรืออาจมาจากการประสบการณ์ ผู้เชี่ยวชาญ (experts) มักจะตัดสินใจได้ดีกว่าผู้ที่ไม่มีผู้เชี่ยวชาญ (non expert) ข้อเท็จจริงบางอย่างเกี่ยวกับความเชี่ยวชาญ (expertise) เช่น (1) ความเชี่ยวชาญ จะสัมพันธ์กับการใช้สติปัญญาในระดับสูง แต่ก็ไม่เสมอไปสำหรับบางคน (หมายถึง คนที่มีสติปัญญาดี มักจะมีความเชี่ยวชาญ : สามารถวัด IQ ได้) (2) ความเชี่ยวชาญ จะสัมพันธ์กับกับองค์ความรู้จำนวนมาก (3) ผู้เชี่ยวชาญ ได้จากการเรียนรู้จากความสำเร็จและความผิดพลาดซึ่งเรียกว่าเป็นการสั่งสมประสบการณ์ (4) องค์ความรู้ของผู้เชี่ยวชาญ สามารถจัดเก็บ บริหารจัดการ และเรียกใช้งานได้ทันทีที่ต้องการ (5) ผู้เชี่ยวชาญต้องสามารถเรียกใช้ความรู้ความชำนาญของตนได้อย่างดีเยี่ยม (6) ผู้เชี่ยวชาญคือบุคคลที่มีความรู้ความชำนาญเฉพาะด้าน อาจเป็นคนที่ เดียว หรือกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ

สรุปได้ว่าผู้ที่มีความรู้ประเภท ความรู้เฉพาะตัวหรือความรู้ที่ฝังอยู่ในคน เป็นอย่างดี ซึ่งอาจเรียกว่า ผู้เชี่ยวชาญ ผู้ทรงคุณวุฒิ พหุสูต ผู้ทรงความรู้ ผู้รอบรู้ นักปราชญ์ เป็นต้น ซึ่งคุณสมบัติควรประกอบด้วย (1) เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในเรื่องนั้นๆ มากกว่าคนอื่น เช่น ทำงานเกี่ยวกับเรื่องนั้นๆ มาเป็นระยะเวลาพอสมควรและเป็นที่ยอมรับในแวดวงอาชีพเดียวกัน (2) มีความรู้ความสามารถในเรื่องนั้นๆ เป็นอย่างดี กล่าวคือเป็นผู้ผ่านการศึกษาในเรื่องนั้นมาพอสมควร เช่น สำเร็จการศึกษาด้านนั้นในระดับที่สูง ผ่านการฝึกฝนและอบรมมาพอสมควร ทำการศึกษาวิจัยเรื่องนั้นอย่าง

ต่อเนื่อง (3) มีผลงานเป็นที่ประจักษ์ เป็นผู้สร้างสรรค์ผลงานในเรื่องนั้นจนเป็นที่ประจักษ์ ไม่ว่าจะเป็น ผลงานประดิษฐ์ (innovation) งานเขียน (writing) ตำรา (textbook) บทความ (article) งานวิจัย (research) เป็นต้น (4) เป็นผู้ได้รับการยอมรับและสถาปนาว่าเป็นผู้รู้หรือผู้เชี่ยวชาญในศาสตร์นั้นๆ เช่น ได้รับตำแหน่งสายวิชาการ เช่น ช่วยศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ ศาสตราจารย์ ครูเชี่ยวชาญ ครูเชี่ยวชาญพิเศษ หรือ ระดับเชี่ยวชาญในวงการหรือในหน่วยงานอื่น เพื่อให้เห็นขั้นตอนของการดำเนิน การอย่างชัดเจนของการสร้างกรอบแนวคิดการวิจัยด้วยวิธีการจัดการความรู้ผู้เชี่ยวชาญอธิบายในรายละเอียดเพิ่มขึ้น ดังนี้

1. **ขั้นจินตนาการ (imagination)** ขั้นตอนคิดเองถึงแม้ว่าจะเริ่มต้นประเด็นนี้แต่ไม่ใช่หัวใจของการออกแบบกรอบแนวคิดการวิจัยตามขั้นตอนนี้ เพียงแต่ผู้เขียนเห็นว่าการเริ่มต้นด้วยการจินตนาการเองมีความสำคัญพอสำหรับการเริ่มต้น เพราะเป็นเรื่องที่ผู้วิจัยตั้งประเด็นสงสัยเองซึ่งเป็นการเริ่มต้นด้วยการคิดเอง หรือจินตนาการเอง ซึ่งแน่นอนขั้นตอนนี้ผู้วิจัยควรเป็นผู้ที่ขอบบคิด คิดใหม่ คิดนอกกรอบ คิดสร้างสรรค์สักหนึ่ง ซึ่งโดยส่วนใหญ่ คุณสมบัติเช่นนี้มักจะอยู่กับคนส่วนใหญ่ เนื่องจากคนส่วนใหญ่มักจะชอบอะไรใหม่ไม่ชอบอะไรที่มันจำเจ ดังนั้นนักวิจัยที่มีประสบการณ์การทำวิจัยมาพอสมควรน่าจะมีคุณสมบัติแบบนี้ไม่มากนักที่ชอบคิด ชอบวิจัยเรื่องใหม่ๆ ไร่ไป คุณสมบัติประเด็นนี้เหมาะสมที่สุด เช่นเดียวกับการสร้างกรอบแนวคิดประเภทใช้วิธีการคิดเชิงเหตุผลใช้หลักการเดียวกันได้ กล่าวคือ ต้องมองสรรพสิ่งอยู่สามประเด็นเป็นการเบื้องต้น ซึ่งอาจเรียกว่ามองสรรพสิ่งหรือมองสิ่งที่เป็นประเด็นปัญหาการวิจัยในเชิงระบบ หรือตามหลักปฏิจางสมุปปาบาท (หลักธรรมในพระพุทธศาสนาที่ว่าด้วยการเกิดขึ้นอย่างเป็นเหตุเป็นผลซึ่งกันของวัฏสงสาร) ได้แก่ (1) สภาวะที่เป็นอยู่ (condition) หมายถึง โจทย์ของการวิจัยหรือข้อสงสัยที่อยากจะรู้ ผู้เขียนเรียกว่า “คุณลักษณะของสิ่งที่สงสัย” ซึ่งสิ่งที่เรากำลังพิจารณาอยู่คืออะไร มีสภาวะเป็นอย่างไร มีองค์ประกอบอะไรบ้าง (2) ปัจจัยเชิงสาเหตุ (caused factors) เป็นสาเหตุที่ส่งผลต่อสภาวะที่เป็นอยู่มันเปลี่ยนแปลงไป ซึ่งต้องพิจารณาว่าที่

มันเป็นอยู่อย่างนี้ตอนนี้เพราะมีสาเหตุหรือเงื่อนไขอะไรบางอย่างและ (3) ผลกระทบที่จะเกิดขึ้นในอนาคต (outcome and impact) ซึ่งเป็นแนวโน้มที่จะเกิดอะไรขึ้นตามมาหากสภาวะที่เป็นอยู่มันเปลี่ยนแปลงไป โดยอาจจะเป็นผลกระทบในเชิงบวก (positive results) หรือ ผลกระทบในเชิงลบ (negative results) ก็ได้ ดังภาพที่ 1



ภาพที่ 1 สรรพสิ่งเป็นเหตุซึ่งกันและกัน

อย่างไรก็ตามในขั้นตอนนี้หากการวิจัยนั้นเป็นการวิจัยในรูปของคณะผู้วิจัย กล่าวคือมีนักวิจัยหลายท่าน ก็จะเป็นการดีที่นักวิจัยแต่ละคนมีโอกาสได้จินตนาการสร้างกรอบแนวคิดของตนเองเป็นการเบื้องต้น ก่อนจะนำเข้ามาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันจนตกผลึกเป็นกรอบแนวคิดการวิจัยจากหลายๆ มุมมอง

2. ขั้นการค้นหาคำรู้ (knowledge identification) อย่างที่กล่าวมาแล้วเป็นการเบื้องต้นว่าความรู้ที่ต้องการค้นหาเพื่อนำมาสร้างเป็นกรอบแนวคิดการวิจัยเป็นความรู้ประเภท ความรู้เฉพาะตัวหรือความรู้ที่ฝังอยู่ในคน ดังนั้นผู้วิจัยจึงต้องระบุแหล่งความรู้หรือระบุตัวผู้รู้ในเรื่องนั้นเป็นอย่างดีโดยพิจารณาคุณสมบัติตามที่ได้กล่าวมาแล้ว สำหรับนักวิจัยเดี่ยว มีความจำเป็นต้องแสวงหาผู้รู้ตามคุณสมบัติของเรื่องที่ตนเองกำลังจะทำวิจัย ส่วนกรณีคณะผู้วิจัยหรือมีนักวิจัยหลายคนซึ่งเป็นผู้มีประสบการณ์ด้านการวิจัยมาพอสมควรควรมีความรู้ที่สั่งสมจากประสบการณ์ก็ถือได้ว่าเป็นความรู้ที่ฝังอยู่ในคนก็ทำการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันไปโดยปริยาย แต่หากต้องการเพิ่มความลุ่มลึกของ

ความรู้ในประเด็นที่จะวิจัย ก็ต้องแสวงหาผู้รู้หรือผู้เชี่ยวชาญในสาขานั้นเพิ่มเติมอีก จะทำให้กรอบแนวคิดการวิจัยนั้นมีความภาพและทันสมัยมากยิ่งขึ้น

3. ขั้นการสร้างความรู้ (knowledge creation) ในขั้นตอนนี้เป็นการสังเคราะห์ความรู้จากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันจากผู้วิจัย คณะผู้วิจัย ผู้รู้ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการสังเคราะห์มีหลายรูปแบบ เช่น

3.1 รูปแบบการทำรายการวิจัยประกอบการหลักสูตรการศึกษา รูปแบบนี้เป็นการออกแบบการจัดการศึกษาของสถาบันการศึกษาแต่ละหลักสูตรที่มุ่งเน้นผู้สำเร็จการศึกษาจะต้องเป็นผู้สร้างองค์ความรู้เป็น ซึ่งมีคำเรียกต่างกันไป เช่น สารนิพนธ์ การศึกษากรณี การศึกษาอิสระ การศึกษาค้นคว้าอิสระ วิทยานิพนธ์ ปริญญานิพนธ์ ดุษฎีนิพนธ์ เป็นต้น ในรูปแบบนี้ถือว่ามีจัดการความรู้อยู่ 2 ขั้นตอนด้วยกัน กล่าวคือ (1) ที่ปรึกษางานวิจัย ในขั้นตอนการปรึกษากับที่ปรึกษางานวิจัย ซึ่งหลักสูตรจะแต่งตั้งที่ปรึกษาที่มีความเชี่ยวชาญในศาสตร์นั้นมาเป็นที่ปรึกษาให้กับนักศึกษา ซึ่งที่ปรึกษาอาจจะมีคนเดียว หรือสองถึงสามคน และ (2) คณะกรรมการสอบงานวิจัย ในขั้นนี้ภายหลังจากที่ทำการแลกเปลี่ยนรู้เรียนกับที่ปรึกษางานวิจัยมาแล้ว ก็จะนำเข้าสู่กระบวนการสอบเค้าโครงงานวิจัยมีวัตถุประสงค์ เช่น ทดสอบความรู้ความเข้าใจของผู้วิจัย เป็นการเติมเต็มงานวิจัยที่ยังไม่สมบูรณ์ เป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อให้เค้าโครงงานวิจัยมีคุณภาพมากยิ่งขึ้น เป็นต้น นอกจากนั้นขั้นตอนกรรมการสอบงานวิจัยอาจมีหลายขั้นตอน เช่น การสอบหัวข้อ การสอบเค้าโครงวิจัย การสอบงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ เป็นต้น ซึ่งแต่ละขั้นตอนผู้เขียนเห็นว่าเป็นการจัดการความรู้ทั้งนั้น

3.2 รูปแบบคณะวิจัยหรือทีมวิจัย ในรูปแบบนี้เป็นงานวิจัยที่มีผู้วิจัยหลายคน คณะผู้วิจัยย่อมจะมีการประชุมปรึกษาหารือในแนวทางการวิจัยตลอดทุกขั้นตอนของการวิจัย เริ่มแต่การเริ่มต้นคิดหัวข้อการวิจัย การออกแบบเค้าโครงการวิจัย การดำเนินการวิจัย การเขียนรายงานการวิจัย เมื่อพิจารณาแล้วในการประชุมชนแต่ละครั้งก็เป็นการแลกเปลี่ยนรู้หรือเป็นการถอดความรู้จากประสบการณ์ของนักวิจัยแต่ละคนนั่นเอง

3.3 รูปแบบการคณะกรรมการวิจัย เป็นรูปแบบที่ผู้วิจัยอาจจะคนเดียว อาจจะหลายคน เสนองงานวิจัยต่อคณะกรรมการการวิจัย เพื่อพิจารณาอนุมัติ เช่น คณะกรรมการพิจารณาทุนการวิจัยของหน่วยงานต่างๆ ซึ่งเมื่อผู้วิจัยได้เสนอเค้าโครงวิจัยเพื่อขออนุมัติแล้ว คณะกรรมการอาจจะพิจารณาต้องการให้เพิ่มเติมตัวแปรหรือรายละเอียดเพิ่มเติม หรือ ต้องการผลการวิจัยมากขึ้น ลึกยิ่งขึ้น เป็นต้น

3.4 รูปแบบอื่น ในสามรูปแบบที่กล่าวมาข้างต้น ถือว่าเป็นรูปแบบที่เป็นทางการ ยังมีวิธีการอีกมากมายที่ถือว่าเป็นการจัดการเรียนรู้ อาจจะออกมาในลักษณะรูปแบบไม่เป็นทางการ เช่น ผู้วิจัย หรือคณะผู้วิจัยได้เข้าหาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้อื่นเอง เป็นต้น

4. การจัดความรู้ให้เป็นระบบ (knowledge organization) ในขั้นตอนนี้นายหลังจากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากขั้นตอนที่ผ่านมา ไม่ว่าจะเป็นรูปแบบเป็นทางการ (formal) และไม่เป็นทางการ (informal) ผู้วิจัยต้องทำการจัดระบบความรู้หรือเป็นการปรับปรุงกรอบแนวคิดการวิจัยให้สมบูรณ์ตามข้อมูลที่ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้มาแล้วนั้น กล่าวคือเป็นการสรุปประเด็นกรอบแนวคิดการวิจัยอีกครั้ง

หนึ่งต่อยอดหลังจากที่คิดเองในขั้นแรก กรอบแนวคิดที่ผ่านกระบวนการกลั่นกรองจากผู้รู้ถือว่าเป็นกรอบแนวคิดที่ดีมากที่สุด

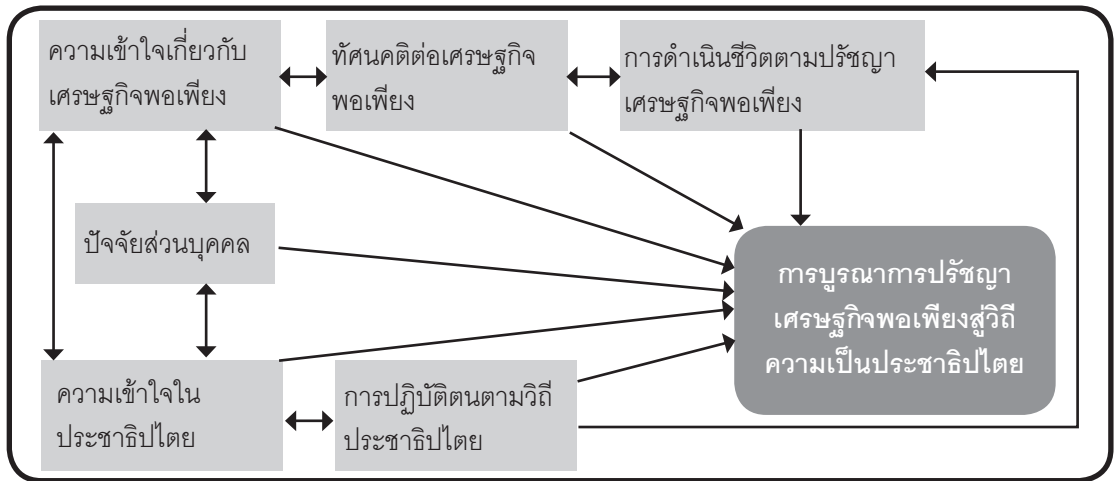
5. ทำการทบทวนวรรณกรรมยืนยัน (confirm literature) เพื่อให้เกิดความน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้นผู้วิจัยควรจะทำการค้นหาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมา ยืนยันหรือมาสนับสนุนกรอบแนวคิดการวิจัยที่ถูกสร้างขึ้น มา และอาจเป็นการค้นพบตัวแปรเพิ่มเติมให้กรอบแนวคิดสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น วิธีการนี้อาศัยวิธีคิดแบบปฏิโลมวิจัย หรือ ยุทธวิธีความคิดแบบย้อนกลับ (work backwards)

6. สรุปเป็นกรอบแนวคิดการวิจัย (research framework conclusion) ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยทำการสรุปเป็นกรอบแนวคิดการวิจัยการวิจัย ไม่ว่าจะเป็นกรอบแนวคิดเชิงองค์ประกอบ (component conceptual framework) กรอบแนวคิดเชิงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร (relationships between variables conceptual framework) กรอบแนวคิดเชิงกระบวนการ (process conceptual framework) หรือจะสรุปออกมาเป็นกรอบแนวคิดแบบผสมผสาน ดังตัวอย่างในภาพที่ 2-4

กรอบการศึกษาวิถีความเป็นประชาธิปไตยของประชาชนในภูมิภาค
ตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบด้วย

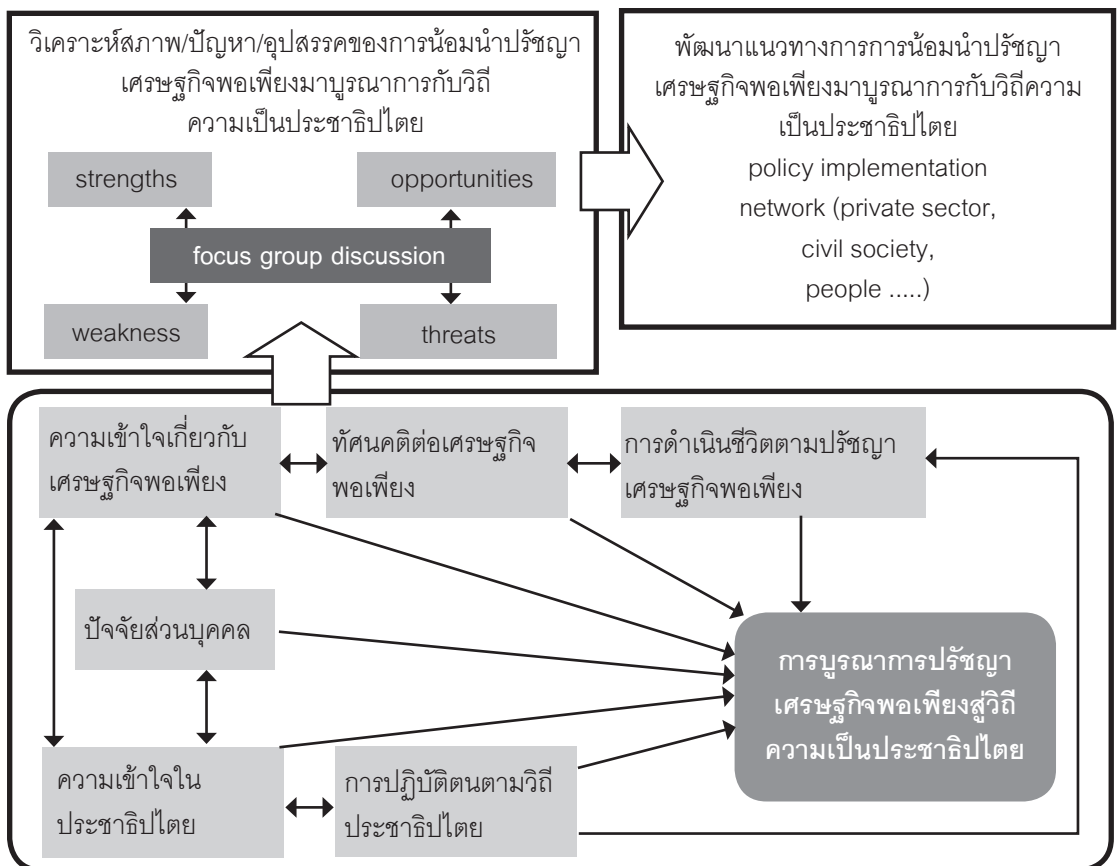
1. วิถีความเป็นประชาธิปไตยทางสังคม
2. วิถีความเป็นประชาธิปไตยทางเศรษฐกิจ
3. วิถีความเป็นประชาธิปไตยทางการเมือง

ภาพที่ 2 ตัวอย่างการเขียนกรอบแนวคิดเชิงองค์ประกอบ
(component conceptual framework)



ภาพที่ 3 ตัวอย่างการเขียนกรอบแนวคิดเชิงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร
(relationships between variables conceptual framework)

ที่มา : สัญญา เคนาภูมิ และเสาวลักษณ์ โกศลกิตติอัมพร (2557 : 74)



ภาพที่ 4 ตัวอย่างการเขียนกรอบแนวคิดแบบผสมผสาน
ที่มา : สัญญา เคนาภูมิ และเสาวลักษณ์ โกศลกิตติอัมพร (2557 : 74)

สรุป

กล่าวโดยสรุปการสร้างกรอบแนวคิดการวิจัยด้วยวิธีการการจัดการความรู้เป็นการให้ความสำคัญกับการนำเอาความรู้ประเภทความรู้เฉพาะตัว เข้าสู่กระบวนการพิสูจน์ความจริงโดยกระบวนการวิจัย ซึ่งถือว่าเป็นวิธีการกลั่นกรองความรู้ได้ดีที่สุด สำหรับวิธีการจะออกมาในลักษณะการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทั้งเป็นทางการและไม่เป็นทางการ แล้วทำการสังเคราะห์เป็นกรอบแนวคิดการวิจัย สุดท้ายเพื่อให้กรอบแนวคิดเป็นที่ยอมรับโดยทั่วไปให้ทำการทบทวนวรรณกรรมยืนยันกรอบแนวคิดการวิจัยเป็นลำดับสุดท้ายแต่อย่างไรก็ตามวิธีการสร้างกรอบแนวคิดการวิจัยสามารถทำได้หลายๆ วิธีการซึ่งหากจะให้กรอบแนวคิดการวิจัยที่ดีก็ต้องอาศัยวิธีการสร้างแบบบูรณาการหลายๆ อย่างเข้าด้วยกัน

บรรณานุกรม

- บุญดี บุญญาภิก และคณะ. (2549). **การจัดการความรู้จากทฤษฎีสู่การปฏิบัติ**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : ซีเอ็ดดูเคชั่น.
- บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์. (2549). **ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์**. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ : จามจุรีโปรดักท์.
- _____. (2550). **การอบรม เรื่อง การเขียนรายงานการวิจัย วันที่ 26 ตุลาคม 2550**. กรุงเทพฯ : ศูนย์บริการการวิจัย สถาบันวิจัย มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- ประพนธ์ ผาสุขยัต. (2550). **การจัดการความรู้ (KM) ฉบับขับเคลื่อน LO**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ไยไหม.
- ปิยนารถ ประยูร. (2556). **วิธีคิดกระบวนการแบบ (Systemic Thinking)**. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <http://newsser.fda.moph.go.th/rumthai/userfiledownload/asu97dl.pdf> [20 ตุลาคม 2556].
- พรธิดา วิเชียรปัญญา. (2547). **การจัดการความรู้: พื้นฐานและการประยุกต์ใช้**. กรุงเทพฯ : เอ็กสเปอร์เน็ท.
- มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. (2556). **หลักเกณฑ์และวิธีการพิจารณาแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งผู้ชำนาญการผู้เชี่ยวชาญและผู้เชี่ยวชาญพิเศษ ตามข้อ 11 (ข) แห่งกฎทบวง ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2519)**. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : http://www.tu.ac.th/org/ofrefector/person/fromtotal/person/grade_expert.doc? [20 ตุลาคม 2556].
- ยุทธนา แซ่เตียว. (2548). **การวัด การวิเคราะห์และการจัดการความรู้ สร้างองค์กรอัจฉริยะ**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : อินโนกราฟฟิกส์.
- รัตนะ บัวสนธิ์. (2552). **ปรัชญาการวิจัย**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วรรณิ แกมเกตุ. (2551). **วิธีวิทยาการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิจารณ์พานิช. (2548). **การจัดการความรู้ฉบับนักปฏิบัติ**. กรุงเทพฯ : ตถาตา.
- _____. (2552). **การจัดการความรู้คืออะไร**. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : http://www.dopa.go.th/iad/km/km_des.html [20 กรกฎาคม 2556].
- วิรัช วิรัชนิการวรรณ. (2553). **เทคนิคการสร้างและการผสมผสานกรอบแนวคิดทางวิชาการ (ปรับปรุงล่าสุดวันที่ 5 กรกฎาคม 2553)**. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <http://wiruch.com/articles%20for%20article/article%20technic%20of%20framework%20writing.pdf> [20 มกราคม 2556].
- ศรัณย์ ชูเกียรติ. (2541). “เทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดการองค์ความรู้ในองค์กรกลยุทธ์เพื่อความสำเร็จภายใต้สภาวะการณ์ปัจจุบัน.” **จุฬาลงกรณ์ธุรกิจปริทัศน์**. 20(75) : 13-22.
- สัญญา เคนาภูมิ และเสาวลักษณ์ โกศลกิตติอัมพร. (2557). **ความสัมพันธ์ระหว่างปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับวิถีความเป็นประชาธิปไตยของประชาชน ตำบลกุดไผ่จ้อ ตำบลโคกพระ และตำบลมะค่าอำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม**. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.

- สัมพันธ์ พันธุ์พฤกษ์. (2556). **มโนคติที่คลาดเคลื่อนในการวิจัยทางการศึกษา (Misconcepts in educational research)**. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <http://netra.lpru.ac.th/~phaitoon/Copy%20of%20111RES52/Miscontent.htm> [28 มีนาคม 2556].
- สำนักงาน ก.พ.ร.และสถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ. (2548). **การจัดการความรู้จากทฤษฎีสู่การปฏิบัติ**. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน.
- สุวิมล ติรภานนท์. (2546). **ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์ : แนวทางสู่การปฏิบัติ**. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2551). "เทคนิคการสร้างกรอบความคิดของการวิจัย : ข้อบกพร่องที่พบบ่อย". **เอกสารประกอบการบรรยายในงาน Thailand Research Expo 2008 วันที่ 16 กันยายน 2551 ณ ศูนย์ประชุมบางกอกคอนเวนชันเซ็นเตอร์ เซ็นทรัลเวิลด์**. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.
- อมร รัชาสัตย์. (2507). "การศึกษาวิชารัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ในประเทศไทย". **วารสารรัฐประศาสนศาสตร์**. 5(2) : 299.
- Dwight, Waldo. (1955). **The Study of Public Administration**. New York: Random House.
- Firestone, Joseph M. and McElroy, Mark W. (2003). **Key issues in the new knowledge management**. Burlington: Executive Information System.
- Mintzberg, H., Ahlstrand, B., and Lampel, J. (1998). **Strategy safari : a guided tour through will of strategic management**. New York: Free Press.
- Nicholas Henry. (1975). **Public administration and public affairs**. Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice Hall.
- Nonaka, kujiro and Takeuchi, Hirotaka. (2000). "Classic work: Theory of organizational knowledge creation" In Morey, D., Maybury, M. T. and Thuraishingham, B. M. **Knowledge management : Classic and contemporary Work**. Massachusetts: The MIT Press.
- Tiwana, Amrit. (2002). **The knowledge management took it : practical techniques for building a knowledge management system**. Upper Saddle River, New Jersey: Prentice Hall.

การวิจัยและพัฒนาารูปแบบการจัดการความรู้ที่เป็น ภูมิปัญญาท้องถิ่นของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

Research and Development: A Knowledge Management Model of Local Wisdom for Basic Education Institution

ประกอบ ใจมั่น*
Prakob Jaiman*

ABSTRACT

The objectives of this research were to 1) analyze the processes and elements of knowledge management, 2) develop a knowledge management model based on a local wisdom, and 3) analyze the effectiveness of knowledge management based on a local wisdom of basic education institutions. The subjects were students and their parents, teachers, and administrators in Ratprachanukhro19 School. The instruments used in this study were an analysis format of knowledge management, a questionnaire, a focus group analysis format, and a promoting activity synthesis format. Data were analyzed by statistical tools: a content analysis, a percentage, a mean, and a standard deviation. Results of the study showed that:

1. Concepts and process that the factors related to knowledge management included: 1) strategic management, 2) processes, 3) teams or group, 4) the cultural contexts, 5) content, environment, productivity tools, 6) the assessment, evaluations, and reports, and 7) the new body of knowledge, output, and expected outcome.

2. Models of wisdom knowledge management included: the strategic management of education institutions, the processes of knowledge management, the collaboration, application of knowledge, and the assessment and evaluation.

3. After using the model in Ratprachanukhro 19 School for 6 months, it was revealed that the effectiveness of knowledge management based on a local wisdom of basic education institutions included: 1) the process of knowledge creations; 2) the storages, searches and retrievals; 3) the construction and knowledge development; 4) the collection of knowledge; 5) the collaboration and sharing knowledge, and 6) the publish and application.

Keywords: basic education institutions, model of knowledge management, local wisdom.

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์สามประการ คือ 1) เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบและกระบวนการจัดการความรู้ 2) เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้ที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น ตามโครงการการจัดการศึกษาเพื่อการมีงานทำของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 3) เพื่อวิเคราะห์ประสิทธิผลการใช้รูปแบบการจัดการความรู้ที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมวิธี คือ การวิจัยเชิงปริมาณ และการวิจัยเชิงคุณภาพ ในลักษณะของการวิจัยและพัฒนา กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครองนักเรียน ผู้บริหาร ครูผู้สอน และนักเรียนของโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 19 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบวิเคราะห์การจัดการความรู้ แบบสอบถามการประเมินโครงการการจัดการศึกษาเพื่อการมีงานทำของสถานศึกษา แบบวิเคราะห์การสนทนากลุ่ม แบบสังเกตการกิจกรรมการส่งเสริมการมีงานทำ การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การวิเคราะห์เนื้อหา การหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

การวิจัยปรากฏผล ดังนี้

1. องค์ประกอบและกระบวนการจัดการความรู้ พบว่า องค์ประกอบการจัดการความรู้ ประกอบด้วย 1) การจัดการเชิงกลยุทธ์ 2) กระบวนการจัดการความรู้ 6 กิจกรรมย่อย 3) คน บุคลากร ที่งานหรือกลุ่มผู้ปฏิบัติ 4) วัฒนธรรมขององค์กร 5) บริบท สภาพแวดล้อม เครื่องมือที่นำมาใช้ 6) การวัดประเมิน สรุปรายงานผล และ 7) องค์ความรู้ใหม่ ผลผลิต หรือผลลัพธ์ที่คาดหวัง

2. รูปแบบการจัดการความรู้ที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น โครงการการจัดการศึกษาเพื่อการมีงานทำของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่พัฒนาขึ้น มี 4 ขั้นตอนหลัก 15 กิจกรรมย่อย ประกอบด้วย ขั้นที่ 1 การจัดการเชิงกลยุทธ์ของสถานศึกษา มี 3 กิจกรรมย่อย ขั้นที่ 2 กระบวนการจัดการความรู้ มี 6 กิจกรรมย่อย ขั้นที่ 3 การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ นำความรู้ไปใช้พัฒนางาน มี 2 กิจกรรมย่อย และขั้นที่ 4 การวัด ประเมิน สรุปรายงานผล มี 4 กิจกรรมย่อย ผู้ทรงคุณวุฒิและครูผู้สอนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบการจัดการความรู้ที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยภาพรวมมีคุณภาพอยู่ในระดับมาก

3. ประสิทธิผลการใช้รูปแบบการจัดการความรู้ที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น ตามโครงการการจัดการศึกษาเพื่อการมีงานทำของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้นำไปใช้จริงกับโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 19 เป็นเวลา 6 เดือน โดยมีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครองนักเรียน ผู้บริหาร ครูผู้สอนและนักเรียนร่วมดำเนินการตามกระบวนการจัดการความรู้ ประกอบด้วย 1) การกำหนดระบุนความรู้ 2) การสืบค้นหาความรู้ 3) การสร้าง พัฒนาความรู้ 4) การรวบรวม จัดเก็บความรู้ 5) การแลกเปลี่ยน แบ่งปันความรู้ และ 6) การเผยแพร่ นำไปใช้ประยุกต์ใช้ความรู้ และเกิดศูนย์ความรู้ของสถานศึกษา โดยได้ใช้องค์ความรู้ ช่างสิบหมู่ คือ ช่างเรือโบราณ ช่างแกะหนังตะลุง และช่างปัดทอง ผลการดำเนินการ พบว่า

3.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการ ตามรูปแบบการจัดการความรู้ที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น มีคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.2. นักเรียน ครูผู้สอนและผู้บริหาร มีความพึงพอใจรูปแบบการจัดการความรู้ที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และผู้ทรงคุณวุฒิมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

3.3. ผู้บริหารโรงเรียนครู และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความคิดเห็นว่าโครงการการจัดการศึกษาเพื่อการมีงานทำของสถานศึกษา ตามรูปแบบการจัดการความรู้ที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านสภาวะแวดล้อม ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ ด้านผลผลิต พบว่าโดยภาพรวมมีระดับคุณภาพการดำเนินงานทั้ง 4 ด้านอยู่ในระดับมาก นักเรียนมีความคิดเห็นว่า ผลผลิตการดำเนินงานโครงการโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และผู้ปกครองนักเรียนมีความคิดเห็นว่า ผลผลิตการดำเนินโครงการโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

4. ผลการปรับปรุง เผยแพร่รูปแบบการจัดการความรู้ที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นและผลงานของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้วิจัยได้นำข้อมูลจากการประเมินประสิทธิผล และข้อเสนอแนะต่างๆ มาปรับปรุงรายละเอียดของกิจกรรมย่อยต่างๆ ได้แก่ การประชุมชี้แจงเพื่อสร้างความเข้าใจให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ การสำรวจข้อมูลนักเรียน บุคลากร ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง การวิเคราะห์ข้อมูลหรือนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ผลเพื่อปรับปรุงการดำเนินงานและการวางแผนการดำเนินงาน ในครั้งต่อไปการเผยแพร่รูปแบบการจัดการความรู้ที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นและผลงานของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานร่วมกับหน่วยงานภายนอกต่างๆ ที่จัดขึ้นพร้อมทั้งการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ ที่เป็นผลงานของนักเรียน

คำสำคัญ : สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน รูปแบบการจัดการความรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น

บทนำ

โลกได้เปลี่ยนผ่านจากเศรษฐกิจอุตสาหกรรมมาสู่เศรษฐกิจฐานความรู้ การเปลี่ยนผ่านที่รวดเร็วเกิดจากอำนาจของปัจจัยการผลิตที่ใช้ความรู้เป็นฐาน เศรษฐกิจฐานความรู้หรือระบบเศรษฐกิจที่อาศัยการผลิต การแพร่กระจาย และการใช้ความรู้มาเป็นตัวขับเคลื่อนหลักเน้นการผลิตงานอย่างสร้างสรรค์ บนฐานของการแสวงหาและสร้างความรู้ด้วยตนเองอย่างไม่ติดกรอบ สามารถคิดรูปแบบ การจัดการ ด้านต่าง ๆ เฉพาะที่เหมาะสมกับแต่ละบุคคลหรือสังคมย่อยๆ ได้ (ไพฑูรย์ สินลารัตน์ และคณะ. 2550 : 106) ความได้เปรียบการแข่งขันในองค์กรสมัยใหม่ จึงอยู่ที่การจัดการความรู้ ซึ่งเป็นเครื่องมือหนึ่งที่นำสติปัญญาของชาติหรือองค์กรมาเพิ่มพลัง (synergy) นำความรู้จากทั่วโลกมาใช้เป็นกระบวนการที่จำเป็นสำหรับสังคมในยุคสังคมเศรษฐกิจความรู้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2548 : 1)

วิจารณ์ พานิช (2547 : 2) ได้กล่าวว่าการจัดการความรู้เป็นศาสตร์สำหรับการเรียนรู้สมัยใหม่ คือ เป็นการเรียนรู้ที่อยู่กับงานและชีวิตจริง เป็นการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง ชีวิตจริง มุ่งเน้นการแลกเปลี่ยนความรู้ที่มีอยู่ในคน ในขณะเดียวกันก็เน้นการเรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่ม โดยมีความผูกพันกับงานและการดำรงชีวิต การจัดการความรู้จึงเป็นรูปแบบของการเรียนรู้ที่จะช่วยเสริมเติมเต็มซึ่งกันและกัน ทั้งนี้การศึกษาช่วยให้การจัดการความรู้ในตัวออกมาใช้ในการปฏิบัติงานและสามารถยกระดับการเรียนรู้ได้สูงขึ้น เพราะการจัดการความรู้มีหลักการสำคัญ คือ “ทุกคนที่ทำงานหรือดำรงชีวิตนั้นล้วนแต่มีความรู้ในตัวทุกคน”

ภูมิปัญญาเป็นความคิดทางสังคมที่สำคัญอย่างหนึ่ง ซึ่งสามารถดำรงอยู่ได้อย่างยาวนาน และสังคมไทยเป็นสังคมเก่าแก่สังคมหนึ่งที่ปรากฏภูมิปัญญาอยู่จำนวนมาก โดยภูมิปัญญาเหล่านั้นนอกจากจะแสดงความเป็นไทย ความเป็นเอกลักษณ์ไทยอย่างหนึ่งแล้ว ยังเป็นเครื่องชี้วัดความเจริญและพัฒนาการของคนในชาติไทย เพราะภูมิปัญญานั้นถือว่าเป็นสิ่งละเอียดอ่อน ซึ่งชาติที่เจริญแล้วมักมีสังคมที่สงบสุขร่มเย็นไม่ระส่ำระสาย มีความเป็นอิสระจึงจะสามารถสร้างสรรค์และสั่งสมภูมิปัญญาเฉพาะตนขึ้นมาได้ (จักรพันธ์ โสมะเกษตริณ. 2551 : 1) ภูมิปัญญาไทยจำแนกสาขาเป็น 10 สาขา กล่าวคือ (1) สาขาเกษตรกรรม (2) สาขาอุตสาหกรรมและหัตถกรรม (3) สาขาการแพทย์แผนไทย (4) สาขาการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (5) สาขากองทุนและธุรกิจชุมชน (6) สาขาสวัสดิการ (7) สาขาศิลปกรรม (8) สาขาการบริหาร จัดการองค์กรในชุมชน (9) สาขาศาสนา ความเชื่อ ประเพณี (10) สาขาการศึกษาเรียนรู้ (สามารถ จันทรสุรีย์. 2549 : 27-29)

จากแนวคิดดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาวิจัย เรื่อง การวิจัยและพัฒนา รูปแบบการจัดการความรู้ที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีพื้นฐานความคิดว่า การจัดการความรู้ที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นการผสมผสานระหว่าง การจัดการสมัยใหม่ ทรัพยากรทางปัญญาที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นและทรัพยากรทางสังคม โดยอาศัยบรรทัดฐานทางสังคมที่ยึดถือร่วมกันเป็นแนวทางสร้างความสัมพันธ์ทางใจมีความไว้วางใจซึ่งกันและกัน มีการจัดการร่วมกันมีการแลกเปลี่ยนข้อมูล

ความรู้หรือภูมิปัญญา ในลักษณะสัมพันธ์อันดีกัน บนพื้นฐานความคิดที่ว่า ความรู้คือการพัฒนาการจัดการศึกษาที่สนองความต้องการของชาวบ้านในท้องถิ่นอย่างแท้จริงที่สามารถสร้างงาน สร้างอาชีพ สร้างรายได้ให้กับคนในท้องถิ่น โดยการวิจัยครั้งนี้ได้ประยุกต์จากแนวคิดองค์ประกอบการจัดการความรู้และกระบวนการจัดการความรู้ทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ เพื่อดำเนินการจัดการความรู้ที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น ที่สนองความต้องการของสถานศึกษาในการจัดการศึกษาเพื่อการมีงานทำของนักเรียน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบการจัดการความรู้และกระบวนการจัดการความรู้
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้ที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น ตามโครงการการจัดการศึกษาเพื่อการมีงานทำของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
3. เพื่อวิเคราะห์ประสิทธิผลการใช้รูปแบบการจัดการความรู้ที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ แบ่งขั้นตอนการวิจัยและพัฒนาออกเป็น 4 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 วิเคราะห์องค์ประกอบและกระบวนการจัดการความรู้

ศึกษาเอกสาร งานวิจัย เกี่ยวกับ องค์ประกอบและกระบวนการจัดการความรู้ ตามกรอบแนวคิดของ Wiig (1993) Demarest (1997) Turban and Aronson (2001) Rubenstein-Montano, Liebowitz, Buchwalter, and McCaw (2001) Bergeron (2003) สถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ (2548) และคนอื่นๆ แล้ววิเคราะห์ กำหนดกรอบแนวคิดด้านองค์ประกอบและกระบวนการจัดการความรู้

ระยะที่ 2 พัฒนารูปแบบการจัดการความรู้ที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น ตามโครงการการจัดการศึกษาเพื่อการมีงานทำของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ขั้นตอนที่ 2.1 ศึกษาข้อมูลองค์ความรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่นและแหล่งภูมิปัญญาท้องถิ่นกลุ่มอาชีพ “ช่างสิบหมู่”

ขั้นตอนที่ 2.2 วิเคราะห์องค์ประกอบและกระบวนการจัดการความรู้ที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น “ช่างสิบหมู่” โดยนำข้อมูลจากระยะที่ 1 และระยะที่ 2 ขั้นตอนที่ 2.1 มาวิเคราะห์ความสัมพันธ์

ขั้นตอนที่ 2.3 สร้างรูปแบบการจัดการความรู้ที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นตามโครงการการจัดการศึกษาเพื่อการมีงานทำ กลุ่มอาชีพ ช่างสิบหมู่ ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นการสังเคราะห์รูปแบบ โดยอาศัยข้อมูลจากระยะที่ 2 ขั้นตอนที่ 2.2

ขั้นตอนที่ 2.4 ตรวจสอบความตรงเนื้อหาของรูปแบบการจัดการความรู้ที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยผู้ทรงคุณวุฒิด้านการจัดการความรู้ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเรียนการสอน จำนวน 5 คน

ขั้นตอนที่ 2.5 ตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบการจัดการความรู้ที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นโดยครูผู้สอนจำนวน 10 คน โดยพิจารณาความเหมาะสม และความเป็นไปได้ในการนำไปใช้

ระยะที่ 3 วิเคราะห์ประสิทธิผลการใช้รูปแบบการจัดการความรู้ที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น ตามโครงการการจัดการศึกษาเพื่อการมีงานทำ ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยนำไปใช้จริงกับสถานศึกษา ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง จากโรงเรียนราชประชานุเคราะห์จำนวน 1 แห่ง ซึ่งเน้นการฝึกอาชีพเพื่อการมีงานทำให้กับนักเรียน

ขั้นตอนที่ 3.1 เตรียมความพร้อมสถานศึกษา เช่น คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้บริหาร ผู้ปกครอง นักเรียน ครูผู้สอน และครูช่างสิบหมู่ โดยการประชุมวางแผนร่วมกันเป็นการเตรียมความพร้อมให้กับคน กลุ่มคน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้เข้ามามีส่วนร่วม เกิดความตระหนัก

ขั้นตอนที่ 3.2 สร้างแรงจูงใจ สร้างวิสัยทัศน์ร่วม และสร้างการมีส่วนร่วมเป็นการเรียนรู้ร่วมกันกำหนดเป้าหมายและพัฒนางาน โดยการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาการจัดการศึกษาเพื่อการมีงานทำ ศึกษาดูงานที่มีการจัดการศึกษาที่ดี สรุป ทบทวนผลการศึกษาดูงาน

ประชุมชี้แจง ทำความเข้าใจ ระหว่างผู้เกี่ยวข้องทั้งหมด เป็นการมีส่วนร่วมในชั้นเบื้องต้น จนถึงขั้นการมีส่วนร่วม ด้วยความเต็มใจ

ขั้นตอนที่ 3.3 จัดทำแผนงาน/โครงการการจัดการศึกษาเพื่อการมีงานทำ กลุ่มอาชีพ ช่างสิบหมู่ เป็นการเรียนรู้ร่วมกันและการมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าประสงค์ และแผนงานโครงการการจัดการศึกษาเพื่อการมีงานทำ กำหนดประเด็นการจัดการความรู้ที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น กลุ่มอาชีพ ช่างสิบหมู่ จัดทำแผนและนำเสนอการจัดการความรู้ที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นควบคู่กับกิจกรรมการจัดการศึกษาเพื่อการมีงานทำ

ขั้นตอนที่ 3.4 นำรูปแบบการจัดการความรู้ที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น ไปใช้จริงกับสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

ขั้นตอนที่ 3.5 ประเมินประสิทธิผลการใช้รูปแบบการจัดการความรู้ที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยวิเคราะห์จากผลการทดลองใช้รูปแบบการจัดการความรู้ที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น ของสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน กับกลุ่มตัวอย่าง ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับ

- 1) ประเมินความพึงพอใจของนักเรียน ครูผู้สอน และผู้บริหาร ที่มีต่อรูปแบบฯ
- 2) สอบถามและสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ เกี่ยวกับรูปแบบฯ
- 3) ประเมินโครงการการจัดการศึกษาเพื่อการมีงานทำ ตามรูปแบบฯ
- 4) การสนทนากลุ่มของผู้บริหาร ตัวแทนครู ตัวแทนคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตัวแทนนักเรียน ภาควิชาเครือข่ายผู้ทรงภูมิปัญญา ตัวแทนผู้ประกอบการ และตัวแทนผู้ปกครองนักเรียน เกี่ยวกับการดำเนินการจัดการความรู้ที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น ของสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน
- 5) วิเคราะห์การปฏิบัติงานตามโครงการจัดการศึกษาเพื่อการมีงานทำตามรูปแบบฯ

ระยะที่ 4 ปรับปรุง เผยแพร่รูปแบบการจัดการความรู้ที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นและผลงานของสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลจากการประเมินประสิทธิผล และ

ข้อเสนอแนะต่างๆ มาปรับปรุงรายละเอียดของกิจกรรมย่อยต่างๆ ของรูปแบบการจัดการความรู้ที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นให้สมบูรณ์ มีการนำผลิตภัณฑ์ ที่เป็นผลงานของนักเรียนไปแสดง จำหน่าย และนำรูปแบบการจัดการความรู้ที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นไปเผยแพร่ในงานที่หน่วยงานภายนอกต่างๆ ได้จัดขึ้น

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้บริหาร ผู้ปกครอง นักเรียน ครูผู้สอน และนักเรียนของสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน จำนวน 995 คน

กลุ่มตัวอย่าง

1) นักเรียนระดับมัธยมศึกษาจำนวน 100 คน จากโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 19 ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (purposive Selection) เฉพาะนักเรียนที่เลือกกลุ่มอาชีพช่างสิบหมู่ ที่ได้สำรวจความสนใจ ในการเลือกเรียนกลุ่มอาชีพต่างๆ ตามโครงการการจัดการศึกษาเพื่อการมีงานทำ ของรูปแบบการจัดการความรู้ที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น ของสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน

2) ผู้ปกครองนักเรียน 100 คน ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง เฉพาะผู้ปกครองนักเรียนระดับมัธยมศึกษาที่เลือกกลุ่มอาชีพช่างสิบหมู่

3) ผู้บริหาร คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และครู รวมจำนวน 55 คน ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง ได้แก่ ผู้บริหารจำนวน 4 คน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 15 คน และครูผู้สอน จำนวน 36 คน

4) การสนทนากลุ่ม (focus group) กลุ่มตัวอย่างในการสนทนากลุ่ม จำนวน 11 คน ประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียน ครูผู้รับผิดชอบการดำเนินงาน ครูผู้สอนที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ดำเนินงานตามรูปแบบการจัดการความรู้ที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น ของสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน ตัวแทนคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตัวแทนนักเรียน (ม.ต้น 1 คน/ม.ปลาย 1 คน) ภาควิชาเครือข่ายผู้ทรงภูมิปัญญา และตัวแทนผู้ประกอบการหรือหน่วยงานที่มีส่วนรับนักเรียน เข้าศึกษาด้านอาชีพ และตัวแทนผู้ปกครองนักเรียน



ภาพที่ 1 รูปแบบการจัดการความรู้ที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ องค์ประกอบ และ กระบวนการจัดการความรู้ พบว่า องค์ประกอบการจัดการความรู้ มี 7 องค์ประกอบ คือ 1) การจัดการเชิงกลยุทธ์ 2) กระบวนการจัดการความรู้ 3) คน บุคลากร ที่งานหรือ กลุ่มผู้ปฏิบัติ 4) วัฒนธรรมองค์กร 5) บริบท สภาพแวดล้อม เครื่องมือที่นำมาใช้ 6) การวัด ประเมินผล สรุปรายงานผล และ 7) ผลผลิตหรือผลลัพธ์ที่คาดหวัง

ผลการวิเคราะห์กระบวนการจัดการความรู้ มี 6 กิจกรรมย่อย คือ 1) การกำหนด ระบุความรู้ 2) การสืบค้น หาความรู้ 3) การสร้าง พัฒนาความรู้ 4) การรวบรวม จัดเก็บความรู้ 5) การแลกเปลี่ยน แบ่งปันความรู้ 6) การเผยแพร่ นำไปใช้ ประยุกต์ใช้ความรู้

2. ผลการพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้ ที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น ตามโครงการจัดการศึกษา เพื่อการมีงานทำ กลุ่มอาชีพ ช่างสิบหมู่ ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน หลังจากศึกษาข้อมูลองค์ความรู้ที่เป็น ภูมิปัญญาท้องถิ่นและแหล่งภูมิปัญญาท้องถิ่น กลุ่มอาชีพ “ช่างสิบหมู่” แล้ว นำข้อมูลไปวิเคราะห์ความสัมพันธ์ตาม กรอบแนวคิดด้านองค์ประกอบและกระบวนการจัดการ ความรู้ที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น “ช่างสิบหมู่” นำผลไป สังเคราะห์รูปแบบการจัดการความรู้ที่เป็นภูมิปัญญา ท้องถิ่น ตามโครงการจัดการศึกษาเพื่อการมีงานทำ กลุ่มอาชีพ ช่างสิบหมู่ ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ตรวจสอบความตรงเนื้อหาของรูปแบบการจัดการ ความรู้ที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นโดยผู้ทรงคุณวุฒิ และตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบการจัดการความรู้ที่เป็นภูมิปัญญา

ท้องถิ่นโดยครูผู้สอน ผู้ทรงคุณวุฒิมีความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบการจัดการความรู้ที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยภาพรวมมีคุณภาพอยู่ในระดับมาก และครูผู้สอนระบุว่ามีความรู้ที่อยู่ในระดับมากนำเสนอแนะมาปรับปรุงแก้ไขรูปแบบ ได้รูปแบบการจัดการความรู้ที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (ดังภาพที่ 1) มี 4 ขั้นตอนหลัก รวม 15 กิจกรรมย่อย ดังนี้

1) การจัดการเชิงกลยุทธ์ของสถานศึกษา มี 3 กิจกรรมย่อยดังนี้

1.1) เตรียมความพร้อมสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้บริหาร ผู้ปกครอง นักเรียน ครูผู้สอนและครูช่างสิบหมู่โดยการประชุมวางแผนร่วมกัน เป็นการเตรียมความพร้อมให้กับคน กลุ่มคน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้เข้ามามีส่วนร่วม เกิดความตระหนัก

1.2) สร้างแรงจูงใจสร้างวิสัยทัศน์ร่วม และสร้างการมีส่วนร่วม เป็นการเรียนรู้ร่วมกันกำหนดเป้าหมายและพัฒนางานโดยการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาการจัดการศึกษาเพื่อการมีงานทำ ศึกษาดูงาน ที่มีการจัดการศึกษาที่ดี สรุป ทบทวนผลการศึกษาดูงาน ประชุมชี้แจงทำความเข้าใจ ระหว่างผู้เกี่ยวข้องทั้งหมด เป็นการมีส่วนร่วมในชั้นเบื้องต้น จนถึงขั้นการมีส่วนร่วมด้วยความเต็มใจ

1.3) การจัดทำแผนงาน/โครงการการจัดการศึกษาเพื่อการมีงานทำ กลุ่มอาชีพ ช่างสิบหมู่เป็นการเรียนรู้ร่วมกันและการมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าประสงค์ และแผนงานโครงการการจัดการศึกษาเพื่อการมีงานทำ กำหนดประเด็นการจัดการความรู้ที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น กลุ่มอาชีพ ช่างสิบหมู่ จัดทำแผนและนำเสนอการจัดการความรู้ที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นควบคู่กับกิจกรรมการจัดการศึกษาเพื่อการมีงานทำ

2) กระบวนการจัดการความรู้ มี 6 กิจกรรมย่อย ดังนี้

2.1) กำหนด ระบุความรู้ที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นการศึกษาริบทุ้มชนและพื้นที่อันเป็นที่ตั้งกลุ่มอาชีพ ช่างสิบหมู่ แหล่งการเรียนรู้กาญจนาภิเษกวิทยาลัยในวังลุ่มน้ำปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช สามารถกำหนด ระบุความรู้ที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น ได้

จำนวน 3 ช่าง ประกอบด้วย ช่างเรือโบราณ ช่างแกะหนังตะลุง และช่างปัดทอง บันทึกข้อมูลตามหัวข้อประเด็นเกี่ยวกับประวัติความเป็นมา อุปกรณ์วัสดุการผลิต กระบวนการผลิต นอกจากนี้จากการสนทนากับครูช่าง สามารถระบุนายชื่อ ประวัติความเป็นมา ครูภูมิปัญญาหรือครูช่าง จัดทำบัญชีรายนาม เพื่อเป็นแหล่งศึกษา ค้นคว้ารวบรวมองค์ความรู้ที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น งานช่างสิบหมู่ จัดบันทึกกระบวนการผลิต และเทคนิคเฉพาะบุคคล

2.2) สืบค้น หาความรู้เป็นการศึกษาหาความรู้ที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เป็นความรู้ที่ชัดเจน โดยใช้วิธีการศึกษารวบรวมข้อมูลจากศูนย์ฝึกอบรมช่างสิบหมู่ แหล่งการเรียนรู้กาญจนาภิเษกวิทยาลัยในวังลุ่มน้ำปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช และจากเว็บไซต์เกี่ยวกับประวัติความเป็นมา กระบวนการผลิตเป็นต้น และศึกษาประวัติความเป็นมา กระบวนการผลิตทุกขั้นตอนเทคนิคเฉพาะบุคคล ตลอดจนปัญหา อุปสรรคเพิ่มเติมจากครั้งแรกโดยใช้วิธีการเก็บข้อมูลจากองค์ความรู้ที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ฝังลึกในตัวครูช่าง โดยการสัมภาษณ์และการสนทนากลุ่มย่อยอย่างไม่เป็นทางการ เป็นสำคัญ

2.3) สร้างพัฒนาความรู้เป็นการจัดเวทีประชุมกลุ่มครูนักปฏิบัติร่วมกับครูช่าง เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ตรวจสอบ ปรับปรุงแก้ไข องค์ความรู้ที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น งานช่างสิบหมู่ ทั้ง 3 ช่าง ประกอบด้วยความรู้ เช่น ประวัติความเป็นมาขั้นตอนการผลิตทุกขั้นตอนในแต่ละช่าง เทคนิคการผลิตเฉพาะบุคคล เป็นต้น แล้วทำการสรุปบันทึกองค์ความรู้ที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น กลุ่มอาชีพช่างสิบหมู่ โดยใช้วิธีการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์การสนทนากลุ่มย่อย ทั้งไม่เป็นทางการและเป็นทางการ ทำการบันทึกข้อมูลเป็นลายลักษณ์อักษร และภาพถ่าย เป็นต้น

2.4) รวบรวม จัดเก็บความรู้ เป็นการรวบรวมจัดเก็บความรู้ที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการผลิตทุกขั้นตอนประมวลและกลั่นกรองความรู้ประกอบด้วยกิจกรรมการดำเนินงานดังนี้ (1) การตรวจสอบองค์ความรู้ที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นโดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกครูช่างเป็นรายบุคคล (2) การประมวลกลั่นกรองและตรวจสอบองค์ความรู้ ที่ได้จากการรวบรวมครั้งแรก

โดยจัดประชุมกลุ่มและการสนทนากลุ่มครูนักปฏิบัติในแต่ละช่วง (3) การตรวจสอบเปรียบเทียบองค์ความรู้ที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นงานช่างสิบหมู่ จากแหล่งข้อมูลที่เชื่อถือได้ เช่น สำนักช่างสิบหมู่ กรมศิลปากร กระทรวงวัฒนธรรม ศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนกาญจนาภิเษก (วิทยาลัยในวัง) จังหวัดนครปฐมและร้านผลิตและจำหน่ายชิ้นงานศิลปะไทยโบราณช่างสิบหมู่ แหล่งการเรียนรู้กาญจนาภิเษกวิทยาลัยในวังลุ่มน้ำปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นต้น (4) การสรุปเรียบเรียงข้อมูลกระบวนการผลิตทุกขั้นตอน และการจัดทำชุดความรู้ที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นพร้อมใช้งานในกลุ่มอาชีพ ช่างสิบหมู่

2.5) แลกเปลี่ยน แบ่งปันความรู้โดยวิธีการเปิดการเรียนการสอนงานช่างสิบหมู่ บูรณาการจัดการเรียนรู้กับกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี และกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นๆ จากการประชุมกลุ่มครูผู้ปฏิบัติของแต่ละช่วงในกลุ่มอาชีพช่างสิบหมู่ และจากการสื่อสารผ่านเครือข่ายสังคม รวมทั้งการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันกับทุกกลุ่มอาชีพช่างสิบหมู่ ร่วมกับผู้เกี่ยวข้อง เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ปัญหาอุปสรรค และแนวทางการแก้ไข เป็นต้น จัดพื้นที่ให้ทุกคนเข้าถึงความรู้ที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นโดยวิธีการถ่ายทอดความรู้ที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น ดังนี้ (1) การถ่ายทอดความรู้ที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ฝังลึกโดยการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ให้นักเรียนได้เรียนรู้จากครูช่าง (2) การถ่ายทอดความรู้ที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ชัดเจนโดยจัดให้มีศูนย์ความรู้ของสถานศึกษาในรูปแบบเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ บอร์ดนิทรรศการโดยสามารถแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เว็บไซต์ และชุดความรู้ที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น กลุ่มอาชีพ ช่างสิบหมู่ ที่พร้อมใช้

2.6) เผยแพร่ นำไปใช้ ประยุกต์ใช้ความรู้มีการนำรูปแบบการจัดการความรู้ที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นและการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นกลุ่มอาชีพ ช่างสิบหมู่ ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในสร้างงาน สร้างอาชีพในอนาคตให้กับนักเรียน มีการถ่ายทอดองค์ความรู้ที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นให้แก่ กลุ่มครู นักเรียนที่สนใจอื่นๆ และจัดตั้ง ศูนย์ความรู้ของสถานศึกษา มีการเผยแพร่รูปแบบการจัดการความรู้ที่

เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นและผลงานนักเรียน โดยการจัดนิทรรศการตามงานต่างๆ ตลอดจนเข้าร่วมกิจกรรมของโครงการพระราชดำริ มีการจัดทำเป็นผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกของสถานศึกษาเพื่อจัดจำหน่ายให้กับบุคคลที่สนใจทั่วไป

3) แลกเปลี่ยนเรียนรู้ นำความรู้ไปใช้พัฒนางาน มี 2 กิจกรรมย่อยดังนี้

3.1) แลกเปลี่ยนเรียนรู้ โดยการบูรณาการจัดการเรียนรู้ มีการประชุมสรุปบทเรียน สะท้อนผล

3.2) นำความรู้ไปประยุกต์ใช้พัฒนางาน ต่อยอดองค์ความรู้โดยการจัดทำเป็นผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกของสถานศึกษาเพื่อการจัดจำหน่ายในเครือข่ายโครงการพระราชดำริ ให้กับบุคคลที่สนใจทั่วไป และสามารถหาซื้อได้ที่ศูนย์ความรู้ ช่างสิบหมู่ ของสถานศึกษา

4) วัดประเมิน สรุปรายงานผล มี 4 กิจกรรมย่อยดังนี้

4.1) วัดประเมินผลการจัดการความรู้มีโดยมีการประเมินโครงการทุกภาคเรียน วัด ประเมินจากจำนวนชุดองค์ความรู้ที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เกิดขึ้น 3 เรื่อง ได้แก่ ช่างเรือโบราณ ช่างแกะหนังตะลุง และช่างบัดทอง และวัด ประเมินจากผลงานของนักเรียน ตลอดจนการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ผลงานของนักเรียน

4.2) จัดตั้งศูนย์ความรู้ของสถานศึกษาเพื่อการเผยแพร่รูปแบบการจัดการความรู้ที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นของสถานศึกษา และเผยแพร่ผลงานของนักเรียน

4.3) เสริมแรงทางบวก ให้รางวัลแก่บุคลากรและนักเรียนมีรายได้ระหว่างเรียนจากการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ ของที่ระลึกที่เป็นผลงานของนักเรียน

4.4) สรุป รายงานผลการดำเนินงานทุกภาคเรียน นำข้อสรุปที่ได้มาปรับปรุงโครงการให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

3. วิเคราะห์ประสิทธิภาพการใช้รูปแบบการจัดการความรู้ที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น ของสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐานในการพัฒนางานการเรียนการสอน

3.1 ผลการทดลองใช้รูปแบบการจัดการความรู้ที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น กับกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนในกลุ่มสาระ

การเรียนรู้การทำงานอาชีพและเทคโนโลยี กลุ่มอาชีพ ช่างสิบหมู่ ตามรูปแบบการจัดการความรู้ที่เป็นภูมิปัญญา ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน การทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียน มีคะแนนเฉลี่ยที่ 65 คะแนน และ 85 คะแนนตามลำดับ และเมื่อเปรียบเทียบระหว่างคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียน พบว่าคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักเรียนมีความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดการความรู้ที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อยู่ในระดับมาก

3.2 ผลการประเมินการใช้รูปแบบการจัดการความรู้ที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของผู้ที่เกี่ยวข้อง พบว่า

3.2.1 ผู้ทรงคุณวุฒิ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพด้านองค์ประกอบและรูปแบบการจัดการความรู้ที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น มีคุณภาพระดับมากและให้การรับรองรูปแบบการจัดการความรู้ที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น

3.2.2 ครูผู้สอนและผู้บริหารสถานศึกษามีความพึงพอใจของต่อรูปแบบการจัดการความรู้ที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น อยู่ในระดับมาก

3.2.3 ผลการประเมินโครงการการจัดการศึกษาเพื่อการมีงานทำของสถานศึกษา กลุ่มอาชีพ ช่างสิบหมู่ ตามรูปแบบการจัดการความรู้ที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานพบว่า

1) ผู้บริหาร คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและครูมีความคิดเห็นว่าการดำเนินการโครงการจัดการศึกษาเพื่อการมีงานทำตามรูปแบบการจัดการความรู้ที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยภาพรวมมีคุณภาพอยู่ในระดับมาก

2) นักเรียนมีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานโครงการจัดการศึกษาเพื่อการมีงานทำตามรูปแบบการจัดการความรู้ที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นอยู่ในระดับมากและผู้บริหารของนักเรียน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานโครงการจัดการศึกษาเพื่อการมีงานทำตามรูปแบบการจัดการความรู้ที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นอยู่ในระดับมากที่สุด

3.2.4 ผลการสนทนากลุ่ม ของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการจัดการศึกษาเพื่อการมีงานทำ กลุ่มอาชีพ ช่างสิบหมู่ ตามรูปแบบการจัดการความรู้ที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีความคิดเห็น ดังนี้

1) มีการดำเนินกิจกรรมในส่วนต่างๆ ได้ประสบผลสำเร็จ โรงเรียนได้พัฒนาด้านอาชีพที่ยั่งยืน ให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงและมีผลงานชิ้นงาน ปรากฏบุคลากรที่รับผิดชอบมีความชัดเจนและรับผิดชอบงานตามที่ได้รับมอบหมายสิ่งอำนวยความสะดวกและระยะการดำเนินงานมีความเหมาะสมนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการได้รับความรู้และทักษะในอาชีพที่ตนเองสนใจและสามารถที่จะนำเสนอขั้นตอนการปฏิบัติงานสาธิตเสนอผลงาน และปฏิบัติชิ้นงานจนสำเร็จ และสามารถจำหน่ายได้

2) ผู้บริหารมีความมุ่งมั่นที่จะทำการพัฒนา ปรับปรุง ระบบงานให้ดีขึ้นมาใช้เป็นผู้นำและให้การสนับสนุนอย่างจริงจัง ต่อเนื่อง มีการทำงานเป็นทีมทำให้เกิดความร่วมมือและการมีส่วนร่วมของทุกคน

3) ปัญหาที่เกิดขึ้นและแนวทางการแก้ปัญหาจากการดำเนินการ พบว่า บุคลากรของสถานศึกษาไม่มีความเชี่ยวชาญ ควรจัดให้มีผู้ทรงภูมิปัญญาท้องถิ่น มาอยู่ประจำเพื่อให้คำปรึกษาและแนะนำเป็นพี่เลี้ยง บุคลากรที่สนใจได้รับการฝึกอาชีพจนเกิดความเชี่ยวชาญ วัสดุอุปกรณ์ในบางงานช่างยังไม่เพียงพอ หรือหาได้ยากในท้องถิ่นผู้รับผิดชอบต้องสำรวจวัสดุอุปกรณ์ที่จะใช้ให้เพียงพอ เสนอผู้บังคับบัญชาเพื่อได้จัดหา ก่อนการเรียนการสอน ในปีต่อไป การนิเทศติดตามช่วงดำเนินงานขาดความต่อเนื่อง และการรายงานความก้าวหน้าช่วงดำเนินการยังไม่สม่ำเสมอ มีการวางแผน การปฏิบัติงานติดตาม และการประเมินผลที่อยู่ในภาพรวมที่ดี แต่ควรจะมีการติดตามผลขณะปฏิบัติงาน โดยมีปฏิทินการปฏิบัติงานที่ชัดเจนกว่านี้

4) แนวทางการดำเนินงานปีต่อไป ควรให้มีการจัดการที่ต่อเนื่องเพื่อความเป็นอัตลักษณ์ของสถานศึกษา ควรจะจัดให้มีการแข่งขันในงาน

อาชีพระดับประเทศ ควรให้ครูทุกคนรับทราบนโยบายของการศึกษาเพื่อการมีงานทำและมีการประเมินความรู้เกี่ยวกับนโยบายนี้ จัดให้ศึกษาดูงานตามกลุ่มงานอย่างต่อเนื่อง จัดให้มีผู้ติดตามประเมินอย่างต่อเนื่อง

5) การพัฒนาเพื่อให้เกิดความยั่งยืน ควรจัดหาตลาดเพื่อรองรับผลงานที่นักเรียนผลิตหรือสร้างขึ้น ซึ่งจะช่วยให้นักเรียนเกิดกำลังใจในการสร้างผลงานอย่างต่อเนื่อง ติดตามนักเรียนที่จบการศึกษาไปแล้วว่าสามารถนำความรู้ที่ได้จากการฝึกอาชีพไปทำประโยชน์กับตนเองหรือส่วนรวมอย่างไร

3.2.5 ผลการปฏิบัติงานตามโครงการจัดการศึกษาเพื่อการมีงานทำตามรูปแบบการจัดการความรู้ที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นเมื่อพิจารณาจากความสนใจของนักเรียนที่มีจำนวนเป็นจำนวนมากและมีการออกงานแสดงผลงานของนักเรียนอย่างต่อเนื่อง พบว่า โครงการจัดการศึกษาเพื่อการมีงานทำ กลุ่มอาชีพช่างสิบหมู่ มีผลการดำเนินการระดับดีเยี่ยม (best practice)

4. ผลการปรับปรุงเผยแพร่รูปแบบการจัดการความรู้ที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นและผลงานของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้วิจัยได้นำข้อเสนอแนะ มาปรับปรุงรูปแบบการจัดการความรู้ที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในส่วนของการรายละเอียดของกิจกรรมย่อยต่างๆ ในแต่ละขั้นตอน เพื่อให้การดำเนินงานโครงการจัดการศึกษาเพื่อการมีงานทำ กลุ่มอาชีพ ช่างสิบหมู่ มีความยั่งยืน เช่น การประชุมชี้แจงเพื่อสร้างความเข้าใจให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ การสำรวจข้อมูลนักเรียน บุคลากร ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง การวิเคราะห์ข้อมูลหรือนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ผลเพื่อดำเนินการ และการวางแผนการดำเนินงานครั้งต่อไป ปฏิบัติงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการ การดำเนินการให้เป็นไปตามแผนการดำเนินงาน โดยใช้กระบวนการจัดการความรู้ การติดตาม ประเมินผล ความก้าวหน้าและผลการดำเนินงานโครงการ การสรุปผลโครงการ รายงานผลการดำเนินงานต่อผู้เกี่ยวข้อง และการประชาสัมพันธ์ เผยแพร่โครงการและขอรับการสนับสนุนโครงการ จากหน่วยงานองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน

การเผยแพร่ผลงานที่ได้จากโครงการจัดการศึกษาเพื่อการมีงานทำ ตามรูปแบบการจัดการความรู้ที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

1. จัดนิทรรศการช่างสิบหมู่ งานศิลปหัตถกรรมนักเรียน ครั้งที่ 61 ปีการศึกษา 2554 ในระหว่างวันที่ 25-27 มกราคม 2555 ณ อาคารชาเลนเจอร์ อิมแพค เมืองทองธานี

2. โรงปูนซิเมนต์ไทยทุ่งสง ให้ความร่วมมือในการออกแบบหีบห่อผลิตภัณฑ์ เพื่อการต่อยอดการตลาดและการขายสินค้า โครงการศิลปะไทยโบราณช่างสิบหมู่

3. จัดนิทรรศการช่างสิบหมู่ งานประชุมวิชาการระดับชาติ 'นวัตกรรมครูไทยได้ร่วมพระบารมี' ในระหว่างวันที่ 16-18 สิงหาคม 2555 ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏ นครศรีธรรมราช

4. จัดนิทรรศการช่างสิบหมู่ งาน "น้ำพระทัยรินหลั่ง ลุ่มน้ำปากพนังร่มเย็น" ในระหว่างวันที่ 7-10 มิถุนายน 2555 ณ บริเวณโครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง อันเนื่องมาจากพระราชดำริ

อภิปรายผล

1. รูปแบบการจัดการความรู้ที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น ประกอบด้วย ขั้นตอนการจัดการเชิงกลยุทธ์ของสถานศึกษามี 3 กิจกรรมย่อย ขั้นตอนกระบวนการจัดการความรู้มี 6 กิจกรรมย่อย ขั้นตอนแลกเปลี่ยนเรียนรู้ นำความรู้ไปใช้พัฒนางานมี 2 กิจกรรมย่อย และขั้นการวัด ประเมิน สรุปรายงานผลมี 4 กิจกรรมย่อย สอดคล้องกับแนวคิดของ Demarest (1997) Turban and Aronson (2001) Bergeron (2003)

2. ผลการทดลองใช้รูปแบบการจัดการความรู้ที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นรูปแบบที่พบว่ามีความสำเร็จบังเกิดผลตามที่คาดหวัง ทั้งนี้เนื่องจากการพัฒนารูปแบบ ผู้วิจัยใช้กรอบแนวคิดมาจากการวิเคราะห์สังเคราะห์แนวคิดและผลการวิจัยของผู้ทรงคุณวุฒิในระดับสากลทั้งในส่วนขององค์ประกอบการจัดการความรู้และในส่วนของกระบวนการจัดการความรู้ร่วมกับหลักการอื่นๆ เช่น มีการเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา การจัดบันทึกหลังการปฏิบัติ การตั้งคำถาม

การแลกเปลี่ยนความรู้ทั้งเวทีจริงและเวทีเสมือน ประกอบกับการมีกลไกหนุนเสริมการจัดการความรู้คือ ศูนย์ความรู้ของสถานศึกษา ทั้งในรูปศูนย์ที่เป็นแหล่งดำเนินการและในรูปเว็บไซต์ทำให้เกิดการจัดการความรู้ที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นของสถานศึกษาแบบบูรณาการ หลักฐานสำคัญบางส่วนของความสำเร็จดังกล่าว สามารถนำมาอภิปรายได้ดังนี้

2.1 เกิดบุคคลสำคัญในการจัดการความรู้ที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นของสถานศึกษา กล่าวคือ กลุ่มผู้จัดการความรู้ที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น ที่มีบทบาทหน้าที่แตกต่างกันออกไป ตั้งแต่คณะผู้บริหาร หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ หัวหน้าโครงการ ครูผู้สอนและเจ้าหน้าที่สายสนับสนุนของสถานศึกษาสอดคล้องกับแนวคิด Nonaka and Takeuchi (1995 : 20-25) ที่กล่าวว่าการสร้างทีมจัดการความรู้ เริ่มที่ตัวบุคคลเป็นหลัก สมาชิกในองค์กรเข้าใจบทบาทหน้าที่ในการจัดการความรู้คือ ผู้จัดการความรู้ตัวจริงเป็นเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานหลัก กลุ่มผู้บริหารระดับกลาง เป็นพวกตีความแปลงความรู้ให้เป็นความรู้ในกระดาษ กลุ่มผู้บริหารความรู้ ทำหน้าที่กำหนดเป้าหมายสร้างบรรยากาศให้เอื้อต่อการแลกเปลี่ยนและคอยสกัดความรู้ให้เกิดมูลค่า และสอดคล้องกับ วิจารณ์ พานิช (2548 : 23-48) ที่กล่าวว่า บุคคลสำคัญในการจัดการความรู้ในองค์กร ได้แก่ คุณอำนวยหรือคณะผู้บริหาร เป็นผู้ส่งเสริมให้เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้ในเชิงกิจกรรม ระบบและวัฒนธรรม คุณกิจ เป็นผู้ปฏิบัติงานกลุ่ม ถือเป็นนักจัดการความรู้หรือผู้ดำเนินกิจกรรมประมาณร้อยละ 90 ของทั้งหมด คุณลิขิต เป็นผู้จดบันทึกข้อมูลในกิจกรรมการจัดการความรู้ เรื่องเล่า สรุปแก่นความรู้ บันทึกการ ประชุม และคุณประสาน เป็นผู้ทำหน้าที่ประสานเครือข่ายการจัดการความรู้ระหว่างกลุ่มอาชีพต่างๆ

2.2 เกิดการเรียนรู้ควบคู่การปฏิบัติงานซึ่งมีที่มาของความรู้ที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นได้จากปัญหาการตั้งคำถาม การแก้ปัญหาด้วยการปฏิบัติจริงจนเกิดองค์ความรู้ที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เหมาะสม ตอบสนองความต้องการ นำไปสู่การจัดการความรู้ที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นตามประเด็นที่สถานศึกษาสนใจ สอดคล้องกับ

หลักการทรงงานในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช (สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ. ม.ป.ป. : 32) และสอดคล้องกับแนวคิดของ ประเวศ วะสี (2545 : 21) ที่กล่าวว่า การเรียนรู้ของบุคคลใดบุคคลหนึ่งไม่เพียงพอที่จะทำให้เรื่องนั้นสำเร็จ เพราะคนอื่นๆ องค์กรและสถาบันที่เกี่ยวข้องไม่ได้เรียนรู้ การเรียนรู้ร่วมกันในการปฏิบัติเท่านั้นจะบังเกิดผลสำเร็จซึ่งต้องจัดการความรู้ผ่านการปฏิบัติเป็นชุดความรู้ของแต่ละกลุ่ม

2.3 เกิดศูนย์ความรู้ของสถานศึกษาที่เป็นตัวขับเคลื่อนให้บุคลากรของสถานศึกษาได้พบปะแลกเปลี่ยนเรียนรู้ดำเนินงานให้บรรลุวิสัยทัศน์พันธกิจเป้าหมาย วัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ โดยมีการติดตามความก้าวหน้าในการพัฒนางานโดยผ่านเวทีประชุมประจำเดือนและเวทีเสมือนซึ่งมีเว็บไซต์เป็นแหล่งเผยแพร่ผลการจัดการความรู้ที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น และเป็นแหล่งเก็บสะสมและแลกเปลี่ยนเรียนรู้สอดคล้องกับแนวคิดของ Nonaka and Takeuchi (1995 : 71-72) และวิจารณ์ พานิช (2548 : 1-4) ในส่วนที่ว่าในการจัดการความรู้ต้องอาศัยการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารสนับสนุนและเครื่องมือหรือเทคโนโลยีที่ใช้ในการจัดการความรู้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัยครั้งนี้

1.1. แนวทางการประยุกต์ใช้

1) การนำรูปแบบการจัดการความรู้ที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นที่พัฒนาขึ้นไปใช้ให้ได้ผลเต็มที่ควรต้องดำเนินการให้ครบถ้วนตามกระบวนการ 4 ขั้นตอนหลัก และ 15 กิจกรรมย่อย กรณีที่กลุ่มครูผู้ปฏิบัติของสถานศึกษาดำเนินงานที่ต่อเนื่อง สามารถเริ่มดำเนินงานจากขั้นกระบวนการจัดการความรู้ในกิจกรรมแลกเปลี่ยน แบ่งปันความรู้ได้เลย

2) บุคลากรของสถานศึกษา ถือเป็นนักจัดการความรู้ตัวจริง เป็นผู้อำนวยความสะดวก กลุ่มครูผู้ปฏิบัติ ผู้จดบันทึกข้อมูลและผู้ประสานงาน ควรมีการเตรียมความพร้อมด้านวิชาการ คือ การวางแผนแบบมี

ส่วนร่วม แผนพัฒนาสถานศึกษาหรือแผนกลยุทธ์ การเรียนรู้ควบคู่กับการปฏิบัติ

3) ศูนย์ความรู้ของสถานศึกษา ถือเป็นกลไกขับเคลื่อนให้มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันในสิ่งที่ตนเองค้นพบและการสรุปบทเรียนที่ได้ควรนำการบันทึกหลังการปฏิบัติ มาสรุปเป็นองค์ความรู้ของกลุ่มครูผู้ปฏิบัติที่ได้จากการปฏิบัติอย่างเหมาะสมทั้งในเวทีจริง และเวทีเสมือนหรือเว็บไซต์

4) ควรมีการส่งเสริม สนับสนุนให้บุคลากรของสถานศึกษา ใช้แผนกลยุทธ์ของสถานศึกษาเป็นแผนกำหนดทิศทางการจัดการความรู้ตามที่กำหนด และมีการติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่อง มีการพัฒนาตัวชี้วัดความสำเร็จของการจัดการความรู้ที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น ที่เป็นรูปธรรม

1.2 ปัจจัยความสำเร็จของการดำเนินโครงการ

1) ควรมีการระบุ กำหนดความรู้ที่จะจัดการที่ชัดเจน สู่การพัฒนางานของสถานศึกษาเป็นสำคัญทั้งความรู้ระดับบุคคลระดับกลุ่มครูผู้ปฏิบัติระดับชั้นเรียนระดับสถานศึกษาและระดับองค์กรชุมชน

2) คณะทำงานดำเนินการจัดการความรู้ที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นต้องมีการกำกับตนเอง (self-directed) มีการเรียนรู้เป็นทีม

3) ผู้บริหารและครูผู้สอนควรต้องปรับเปลี่ยนเป็น “ผู้ให้คำปรึกษา” ที่คอยให้คำแนะนำและอำนวยความสะดวกที่แท้จริงจัดบรรยากาศและสิ่งอำนวยความสะดวกต้องเอื้อต่อการจัดการความรู้

4) การเรียนรู้ร่วมกันด้วยวิธีปฏิบัติเป็นวิถีชีวิตลงมือกระทำจริง เกิดประสบการณ์ องค์ความรู้ใหม่ เกิดความเชื่อมโยงสัมพันธ์ซึ่งกันและกันของบุคคลและกลุ่มครูผู้ปฏิบัติ เกิดการจัดการความรู้แบบบูรณาการและการวิจัยแบบมีส่วนร่วม

5) การเปิดโอกาสให้ครูผู้ร่วมวิจัยได้มีส่วนร่วม ตั้งแต่เริ่มแรกทีมครูผู้ร่วมวิจัยของสถานศึกษามีความมุ่งมั่นทำงานเกิดกลไกหนุนเสริมการทำงานร่วมกัน คือ ศูนย์ความรู้ของสถานศึกษา เพื่อติดตามความก้าวหน้าในการดำเนินงานเกิดความต่อเนื่องและมีความเชื่อมโยงสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1. ควรวิจัยและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาในรายวิชาที่ต่างๆ เพื่อการมีงานทำโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อเป็นการพัฒนาสมรรถนะให้นักเรียน เตรียมความพร้อมเข้าสู่ตลาดแรงงาน

2.2. ควรมีการวิจัยและพัฒนารูปแบบการยกระดับคุณภาพต่อยอดการจัดการความรู้ที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นของสถานศึกษา ไปสู่การสร้างงาน สร้างอาชีพ สร้างรายได้ให้กับนักเรียนระหว่างเรียน และหลังสำเร็จการศึกษา

2.3. ควรมีการวิจัยพัฒนาระบบการจัดการความรู้ด้วยคอมพิวเตอร์โดยทำเป็นต้นแบบ (prototype) เพื่อให้บุคลากรของสถานศึกษา มีความสะดวกในการจัดการความรู้ที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น

เอกสารอ้างอิง

- จักรพันธ์ โสมะเกษตริณ. (2551). รายงานการวิจัย เรื่อง **การจัดการภูมิปัญญาท้องถิ่นศรีสะเกษ เพื่อการแข่งขันอย่างยั่งยืน**. กรุงเทพฯ : สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ.
- ประเวศ วะสี. (2545). “การจัดการความรู้”. **เอกสารการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อยกร่างโครงการนำร่องการจัดการความรู้**. 27 กรกฎาคม 2545 ณ จังหวัดกาญจนบุรี. กาญจนบุรี : มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.
- ไพฑูริย์ สินลารัตน์ และคณะ. (2550). “การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบ CRP. ในการเปลี่ยนผ่านการศึกษาเข้าสู่ยุคเศรษฐกิจฐานความรู้”. **รวมบทความ : สัตตศิลาสำหรับการเปลี่ยนผ่านการจัดการศึกษา**. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิจารณ์ พานิช. (2547). **การจัดการความรู้ คือ อะไร: ไม่ทำไม่รู้ “การจัดการความรู้ เพื่อคุณภาพที่สมดุล”**. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : http://www.scieduc.nfe.go.th/download/kmDoc/what_is_KM.doc [30 เมษายน 2554].

- วิจารณ์พานิช. (2548). **การจัดการความรู้ฉบับนักปฏิบัติ**.
กรุงเทพฯ : สถาบันส่งเสริมการจัดการความรู้
เพื่อสังคม.
- สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการ
อันเนื่องมาจากพระราชดำริ. (ม.ป.ป.) **หลักการ
ทรงงานในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว**.
กรุงเทพฯ : โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า.
- สามารถ จันทร์สุริย์. (2549). **องค์ความรู้ภูมิปัญญาไทย**.
กรุงเทพฯ : เจริญวิทย์การพิมพ์.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2548).
การจัดการความรู้. กรุงเทพฯ : กลุ่มพัฒนาระบบ
บริหาร สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน.
- Bergeron, Bryan. (2003). **Essentials of knowledge
management**. New Jersey: John Wiley and
Sons.
- Demarest, M. (1997). "Understanding knowledge
management." **Journal of Long Range
Planning**. 30(3) : 374-384.
- Nonaka and Takeuchi. (1995). **The knowledge
creating company**. New York: Oxford
University Press.
- Rubenstein-Montano, B. and others. (2001).
"A systems thinking framework for knowledge
management." **Decision Support System**.
31(1) : 5-16.
- Turban, E., and Aronson, J. E. (2001). **Decision
support systems and intelligent systems**.
Upper Saddle River, New Jersey: Prentice Hall.
- Wiig, K. (1993). **Knowledge management foundations**.
New York: Schema.

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแบบร่วมมือและความวิตกกังวล ในการเรียนวิชาแคลคูลัส 1 ของนักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยกรุงเทพ

Achievement of Cooperative Learning and Anxiety in Calculus I Course of Bangkok University of School of Science and Technology Students

ชูลี โชติกปรคัลภ์* และ ศิริรัตน์ วีระชาติยานุกุล
Chulee Chotikaprakal and Sirirat Weerachatanukul*

ABSTRACT

The study was aimed to 1) compare student's learning achievement in Calculus I course through cooperative learning before and after learning, 2) study learning achievement after learning comparing with 60% criterion of the total scores, 3) study the anxiety of students taught by cooperative learning before and after learning, and 4) study satisfaction of learning after using cooperative learning.

The sample used in this study was a group of 40 first-year students who enrolled Calculus I course in the second semester of the academic year 2012 at Bangkok University, School of Science and Technology. They were randomized by using cluster random sampling. The instruments were lesson plans of Calculus I course through cooperative learning, a learning achievement test, a learning anxiety measurement format, and a learning satisfaction questionnaire. The statistics used in this study were mean, standard deviation, percentage, and t-test.

Research findings revealed that

1. The student's learning achievement in Calculus I course through cooperative learning before and after learning was higher statistical significance than those before learning at the 0.01 level.
2. The learning achievement after studying through cooperative learning in Calculus I course of students met the criterion at 60% percent of the total scores and at the 0.01 level of significance.
3. The student's anxiety in Calculus I course taught by cooperative learning before and after learning was statistically decreased after using cooperative learning at the 0.01 level of significance.
4. The satisfaction of learning after using cooperative learning in Calculus I course of students was at a high level.

Keywords: cooperative learning, learning achievement, mathematics

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาแคลคูลัส 1 ด้วยวิธีการเรียนแบบร่วมมือก่อนเรียนและหลังเรียน 2) เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาแคลคูลัส 1 หลังเรียนกับเกณฑ์ร้อยละ 60 3) เพื่อศึกษาความวิตกกังวลของนักศึกษาที่เรียนแบบร่วมมือก่อนเรียนและหลังเรียน 4) เพื่อศึกษาความพึงพอใจหลังเรียนแบบร่วมมือ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยกรุงเทพ ชั้นปีที่ 1 ที่กำลังเรียนวิชาแคลคูลัส 1 ในภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2555 จำนวน 40 คน สุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แผนการสอนวิชาแคลคูลัส 1 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบวัดความวิตกกังวล ข้อคำถามระดับความพึงพอใจในการเรียน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าร้อยละ และการทดสอบค่าที (one sample t-test)

ผลการวิจัย พบว่า

- 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาแคลคูลัส 1 ของนักศึกษาที่เรียนแบบร่วมมือหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
- 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาแคลคูลัส 1 ของนักศึกษาที่เรียนแบบร่วมมือหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 60 อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
- 3) นักศึกษาที่เรียนแบบร่วมมือมีความวิตกกังวลต่อการเรียนวิชาแคลคูลัส 1 หลังเรียนต่ำกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
- 4) ความพึงพอใจที่มีต่อการเรียนวิชาแคลคูลัส 1 ของนักศึกษาที่เรียนแบบร่วมมืออยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ : การเรียนแบบร่วมมือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน คณิตศาสตร์

บทนำ

คณิตศาสตร์มีบทบาทสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาความคิดของมนุษย์ ทำให้มนุษย์คิดอย่างมีเหตุผล มีความคิดสร้างสรรค์ สามารถวิเคราะห์ปัญหาได้อย่างถี่ถ้วน รอบคอบ ทำให้สามารถคาดการณ์ได้ล่วงหน้า วางแผนในการแก้ปัญหา และตัดสินใจได้อย่างถูกต้องเหมาะสม (เอมอร์ ผาสุกพันธ์. 2548 : 12) นอกจากนี้คณิตศาสตร์ยังเป็นเครื่องมือในการศึกษาทางด้านวิทยาศาสตร์ ด้านเทคโนโลยี และศาสตร์อื่นๆอีกหลายแขนง ดังนั้นคณิตศาสตร์จึงมีประโยชน์ต่อการดำรงชีวิต ช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น พัฒนาค้นหาให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ มีความสมดุลทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา และอารมณ์ ทำให้คนคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

ในการจัดการเรียนการสอนโดยทั่วไป ผู้สอนมักสอนแบบบรรยายอย่างเดียว มุ่งไปที่ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน หรือผู้เรียนกับบทเรียน ส่วนความสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียนด้วยกันมักจะถูกละเลย ทำให้ผู้เรียนบาง

คนเกิดความเบื่อหน่าย เกิดความวิตกกังวล ไม่ตั้งใจเรียน ไม่สนใจเรียน และมีเจตคติที่ไม่ดีต่อการเรียนวิชานั้นๆ ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ (อโนทัย ร่มโพธิ์ภักดี. 2554-2555 : 141) ดังนั้นในการจัดการเรียนรู้ควรมีรูปแบบที่หลากหลาย เพื่อให้สนองความต้องการของผู้เรียนรายบุคคลได้ ผู้สอนต้องให้ความสำคัญกับผู้เรียนให้มากที่สุด โดยการศึกษาถึงวิธีการสอน และวิธีการเรียนในรูปแบบใหม่ๆ เพื่อนำมาใช้ในการแก้ปัญหาหรือพัฒนาผู้เรียน (อำรุง จันทวานิช. 2543 : คำนำ) เช่น การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ (cooperative learning) เป็นกระบวนการการเรียนรู้ที่จัดให้ผู้เรียนได้ร่วมมือกัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ทำงานร่วมกัน แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน ร่วมกันแก้ปัญหา รับผิดชอบร่วมกันทั้งในส่วนของตนเองและส่วนรวม เพื่อให้ตนเองและสมาชิกในกลุ่มประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ ช่วยให้ผู้เรียนมีพฤติกรรมทางการเรียนที่ดีขึ้น ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น และมีความสุขใน

การเรียนรู้ (สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ. 2553 : 134) การเรียนแบบร่วมมือจะมีการแบ่งกลุ่มผู้เรียนที่มีความสามารถต่างกันออกเป็นกลุ่มเล็กๆ กลุ่มละ 4 คน การแบ่งกลุ่มให้เป็นไปตามลักษณะกลุ่มธรรมชาติประกอบด้วยนักเรียนที่มีความสามารถสูง 1 คน ความสามารถปานกลาง 2 คน และความสามารถน้อย 1 คน สมาชิกในกลุ่มจะต้องช่วยกันทำงาน และรับผิดชอบร่วมกัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน (Slavin. 1987 : 8 อ้างถึงใน มาลินี จุฑะรพ. 2537 : 113) โดยทดสอบความรู้พื้นฐานเดิมก่อน เน้นการฝึกปฏิบัติให้ผู้เรียนต่างศึกษากันเป็นคู่ๆ ในเวลาเรียนต้องมีความร่วมมือกัน นักเรียนที่เก่งจะต้องช่วยเหลือนักเรียนที่อ่อนกว่า ต่างตรวจสอบงานของกันและกัน ครูอาจจะทยอยเรียกผู้เรียนจากกลุ่มต่างๆ ที่มีความสามารถใกล้เคียงกันมาให้ความรู้ให้เหมาะสมกับความสามารถของผู้เรียน เมื่อจบการสอนครูจะมีการประเมินสิ่งที่ผู้เรียนได้เรียนไปทั้งหมด โดยการทดสอบรายบุคคล และนำคะแนนของนักเรียนแต่ละคนมาเฉลี่ยเป็นคะแนนของกลุ่ม (Slavin.1990 อ้างถึงใน สุภณิดา ปุสุรินทร์คำ. 2549 : 79-81)

นักศึกษาบางคนมีความวิตกกังวลมาก จะทำให้เป็นอุปสรรคต่อการเรียน อาจทำให้ผลการเรียนเป็นไปในทางที่ไม่ดี การวิตกกังวลมากๆ จะทำให้เราลืมสิ่งที่เรารู้ไปชั่วขณะ คิดไม่รอบคอบ ซึ่งเป็นผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (Phillips. 2005 : 7 อ้างถึงใน พงษ์เทพ บุญเรือง. 2553 : 8) แต่ถ้าผู้เรียนสามารถจัดการกับความวิตกกังวลให้อยู่ในระดับที่เหมาะสม ความวิตกกังวลจะเปรียบเสมือนแรงจูงใจซึ่งจะเป็นตัวกระตุ้นทำให้เกิดแรงจูงใจที่จะกระทำพฤติกรรมบางอย่าง ดังนั้นความวิตกกังวลที่มีไม่มากนัก จึงมีส่วนช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ เพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน ผลของความวิตกกังวลจะช่วยให้เกิดความเข้มข้นในการตอบสนองสำหรับการเรียนในเรื่องที่ยากๆ ซึ่งอาจจะเป็นตัวขัดขวางการเรียนรู้ในระยะแรกๆ แต่ถ้าผู้เรียนเริ่มคุ้นเคย หรือสร้างนิสัยในการเรียนรู้ที่ถูกต้องแล้ว ความวิตกกังวลจะช่วยให้เรื่องของการเรียนรู้ได้ (Spence อ้างถึงใน พงษ์เทพ บุญเรือง. 2553 : 50) ดังนั้นถ้าสามารถลดความวิตกกังวลหาแนวทางในการแก้ไขได้ เช่นวิธีการที่เหมาะสม จะช่วยให้

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้นได้ (ประภาพร วิชญไพญ์. 2551 : 65) จากสาเหตุหลายประการที่กล่าวมาแล้ว วิธีการสอนของอาจารย์ก็อาจเป็นส่วนหนึ่งของปัญหา อาจารย์ผู้สอนจะต้องพยายามสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม เพื่อให้เกิดการร่วมมือ การแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิด และประสบการณ์ระหว่างผู้เรียนด้วยกัน ซึ่งถือว่าเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างความรู้ จะช่วยให้การเรียนรู้ของผู้เรียนดีขึ้น (Perkin.1992 : 171 อ้างถึงใน ทิศนา ขัมมณี. 2551 : 95) ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงสนใจวิธีการจัดการเรียนการสอนแบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคกลุ่มเพื่อนช่วยเหลือเพื่อนเป็นรายบุคคล (team assisted individualization หรือ TAI) มาประยุกต์ใช้อย่างผสมผสานในการเรียนการสอนวิชาแคลคูลัส 1 โดยศึกษาถึงผลสัมฤทธิ์ ความวิตกกังวล และความพึงพอใจ ในการเรียนวิชาแคลคูลัส 1

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาแคลคูลัส 1 ของนักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ที่เรียนแบบร่วมมือก่อนเรียนและหลังเรียน
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาแคลคูลัส 1 ของนักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ที่เรียนแบบร่วมมือหลังเรียนกับเกณฑ์ร้อยละ 60
3. เพื่อเปรียบเทียบความวิตกกังวลในการเรียนวิชาแคลคูลัส 1 ของนักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ที่เรียนแบบร่วมมือก่อนเรียนและหลังเรียน
4. เพื่อประเมินความพึงพอใจต่อการเรียนวิชาแคลคูลัส 1 ของนักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี หลังการเรียนแบบร่วมมือ

สมมติฐานการวิจัย

1. นักศึกษาที่เรียนแบบร่วมมือมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาแคลคูลัส 1 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน
2. นักศึกษาที่เรียนแบบร่วมมือมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาแคลคูลัส 1 หลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 60

3. นักศึกษาที่เรียนแบบร่วมมือมีความวิตกกังวลต่อการเรียนวิชาแคลคูลัส 1 หลังเรียนต่ำกว่าก่อนเรียน

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรต้น คือ วิธีเรียนแบบร่วมมือ

ตัวแปรตามมี 3 ตัวแปร ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาแคลคูลัส 1 ความวิตกกังวล และความพึงพอใจในการเรียนวิชาแคลคูลัส 1

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ในการศึกษาครั้งนี้คือ นักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยกรุงเทพ ชั้นปีที่ 1 ที่เรียนวิชาแคลคูลัส 1 ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 มี 3 section คือ section 1451 จำนวน 19 คน section 1452 จำนวน 11 คน และ section 1461 จำนวน 40 คน

กลุ่มตัวอย่างคือ นักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยกรุงเทพ ชั้นปีที่ 1 ที่กำลังเรียนวิชาแคลคูลัส 1 ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 โดยสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (cluster sampling) คือนักศึกษา section 1461 จำนวน 40 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แผนการสอนวิชาแคลคูลัส 1 เรื่องการหาอนุพันธ์ของฟังก์ชัน และการหาปริพันธ์

2. แบบวัดความรู้พื้นฐานทางคณิตศาสตร์ของภาควิชาคณิตศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพจำนวน 25 ข้อ มีค่าความยากง่ายระหว่าง .26-.77 อำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง .38-.75 ค่าความเชื่อมั่น .87 แบ่งนักศึกษาออกเป็น 3 กลุ่ม โดยพิจารณาจากคะแนนความรู้พื้นฐานทางคณิตศาสตร์ กลุ่มเก่ง คือ นักศึกษาที่มีคะแนนมากกว่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 75 กลุ่มปานกลาง มีคะแนนตั้งแต่เปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25 ถึง 75 และกลุ่มอ่อนมีคะแนนน้อยกว่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25 แบบทดสอบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นคือเรื่องการหาอนุพันธ์ของฟังก์ชัน และการหาปริพันธ์ จำนวน 20 ข้อ

เป็นแบบปรนัย มี 4 ตัวเลือก มีค่าความยากง่ายระหว่าง .27-.80 อำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง .4-1 ค่าความเชื่อมั่นคือ .89 ใช้เป็นแบบทดสอบก่อนเรียน และหลังเรียน

3. แบบวัดความวิตกกังวลในการเรียนวิชาแคลคูลัส 1 จำนวน 40 ข้อ แต่ละข้อแบ่งระดับความคิดเห็นเป็น 5 ระดับคือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด โดยผู้วิจัยใช้แบบวัดของ เบญจจะ นิสสัยสุข (2553 : 25) มีค่าความเชื่อมั่นคือ .96

4. ข้อคำถามเกี่ยวกับระดับความพึงพอใจต่อการเรียนวิชาแคลคูลัส 1 ในการเรียนแบบร่วมมือ แบ่งเป็น 5 ระดับคือ ความพึงพอใจในระดับ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 โดยใช้เวลาดำเนินการ 7 สัปดาห์ รวม 21 คาบๆ ละ 70 นาที การรวบรวมข้อมูลเป็นไปตามขั้นตอนต่อไปนี้

1. ผู้วิจัยให้นักศึกษาทุกคนทำแบบทดสอบความรู้พื้นฐานทางคณิตศาสตร์ จำนวน 25 ข้อ ใช้เวลาสอบ 60 นาที เพื่อหาคะแนนเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และพิจารณาคะแนนของนักศึกษาแต่ละคน เพื่อแบ่งนักศึกษาเป็นกลุ่มๆ ละประมาณ 4 คน ประกอบด้วยนักศึกษาที่มีผลการเรียนเก่ง : ปานกลาง : อ่อน ในอัตราส่วน 1 : 2 : 1 ตามลำดับ โดยให้นักศึกษาเลือกจัดกลุ่มกันเองตามความสมัครใจ และทำการทดสอบก่อนเรียนโดยใช้แบบทดสอบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง เรื่องการหาอนุพันธ์ของฟังก์ชัน และการหาปริพันธ์ และทำแบบวัดความวิตกกังวลในการเรียนวิชาแคลคูลัส 1 ผู้วิจัยอธิบายให้นักศึกษาเข้าใจถึงวิธีการเรียนแบบร่วมมือด้วยเทคนิคเพื่อนช่วยเพื่อนเป็นรายบุคคล จัดให้นักศึกษาที่อยู่ในกลุ่มเดียวกันนั่งใกล้กัน นักศึกษาที่เก่งนั่งคู่กับนักศึกษาที่อ่อน นักศึกษาปานกลางนั่งคู่กัน ผู้วิจัยตั้งโจทย์แบบฝึกหัดให้นักศึกษาทำ ผู้วิจัยจะเน้นย้ำให้นักศึกษาที่อยู่ในกลุ่มเดียวกันต้องช่วยกันแก้ปัญหาโจทย์ นักศึกษาที่เก่งต้องช่วยอธิบายให้นักศึกษาที่อ่อนกว่าให้สามารถทำได้ และมีการทดสอบย่อยในแต่ละหัวข้อ โดย

นักศึกษาต่างคนต่างทำการทำแบบฝึกหัดท้ายบทในแต่ละบท ให้นักศึกษาที่อยู่ในกลุ่มเดียวกันไปทำการบ้านด้วยกัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน คนที่ทำได้ต้องอธิบายให้คนที่ไม่เข้าใจหรือทำไม่ได้ให้สามารถทำได้ บางครั้งของการทดสอบย่อย ผู้วิจัยจะเลือกนักศึกษาที่เรียนอ่อน 1 คน มาเป็นตัวแทนในการทำข้อสอบของกลุ่ม นักศึกษาที่เรียนดีกว่าจึงต้องให้ความช่วยเหลืออธิบายให้นักศึกษาที่เรียนอ่อนกว่าเข้าใจในเนื้อหาที่เรียนให้มากยิ่งขึ้น เพื่อการสอบให้ได้คะแนนที่ดีของกลุ่ม

2. หลังเรียนจบเนื้อหา ผู้วิจัยให้นักศึกษาทำแบบทดสอบวิชาแคลคูลัส 1 ซึ่งแบบวัดหลังเรียนเป็นแบบทดสอบเดียวกันกับก่อนเรียน เป็นเวลา 60 นาที ทำแบบวัดความวิตกกังวล และแบบวัดความพึงพอใจในการเรียนแบบร่วมมือวิชาแคลคูลัส 1

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. หาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานขอคะแนนความรู้พื้นฐานทางคณิตศาสตร์ คะแนนจากแบบทดสอบวิชาแคลคูลัส 1 เรื่องการหาอนุพันธ์ และการหาปริพันธ์ คะแนนความวิตกกังวลในการเรียนวิชาแคลคูลัส 1 และคะแนนความพึงพอใจต่อการเรียนวิชาแคลคูลัส 1 ในการเรียนแบบร่วมมือ

2. ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาแคลคูลัส 1 ของนักศึกษาที่เรียนแบบร่วมมือ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์คือ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที่ (one sample t-test) เพื่อเทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 60 โดยปกติการตัดเกรดวิชาแคลคูลัส 1 ถ้านักศึกษาสอบได้คะแนนรวมร้อยละ 50 ถือว่าสอบผ่าน

ตารางที่ 1 ค่าสถิติของผลสัมฤทธิ์ และความวิตกกังวลที่มีต่อการเรียนวิชาแคลคูลัส 1 ของนักศึกษาที่เรียนแบบร่วมมือ

ตัวแปร	ก่อนเรียน		หลังเรียน		ค่าทางสถิติ		
	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	t	df	p-value
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาแคลคูลัส 1	6.03	3.18	12.44	3.77	-23.11	39	0.00
ความวิตกกังวล	3.34	0.52	3.09	0.57	2.86	39	0.00

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาแคลคูลัส 1 ที่เรียนแบบร่วมมือ คะแนนเกณฑ์ร้อยละ 60 และสถิติทดสอบค่าที่

จำนวนนักศึกษา	คะแนนเต็ม	คะแนนเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	คะแนนเกณฑ์ร้อยละ 60	dt	t	p-value
40	20	12.44	3.77	12	39	0.713	0.24

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาแคลคูลัส 1 ก่อนและหลังการเรียนแบบร่วมมือ พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาแคลคูลัส 1 มีค่าเท่ากับ 6.03 และ 12.44 คะแนน ตามลำดับ จากคะแนนเต็ม 20 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 3.18 และ 3.77 คะแนน ตามลำดับ ซึ่งแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 รายละเอียดแสดงดังตารางที่ 1 แสดงว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาแคลคูลัส 1 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

2. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาแคลคูลัส 1 ที่เรียนแบบร่วมมือกับเกณฑ์ร้อยละ 60 ดังตารางที่ 2 จากตารางที่ 2 พบว่า คะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาแคลคูลัส 1 ของนักศึกษาหลังการเรียนแบบร่วมมือมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 12.44 จากคะแนนเต็ม 20 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 3.77 คะแนน เมื่อเทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 60 พบว่า คะแนนเฉลี่ยสูงกว่าเกณฑ์อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. ผลการเปรียบเทียบความวิตกกังวลในการเรียนวิชาแคลคูลัส 1 ก่อนและหลังการเรียนแบบร่วมมือ พบว่า คะแนนเฉลี่ยความวิตกกังวลในการเรียนวิชาแคลคูลัส 1 มีค่าเท่ากับ 3.34 และ 3.09 คะแนน ตามลำดับ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.52 และ 0.57 คะแนนตามลำดับ ซึ่งแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 รายละเอียดแสดงดังตารางที่ 1 แสดงว่า ความวิตกกังวลในการเรียนวิชาแคลคูลัส 1 หลังเรียนต่ำกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

4. ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการเรียนแบบร่วมมือ พบว่านักศึกษามีคะแนนความพึงพอใจโดยเฉลี่ยคือ 4.10 ซึ่งเป็นความพึงพอใจในระดับมาก รายละเอียดแสดงดังตารางที่ 3

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยอภิปรายผลได้ดังนี้

1. จากผลการวิจัย พบว่า นักศึกษาที่ได้รับการสอนด้วยวิธีการเรียนแบบร่วมมือมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาแคลคูลัส 1 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 อาจเป็นเพราะว่า ถ้าเป็นนักศึกษาที่เรียนเก่งก็จะมีปัญหาในการเรียน แต่ถ้าเป็นนักศึกษาที่เรียนอ่อนและจับกลุ่มอยู่กับพวกที่เรียนอ่อนเหมือนกัน เมื่อเรียนไม่เข้าใจ นักศึกษาจะไม่สามารถช่วยเหลือกันได้ นักศึกษาบางคนไม่กล้ามาถามอาจารย์ ทำให้ทำแบบฝึกหัดไม่ได้เกิดความท้อแท้ เบื่อหน่ายในการเรียนรู้ จึงทำให้ไม่ประสบผลสำเร็จในการเรียน ต้องเพิกถอนการเรียน ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนแบบร่วมมือเป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียนมีบทบาทเป็นผู้กระทำรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตนเอง จะช่วยให้นักเรียนเกิดความพร้อม มีความกระตือรือร้นที่จะเรียน เป็นผลให้นักเรียนมีผลการเรียนที่สูงขึ้น (ทิตินา แชมมณี. 2554 : 68) ในขณะที่เรียนผู้สอนจัดให้นักศึกษาที่เก่งนั่งคู่กับนักศึกษาที่อ่อน นักศึกษาที่เก่งจะสามารถเข้าใจในเนื้อหาที่เรียนได้เร็ว เมื่อเพื่อนที่นั่งข้างๆ ไม่เข้าใจ เขาสามารถอธิบายให้เพื่อนเข้าใจในเนื้อหาที่เรียนได้ทันทีหลังจากเลิกเรียนแล้วนักศึกษาที่อยู่ในกลุ่มเดียวกันต้องไปทำการบ้านที่ผู้สอนมอบให้ด้วยกัน นักศึกษาที่เก่งและปานกลาง จะช่วยเหลือนักศึกษาที่อ่อน การสื่อสารและการถ่ายทอดความรู้จะเป็นการสื่อสารระหว่างเด็กกับเด็กด้วยกัน ด้วยวัยที่ใกล้เคียงกันทำให้สามารถคุยกันได้ดี เกิดบรรยากาศที่ดีทางการเรียนจะทำให้เข้าใจในเนื้อหาได้ดียิ่งขึ้น ทุกคนในกลุ่มมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ทำให้คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มดีขึ้น ส่วนคนที่อ่อนก็จะพยายามช่วยเหลือตัวเองเพื่อไม่ให้คะแนนของกลุ่มต่ำลง จึงมีส่วนช่วยทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น (อินทัย ร่วมโพธิ์ภักดี. 2554-2555 : 142) สอดคล้องกับ Johnson, Johnson

ตารางที่ 3 ความพึงพอใจที่มีต่อการเรียนวิชาแคลคูลัส 1 ของนักศึกษาที่เรียนแบบร่วมมือ

ตัวแปร	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับ
ความพึงพอใจ	4.10	0.55	มาก

and Holubec (1994 อ้างถึงใน ทิศนา แคมมณี. 2551 : 101) กล่าวว่า ผลดีของการเรียนแบบร่วมมือ ช่วยให้ผู้เรียนมีความพยายามที่จะเรียนรู้ให้บรรลุเป้าหมาย มีการใช้เวลาอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นผลทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิไลวรรณ พิณพิมาย (2555) อุษา สารพันธ์ (2555) และอโนทัย ร่มโพธิ์ภักดี (2554-2555) พบว่า ผู้เรียนที่ได้รับการสอนแบบร่วมมือมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 และ .01 และสอดคล้องกับบทความวิชาการในต่างประเทศของ Zakaria Iksan (2007) กล่าวว่า การเรียนแบบร่วมมือและการเรียนแบบปกติ จะให้ผลลัพธ์ที่ดีที่สุดก็ต่อเมื่อนักเรียนในชั้นมีความกระตือรือร้นในการเรียน และมีการทำงานร่วมกัน

2. จากผลการวิจัย พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาแคลคูลัส 1 ของนักศึกษาที่เรียนแบบร่วมมือมีคะแนนเฉลี่ยวิชาแคลคูลัส 1 หลังเรียนเท่ากับ 12.44 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 62.20 สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 60 เล็กน้อย ซึ่งคะแนนเฉลี่ยวิชาแคลคูลัส 1 ของนักศึกษาที่เรียนวิชาแคลคูลัส 1 ก่อนการเรียนแบบร่วมมือมีค่าเท่ากับ 6.03 คะแนนเท่านั้น อาจเนื่องมาจากความรู้พื้นฐานทางด้านคณิตศาสตร์ของนักศึกษาบางคนมีน้อย เพราะนักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนวิชาแคลคูลัส 1 มาจากหลากหลายสาขาวิชาที่จบมาจากชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ซึ่งนักศึกษาส่วนใหญ่จะเรียนจบมาจากสายศิลป์คำนวณ สายศิลป์ภาษา สายพาณิชย และสายช่าง ส่วนสายวิทยาศาสตร์มีน้อย จึงทำให้คะแนนเฉลี่ยวิชาแคลคูลัส 1 ของนักศึกษาน้อย แต่การจัดการเรียนการสอนแบบร่วมมือเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีบทบาทเป็นผู้กระทำรับและฝึกหัดต่อการเรียนรู้ของตนเอง จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความพร้อม มีความกระตือรือร้นที่จะเรียน (ทิศนา แคมมณี. 2554 : 68) นักศึกษาได้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน มีปฏิสัมพันธ์กัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน นักศึกษาที่เรียนเก่งและปานกลางจะช่วยอธิบายให้นักศึกษาที่เรียนอ่อน เรียนได้อย่างเข้าใจมากยิ่งขึ้น ทำให้นักศึกษาทุกคนเรียนรู้ได้อย่างมีความสุข ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น (วิไลวรรณ พิณพิมาย. 2555 : 68) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุนทรี ศิริอุทกุล (2555-2556) พบว่า ผลสัมฤทธิ์

ทางการเรียนของนักศึกษาที่เรียนวิชาการศึกษาแบบเรียนรวมโดยวิธีการเรียนรู้แบบร่วมมือ คะแนนสอบปลายภาคมีค่าเฉลี่ย 51.60 คะแนน จากคะแนนเต็ม 80 คิดเป็นร้อยละ 64.50 สูงกว่าคะแนนเกณฑ์ร้อยละ 60

3. จากผลการวิจัย พบว่า นักศึกษาที่ได้รับการสอนด้วยวิธีการเรียนแบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคเพื่อนช่วยเพื่อน มีความวิตกกังวลต่อการเรียนวิชาแคลคูลัส 1 หลังเรียนต่ำกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นั่นคือความวิตกกังวลลดลง อาจเนื่องมาจากการเรียนแบบร่วมมือโดยวิธีเพื่อนช่วยเพื่อน โดยให้นักศึกษาที่เรียนเก่ง และปานกลาง ร่วมมือกันช่วยเหลือนักศึกษาที่เรียนอ่อน ทำให้นักศึกษาที่เรียนอ่อนเรียนได้อย่างเข้าใจ สามารถทำแบบฝึกหัดได้ จึงทำให้ความวิตกกังวลลดลง เพราะผู้เรียนในกลุ่มได้ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ความใกล้ชิดสนิทสนมทำให้มีความเอื้ออาทรต่อกัน มีบรรยากาศในการเรียนรู้ร่วมกันอย่างมีความสุข เพราะว่าคนที่เรียนอ่อนกว่าไม่รู้สึกลำบากเดียว เพราะมีเพื่อนคอยช่วยเหลือเติมเต็มในส่วนที่ยังไม่เข้าใจ ดังที่ Spence (อ้างถึงใน พงษ์เทพ บุญเรือง. 2553 : 50) กล่าวว่า ถ้าผู้เรียนสามารถจัดการกับความวิตกกังวลได้ ความวิตกกังวลจะเปรียบเสมือนแรงจูงใจ ซึ่งจะเป็นตัวกระตุ้นทำให้เกิดแรงจูงใจที่จะกระทำพฤติกรรมบางอย่าง ดังนั้นความวิตกกังวลจึงมีส่วนช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ เพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน ผลของความวิตกกังวลจะช่วยให้เกิดความเข้มข้นในการตอบสนอง สำหรับการเรียนในเรื่องที่ยากๆ ซึ่งอาจจะเป็นตัวขัดขวางการเรียนรู้ในระยะแรกๆ แต่ถ้าผู้เรียนเริ่มคุ้นเคย หรือสร้างนิสัยในการเรียนรู้ที่ถูกต้องแล้ว ความวิตกกังวลจะช่วยให้เรื่องของการเรียนรู้ได้สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชาญญานุช มะโนปา (2552) ประภาพร วิชญ์ไพบุญย์ (2551) สุภาพร พันธุ์เชื้อ (2550) ที่พบว่าวิธีการสอนที่เหมาะสม เน้นการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน ผู้เรียนกับผู้เรียน ส่งเสริมบรรยากาศที่ดีในการเรียนรู้ ผู้เรียนได้ร่วมมือช่วยเหลือกันและกัน ทำให้นักศึกษาสามารถจัดการความวิตกกังวล และความกลัวต่างๆ ที่เป็นอุปสรรคต่อการเรียนรู้ไปได้ จะช่วยให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้นได้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

4. จากผลการวิจัย พบว่า ความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อวิชาแคลคูลัส 1 ในการเรียนแบบร่วมมือ มีคะแนนเฉลี่ยคือ 4.10 ซึ่งเป็นความพึงพอใจในระดับมาก อาจเนื่องมาจากการจัดการเรียนการสอนแบบร่วมมือ ผูกให้ผู้เรียนได้ทำงานร่วมกัน มีปฏิสัมพันธ์กัน นักศึกษาที่เรียนเก่งกว่าได้ช่วยเหลือนักศึกษาที่เรียนอ่อนกว่า นักศึกษาที่เรียนเก่งจะรู้สึกภาคภูมิใจที่ได้ช่วยเหลือเพื่อน ส่วนนักศึกษาที่เรียนอ่อนจะมีความรู้สึกที่ดีที่สามารถเรียนให้เข้าใจได้ ทำการบ้านได้ ทำให้ผู้เรียนมีความสุขมากขึ้นทั้งผู้ให้และผู้รับ ผู้ให้มีความสุขที่เกิดจากการให้ความรู้เพื่อน ทำให้เพื่อนเข้าใจในบทเรียนได้ มีจิตใจที่เข้มแข็งเบิกบาน เมื่อได้รับการขอบคุณจากเพื่อน เป็นการสร้างบุญโดยไม่ต้องเสียสตางค์ เพราะบุญเป็นความสุขที่เกิดขึ้นในใจที่เกิดจากการให้ และผู้รับก็มีความสุขเช่นกัน เพราะสามารถเรียนได้อย่างเข้าใจ สามารถทำแบบฝึกหัดได้ ทำให้นักศึกษามีความรู้สึกที่ดี ดังที่ Johnson, Johnson and Holubec (1994 อ้างถึงใน ทิศนา แคมมณี. 2551 : 101) กล่าวว่า การเรียนแบบร่วมมือทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนดีขึ้น ใส่ใจในผู้อื่นมากขึ้น ช่วยให้ผู้เรียนมีสุขภาพจิตดีขึ้น มีความรู้สึกที่ดีเกี่ยวกับตนเอง มีความเชื่อมั่นในตนเองมากขึ้น นอกจากนี้ยังช่วยพัฒนาทักษะทางสังคม สอดคล้องกับงานวิจัยของ ภาวนา แง่มสุราช (2555) พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีความพึงพอใจต่อการเรียนด้วยคู่มือการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการเรียนแบบร่วมมือร่วมกับการฝึกคิดแบบโยนิโสมนสิการในวิชาคณิตศาสตร์อยู่ในระดับมาก ส่วน รสลิน ป้อมสาหร่าย (2550) พบว่า นักเรียนที่เรียนวิชาภาษาอังกฤษโดยใช้การเรียนแบบร่วมมือมีความพึงพอใจในการเรียนอยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะการนำผลวิจัยไปใช้ประโยชน์

จากการวิจัยพบว่า การจัดการเรียนการสอนในรูปแบบการเรียนแบบร่วมมือ ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน นักศึกษาที่เรียนอ่อนสามารถเรียนอย่างเข้าใจได้มากขึ้น เนื่องจากมีเพื่อนคอยช่วยเหลือและเป็นการฝึกนิสัยผู้เรียนในการเป็นผู้ให้ มีความเมตตาต่อเพื่อน ยินดีที่จะช่วยเหลือเพื่อน ผู้เรียนมีความสุข ทำให้

บรรยากาศในห้องเรียนไม่เครียด ส่งผลให้นักศึกษาเกิดถอนการเรียนลดลง ดังนั้นอาจารย์ผู้สอนสามารถนำวิธีการสอนในรูปแบบการเรียนแบบร่วมมือไปใช้ได้ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน แต่อาจารย์ผู้สอนควรชี้แจงรายละเอียด และสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องกับนักศึกษา ก่อน ชี้ให้เห็นถึงประโยชน์ของการเรียนแบบร่วมมือเพราะต้องมีการจัดกลุ่มนักศึกษาใหม่

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยเพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนการสอนในรูปแบบการเรียนแบบร่วมมือรูปแบบอื่นๆ
2. ควรศึกษาถึงวิธีการเรียนแบบร่วมมือในรูปแบบเพื่อนช่วยเพื่อน เพื่อศึกษาถึงตัวแปรอื่นๆ เช่น ความคงทนของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พฤติกรรมต่างๆ ทางการเรียน

เอกสารอ้างอิง

- ชัยญานูช มะโนปา. (2552). การสอนแบบแลกเปลี่ยนบทบาทเพื่อเพิ่มพูนความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษและลดความวิตกกังวลในการเรียนของนักเรียนระดับกำลังพัฒนา. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ทิศนา แคมมณี. (2551). ศาสตร์การสอนองค์ความรู้เพื่อการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : ด้านสุทธาการพิมพ์.
- _____. (2554). รูปแบบการเรียนการสอน : ทางเลือกที่หลากหลาย. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เบญจจะ นิสสัยสุข. (2553). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความวิตกกังวลในการเรียนความรู้พื้นฐานทางคณิตศาสตร์ของนักศึกษา มหาวิทยาลัยกรุงเทพ. กรุงเทพฯ : คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.

- ประภาพร วิชญ์ไพบูลย์. (2551). **ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสามารถทางการพูด และความวิตกกังวล ในการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนโดยใช้วิธีสอนแบบกลุ่มสัมพันธ์**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- พงษ์เทพ บุญเรือง. (2553). **ความวิตกกังวลในการเรียน วิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย**. เลย: คณะมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- ภาวนา แง่มสุราช. (2555). **การศึกษาผลของคู่มือ การเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือ ร่วมกับการฝึกคิดแบบโยนิโสมนสิการ ที่มีต่อ ความพึงพอใจความสามารถในการคิดแก้ปัญหา และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสาระการ เรียนรู้คณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 1**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา การวิจัยและพัฒนาการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- มาลินี จุฑารพ. (2537). **จิตวิทยาการเรียนการสอน**. กรุงเทพฯ : ทิพย์วิสุทธิ.
- รสลิน ป้อมสาหร่าย. (2550). **ผลของการใช้การเรียนแบบ ร่วมมือที่มีต่อความสามารถด้านการพูดภาษา อังกฤษ และความพึงพอใจในการเรียนแบบ ร่วมมือของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตร และการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย ราชภัฏพิบูลสงคราม.
- วิไลวรรณ พิณพิมาย และคณะ. (2555). **“การศึกษาการ คิดวิเคราะห์ ทักษะการทำงานร่วมกัน และ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 4 วิชาบัญชีเบื้องต้น จากการจัดการเรียนรู้ แบบร่วมมือ”**. วารสารราชพฤกษ์. 9(3) : 65.
- สุกนิดา ปุสุรินทร์คำ. (2549). **การพัฒนารูปแบบการ แบ่งปันความรู้ด้านเทคโนโลยี สารสนเทศและ การสื่อสารด้วยวิธีการเรียนแบบร่วมมือเพื่อ พัฒนาความเป็นชุมชนนักปฏิบัติของครูใน โรงเรียนที่เข้าร่วมในโครงการหนึ่งอำเภอหนึ่ง โรงเรียนในพื้นที่ของกรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชา เทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุภาพร พันธุ์เชื้อ. (2550). **การใช้กลวิธีเสริมต่อการ เรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการ เขียนภาษาอังกฤษและลดความวิตกกังวล ในการเขียนของนักเรียนระดับก้าวหน้า**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา การสอนภาษาอังกฤษ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สุนทรี ศิริอังกูร. (2555-2556). **“ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักศึกษาที่เรียนรายวิชาการศึกษาศาสตร์แบบเรียน โดยวิธีการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ”**. วารสารราชพฤกษ์. 10(2) : 24.
- สุวิทย์ มูลคำ และ อรทัย มูลคำ. (2553). **19 วิธีการจัดการ เรียนรู้ : เพื่อพัฒนาความรู้และทักษะ**. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ : ภาพพิมพ์.

เอมอร ผาสุกพันธ์. (2548). **การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์และทักษะการสื่อสาร ทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ระหว่างกลุ่มที่จัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD กับเทคนิค TAI โดยการประเมินผลตามสภาพจริง**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.

อโนทัย ร่มโพธิ์ภักดี และคณะ. (2554-2555). “การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการเชื่อมโยงความรู้ทางคณิตศาสตร์ เรื่อง พหุนามของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบแบ่งกลุ่มผลสัมฤทธิ์ และแข่งขันเป็นกลุ่ม”. **วารสารราชพฤกษ์**. 9(2) : 140.

อำรุง จันทวานิช. (2543). **การจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการวิจัย**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

อุษา สารพันธ์ และคณะ. (2555). “ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและพฤติกรรมการทำงานกลุ่มจากการจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือกันเรียนรู้ (TAI)ร่วมกับบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAI)”. **วารสารราชพฤกษ์**. 10(1) : 33-36.

Zakaria and Iksan. (2007). “Promoting cooperative learning in science and mathematics education : A Malaysian perspective”. **Eurasia Journal of Mathematics, Science & Technology Education**. 3(1) : 35-39.

ยุทธศาสตร์การบริหารการอาชีวศึกษาเอกชน

The Strategic Plan for the Administration of Private Vocational Education

วิรุณ คำภีโร¹* ศุภลักษณ์ เศษระพานิช² พูนชัย ยาวีราช² และ สุวดี อุปปีนใจ²
Viroon kumpilo¹ Supaluck Sestapanich² Poonchai Yavirach² and Suwadee Ouppinjai²*

ABSTRACT

The purposes of this study were aimed to explore the problems of the administration strategies of the private vocational education and to recommend the proper strategies in this area. The theoretical framework comprised five sub systems: purposes and shared values, effective educational management, social connection, structure of organization and work flows, and management subsystem. The samples used in this study were 196 directors of technological colleges and directors of private vocational colleges. They were drawn through simple random sampling from the proportion in each part of Thailand. To specify the strategies, TOW Matrix technique was used by the researcher and focus group.

The finding revealed that the management of private vocational colleges were divided into 3 major aspects which were establishing and developing vocational management valued to economic and social aspects, establishing networks for developing the quality of the private vocational education, and developing a students' quality according to educational qualification and professional standards.

Keywords: strategy, administration, private vocational

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการบริหารการอาชีวศึกษาเอกชนและนำเสนอยุทธศาสตร์การบริหารการอาชีวศึกษาเอกชน ใช้แนวคิดของ Kast and Rosenzweig ประกอบด้วย ระบบย่อย 5 ระบบ เป็นตัวกำหนดหรือส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลของปัจจัยนำเข้า ลักษณะของกระบวนการแปรสภาพและผลผลิตขององค์การมีกรอบแนวคิดในการวิจัยระบบการบริหารการอาชีวศึกษาเอกชนที่มีเนื้อหาครอบคลุมระบบย่อย 5 ระบบ คือ 1) ระบบย่อยด้านเจตจำนงและคุณค่าร่วม 2) ระบบย่อยด้านการจัดการศึกษา 3) ระบบย่อยด้านเชื่อมโยงสังคม 4) ระบบย่อยด้านโครงสร้าง

¹ นักศึกษาปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย เชียงราย 57000

Ph.D. Student in Educational Administration Program, Chiang Rai Rajabhat University, Chiang Rai 57000, Thailand

² คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย เชียงราย 57000

Faculty of Education, Chiang Rai Rajabhat University, Chiang Rai 57000, Thailand

*Corresponding author, e-mail: viroon.kumpilo@gmail.com

และการไหลของภารกิจ และ 5) ระบบย่อยด้านการบริหาร กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคโนโลยี และ อาชีวศึกษาเอกชนได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling) ด้วยวิธีการจับสลากตามสัดส่วนวิทยาลัยในแต่ละภาคได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 196 คนกำหนดยุทธศาสตร์โดยใช้ เทคนิค TOW matrix โดยผู้วิจัย และการสนทนากลุ่ม ผลการวิจัยพบว่า ยุทธศาสตร์การบริหารการอาชีวศึกษาเอกชน ประกอบด้วย 3 ยุทธศาสตร์หลัก คือ ยุทธศาสตร์สร้างและ พัฒนาระบบการบริหารการอาชีวศึกษาที่สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจและสังคม ยุทธศาสตร์สร้างเครือข่ายการพัฒนา คุณภาพการอาชีวศึกษาเอกชน และยุทธศาสตร์พัฒนานักศึกษาให้มีคุณภาพตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาและ มาตรฐานวิชาชีพ

คำสำคัญ : ยุทธศาสตร์ การบริหารการจัดการ การอาชีวศึกษาเอกชน

บทนำ

แนวคิดการจัดการศึกษาสายอาชีพหรืออาชีวศึกษา มีมาตั้งแต่ที่ประเทศไทยเริ่มมีอาชีพหัตถกรรมในพระราช บัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2545 (กระทรวงศึกษาธิการ. 2546 : 20-21, 44-45) ได้มีการระบุถึงการอาชีวศึกษาไว้ในหมวด 3 มาตรา 20 ว่า การจัดการอาชีวศึกษา การฝึกอบรมวิชาชีพให้จัดในสถาน ศึกษาของรัฐ สถานศึกษาของเอกชน สถานประกอบการ หรือโดยความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการและ หมวด 8 มาตรา 58 ระบุว่าให้มีการระดมทรัพยากร เพื่อการศึกษา ให้บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถาน ประกอบการและสถาบันสังคมอื่น ระดมทรัพยากรเพื่อการ ศึกษาโดยเป็นผู้จัดและผู้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

เนื่องจากระบบการศึกษาไทยไม่ได้เป็นอิสระอยู่ อย่างโดดเดี่ยวในกระแสโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ผลการศึกษาของ Martin Cornoy (1990 อ้างอิงใน ดวงนภา มกรานุรักษ์. 2554 :1) ได้ศึกษาเกี่ยวกับกระแส โลกาภิวัตน์ที่ส่งผลกระทบต่ออาชีวศึกษาทั้งโดยตรงและโดย อ้อมไว้ว่ากระแสโลกาภิวัตน์ส่งผลกระทบให้เกิดการ เปลี่ยนแปลงอย่างรุนแรงในตลาดแรงงานในระดับโลกรวม ไปถึงการส่งผลกระทบต่อระบบการอาชีวศึกษาอันเป็นผล มาจากความต้องการแรงงานคุณภาพสูงของสถานประกอบการ ประกอบกับแรงงานคุณภาพมีความสามารถในการ ผลิตสินค้าที่มีคุณภาพและลดความสูญเสียอันเกิดจากการ ผลิตได้มหาศาล ความต้องการใช้ทรัพยากรหรือกำลัง แรงงานที่มีการศึกษาสูงนั้น ส่งผลให้รัฐบาลต้องการเพิ่ม

บทบาทของตนเพื่อการวางแผนในการพัฒนาประเทศและ โลกในอนาคตอันใกล้นี้มีการคาดการณ์ไว้ว่าจะเกิดการ เปลี่ยนแปลงทางสถานการณ์ของการใช้กำลังแรงงานราคา ถูกสู่สถานการณ์ค่าสมอราคาต่ำ อันหมายถึงกำลังแรงงาน มีการศึกษาสูงขึ้น มีความรู้และมีทักษะอาชีพมากขึ้นจะเข้า แ่่งงานจากกำลังแรงงานระดับกรรมกรหรือกำลังแรงงาน ระดับไร้ฝีมือ

นอกจากนี้ประชาคมอาเซียนที่มีสมาชิก 10 ประเทศ ประกอบด้วย สาธารณรัฐสิงคโปร์ สหพันธรัฐมาเลเซีย สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ บรูไนดารุสซาลาม สาธารณรัฐ ประชาธิปไตยประชาชนลาว ราชอาณาจักรกัมพูชา สาธารณรัฐอินโดนีเซีย และราชอาณาจักรไทย ได้ลงนาม ใน “ปฏิญญาว่าด้วยแผนงานการจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจ อาเซียน (ASEAN Economic Community) หรือ AEC “เพื่อยืนยันเจตนารมณ์ร่วมกันดำเนินการให้สำเร็จในปี 2558 โดยมีเป้าหมายเพื่อนำสู่การเป็นตลาดและฐานผลิตร่วมกัน (single market and single production base) และมีการ เคลื่อนย้ายสินค้าบริการ การลงทุนและแรงงานฝีมืออย่าง เสรี เพื่อรองรับกระแสอาเซียนประเทศไทยจึงต้องมี ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาแรงงาน พัฒนาหลักสูตรและ จัดการเรียนการสอนเพื่อผลิตกำลังแรงงานให้สนองตอบ ความต้องการตลาดแรงงานในระดับเอเชียและนานาชาติ ผลจากการศึกษาของหาการค้าแห่งประเทศไทยพบว่าใน กลุ่มอาเซียนนั้น ประเทศที่ได้เปรียบทางด้านวัตถุดิบและ กำลังแรงงานนั้น คือ สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม สหภาพพม่า สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

ราชอาณาจักรกัมพูชา ดังนั้น จากการที่ได้เปรียบเทียบในการเป็น
ฐานการผลิตเหมือนกันแต่เราสู้เรื่องกำลังแรงงานไม่ได้ เรา
อาจจะต้องเสียความได้เปรียบทางด้านฐานการผลิตให้กับ
สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม ประเทศไทยจึงต้อง
วางแผนเชิงรุกและเตรียมความพร้อมเพื่อให้คนไทยมี
ศักยภาพในการแข่งขันโดยปรับแนวยุทธศาสตร์ในการ
บริหารการอาชีวศึกษาเอกชน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการ
อาชีวศึกษาไทย ถูกจัดตั้งขึ้นด้วยเหตุผลที่เพิ่มเติม คือ
ประการแรกเป็นการผ่อนคลายของรัฐ เป็นการลดบทบาทภาค
รัฐในการจัดการศึกษาเป็นหลัก มาเป็นผู้นำกับนโยบาย
แผนมาตรฐานการศึกษา การนิเทศติดตาม ประเมินผลรวม
ทั้งการพัฒนาต้นแบบที่ดี การขยายผลยกย่องชมเชยเพื่อให้
เข้าสู่มาตรฐานและสอดคล้องนโยบายของรัฐ ประการที่สอง
คือ ส่งเสริมสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชน ภาค
เอกชนและทุกภาคส่วนในการจัดการศึกษาและสนับสนุน
การศึกษาของรัฐเนื่องจากยังดำเนินการได้ไม่มากนักทั้ง
คุณภาพและปริมาณ

จากรายงานการวิจัย เรื่อง “การติดตามและประเมิน
ผลการดำเนินงานตามนโยบายยุทธศาสตร์การส่งเสริมการ
จัดการศึกษาของเอกชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน
ประเภทอาชีวศึกษา” ของสำนักงานเลขาธิการสภาการ
ศึกษา พบว่า การนำนโยบายยุทธศาสตร์การส่งเสริมการ
ศึกษาของเอกชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานประเภท
อาชีวศึกษาไปปฏิบัติ ผลการศึกษาพบว่า ไม่มีความ
สอดคล้องระหว่างนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการ
ศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) และสำนักงานคณะกรรมการการ
อาชีวศึกษา (สอศ.) ซึ่งเป็นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการ
กำกับ ดูแล ส่งเสริมการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของรัฐ
เนื่องจากหน่วยงานทั้งสองต่างมีนโยบายที่มุ่งส่งเสริมการ
จัดการศึกษามากกว่าที่จะปรับลดบทบาทในการจัดการ
ศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังจะเห็นได้จากผลการที่โรงเรียนระดับ
มัธยมศึกษาของรัฐ ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายและ
วิทยาลัยอาชีวศึกษาของรัฐยังคงเปิดรับนักศึกษา 2-3 ครั้ง
ในรอบปีการศึกษาและสัดส่วนผู้เรียนประเภทสามัญศึกษา
ต่อผู้เรียนประเภทอาชีวศึกษา ยังไม่เป็นไปตามเป้าหมาย
นโยบายยุทธศาสตร์ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
2555 : 34)

ผู้วิจัย จึงมีความสนใจที่จะทำการวิจัยสภาพปัญหา
และนำเสนอยุทธศาสตร์การบริหารการอาชีวศึกษาเอกชน
เพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาการอาชีวศึกษาเอกชนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการบริหารการ
อาชีวศึกษาเอกชน
2. เพื่อนำเสนอยุทธศาสตร์การบริหารการ
อาชีวศึกษาเอกชน

กรอบแนวคิดของการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดของการวิจัยดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารการอาชีวศึกษา
เอกชน ที่ผู้วิจัยปรับปรุงมาจากทฤษฎีระบบองค์การของ
Kast and Rosenzweig (1985 : 113) มีเนื้อหาครอบคลุม
ระบบย่อย 5 ระบบ คือ 1) ระบบย่อยด้านเจตจำนงและ
คุณค่าร่วม 2) ระบบย่อยด้านการจัดการศึกษา 3) ระบบ
ย่อยด้านเชื่อมโยงสังคม 4) ระบบย่อยด้านโครงสร้างและ
การไหลของภารกิจ และ 5) ระบบย่อยด้านการบริหาร
2. แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารเชิงยุทธศาสตร์ผู้วิจัย
ได้ปรับปรุงมาจากแนวคิดของ Wheelen and Hunger
(2004 : 9) การตรวจสอบสภาพแวดล้อม การกำหนด
กลยุทธ์ และการตรวจสอบกลยุทธ์

วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัย แบ่งออกเป็น 6 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้อง ขั้นตอน
นี้เป็นการศึกษาองค์ความรู้จากแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง
เกี่ยวกับการบริหารการอาชีวศึกษาเอกชน บริบทการ
อาชีวศึกษาไทย แนวคิด/งานวิจัยที่เกี่ยวกับแนวโน้มการ
จัดการอาชีวศึกษา โดยผู้วิจัยได้ใช้แนวคิดเชิงระบบของ
Kast and Rosenzweig

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาสภาพปัญหาของการอาชีวศึกษา
เอกชน ขั้นตอนนี้เป็นการศึกษาสภาพปัญหาของการ
อาชีวศึกษาเอกชน เพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการกำหนด
ยุทธศาสตร์การบริหารการอาชีวศึกษาเอกชนได้มาโดยการ

กลุ่มแบบขั้นตอน ด้วยวิธีการจับฉลากตามสัดส่วนวิทยาลัยในแต่ละภาค ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 196 คน และเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประเมินค่าวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าสถิติ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วนำข้อมูลได้ไปกำหนดสภาพแวดล้อมภายนอก และสภาพแวดล้อมภายใน โดยวิธี SWOT analysis

ขั้นตอนที่ 3 ศึกษาแนวทางการบริหารจัดการอาชีวศึกษาเอกชนที่เป็นเลิศ (best practice) การวิจัยในขั้นตอนนี้ เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการกำหนดยุทธศาสตร์การบริหารการอาชีวศึกษาเอกชน เกณฑ์การคัดเลือกคือวิทยาลัยที่ได้รับการประเมินจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ในระดับดีขึ้นไปทุกตัวชี้วัด หรือวิทยาลัยอาชีวศึกษาที่มีการเพิ่มจำนวนนักศึกษาอย่างก้าวกระโดดภายใน 1 ปี

ขั้นตอนที่ 4 กำหนดยุทธศาสตร์การบริหารการอาชีวศึกษาเอกชน การวิจัยในขั้นตอนนี้เป็นการกำหนดยุทธศาสตร์การบริหารการอาชีวศึกษาเอกชน โดยใช้ตาราง TOWS matrix ซึ่งได้ข้อมูลจากการวิเคราะห์ SWOT และข้อมูลจากแนวทางการบริหารการอาชีวศึกษาเอกชนที่เป็นเลิศ

ขั้นตอนที่ 5 ตรวจสอบและยืนยันยุทธศาสตร์การบริหารการอาชีวศึกษาเอกชน การวิจัยในขั้นตอนนี้เป็นการตรวจสอบยุทธศาสตร์การบริหารจัดการอาชีวศึกษาเอกชน โดยผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ ในการกำหนดยุทธศาสตร์จำนวน 16 คน โดยการจัดสนทนากลุ่ม (focus group discussion)

ขั้นตอนที่ 6 ขึ้นสรุปและรายงานผลการวิจัย ขั้นตอนนี้เป็นขั้นสรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาสภาพปัญหาการบริหารการอาชีวศึกษาเอกชน จากแบบสอบถามจุดแข็ง คือ มียุทธศาสตร์ในการพัฒนาคุณภาพนักศึกษา มีการบริหารงานโดยการมีส่วนร่วมจากบุคลากรทุกฝ่าย มีโครงสร้างและ

แผนภูมิการบริหารตามโครงสร้างครอบคลุมงานทั้งหมด ครูผู้จักนักศึกษาเป็นรายบุคคล ส่งเสริมและพัฒนาทักษะชีวิตเน้นการประเมินจากการปฏิบัติ จุดอ่อน คือ ไม่ได้สอบถามปัญหาและความต้องการจากสถานประกอบการและชุมชนในการจัดทำหลักสูตรฐานสมรรถนะ ไม่ได้พัฒนาหลักสูตรโดยการมีส่วนร่วมของสถานประกอบการและชุมชน ไม่ได้วิเคราะห์ปัญหาและความต้องการของนักศึกษา ไม่มีส่วนร่วมกับสถานประกอบการในการจัดการศึกษาระบบทวิภาคี นักศึกษาไม่มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ สถานประกอบการขาดความพึงพอใจต่อคุณภาพของนักศึกษาที่จบ โอกาส คือ ชุมชนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมทางการศึกษาและพัฒนาชุมชนมีการติดต่อสื่อสารกับสถานประกอบการและชุมชน มีเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นช่องทางในการเข้าถึงข้อมูลสถานศึกษาประกอบการและชุมชน นโยบายของรัฐบาลสร้างการมีส่วนร่วมกับสถานประกอบการและหน่วยงานของรัฐ มีอุปสรรค คือ ขาดระบบแนะแนววิธีการเลือกวิชาเรียนและวางแผนการศึกษาของนักศึกษาให้สอดคล้องกับสถานการณ์เศรษฐกิจและสังคม ไม่สอดคล้องกับความถนัดความสามารถและความสนใจ บนฐานการพัฒนาทางสังคมของนักศึกษา ไม่ได้นำเอาค่านิยมที่ดีของชุมชนมาส่งเสริมการจัดการศึกษา สถานประกอบการไม่มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ผลการศึกษาสภาพปัญหาการบริหารการอาชีวศึกษาเอกชนจากแนวทางวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ ข้อค้นพบคือ มียุทธศาสตร์เชิงรุกที่สร้างประสิทธิภาพระบบบริหารการศึกษาที่สอดคล้องกับพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคม สร้างสมรรถนะวิชาชีพของนักศึกษาโดยการมีส่วนร่วมของสำนักงานพัฒนาฝีมือแรงงาน เสริมสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักศึกษาโดยการมีส่วนร่วมของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด มียุทธศาสตร์เชิงแก้ไข คือ ปรับปรุงโครงสร้างการจัดการศึกษาด้วยการสร้างเครือข่ายการจัดการศึกษากับองค์กรภาครัฐและเอกชน มียุทธศาสตร์เชิงรับ คือ สร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักศึกษาด้วยหลักสูตรฐานสมรรถนะโดยการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่าย สร้าง

สมรรถนะวิชาชีพของนักศึกษาโดยการมีส่วนร่วมของหน่วยงานภาครัฐและเอกชน ยุทธศาสตร์การบริหารอาชีวศึกษา เอกชนมี 3 ยุทธศาสตร์หลัก 11 ยุทธศาสตร์รอง ดังนี้

ยุทธศาสตร์หลัก 1 สร้างและพัฒนาระบบการบริหารการอาชีวศึกษาที่สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจและสังคม

ยุทธศาสตร์รอง ประกอบด้วย

1. ปรับปรุงโครงสร้างการบริหารจัดการให้สอดคล้องกับบริบทของเศรษฐกิจและชุมชน
2. พัฒนาและใช้ข้อมูลสารสนเทศในการตัดสินใจ
3. เพิ่มจำนวนชั่วโมงการฝึกงานและเพิ่มการเรียนการสอนในระบบทวิภาคีเพื่อสร้างคุณภาพและสมรรถนะผู้สำเร็จการศึกษา
4. พัฒนาระบบแนะแนวการศึกษาเพื่อเพิ่มจำนวนนักศึกษาสร้างค่านิยมในการเรียนอาชีวศึกษาที่ถูกต้อง
5. ร่วมมือกับโรงเรียนมัธยมศึกษาและโรงเรียนขยายโอกาสรวมทั้งโรงเรียนรัฐและเอกชนที่ผลิตนักเรียนที่เป็นฐานในการศึกษาต่ออาชีวศึกษาเพื่อสร้างความร่วมมือในการผลิตนักศึกษาสายอาชีวศึกษาเข้าสู่ตลาดแรงงานฝีมือ

ยุทธศาสตร์หลัก 2 สร้างเครือข่ายการพัฒนาคุณภาพอาชีวศึกษาเอกชน

ยุทธศาสตร์รอง ประกอบด้วย

1. สร้างเครือข่ายการพัฒนาคุณภาพการศึกษาด้วยการมีส่วนร่วมของผู้ประกอบการ
2. สร้างเครือข่ายการจัดการอาชีวศึกษาร่วมกันทั้งภาครัฐและเอกชน
3. สร้างเครือข่ายการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นกับมหาวิทยาลัยทั้งของรัฐและเอกชน

ยุทธศาสตร์หลัก 3 พัฒนานักศึกษาให้มีคุณภาพตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาและมาตรฐานวิชาชีพ

ยุทธศาสตร์รอง ประกอบด้วย

1. เสริมสร้างหลักสูตรฐานสมรรถนะ โดยการมีส่วนร่วมกับองค์กรภาครัฐและเอกชน

2. เสริมคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักศึกษาที่พร้อมจะเป็นผู้ประกอบการหรือพนักงานที่ดี

3. สร้างความตระหนักในการเข้าสู่ความเป็นพลเมืองอาเซียนบนพื้นฐานเศรษฐกิจพอเพียง

อภิปรายผล

สภาพปัญหาการอาชีวศึกษาเอกชนและยุทธศาสตร์การบริหารการอาชีวศึกษาเอกชน พบประเด็นสำคัญของผลการวิจัยที่ควรพิจารณาดังนี้

1. สภาพปัญหาการอาชีวศึกษาเอกชน

1.1 จากผลการวิจัยที่พบว่าระบบย่อยด้านเจตจำนงและคุณค่าร่วม ระบบย่อยด้านการบริหาร มีการวางยุทธศาสตร์ในการพัฒนาคุณภาพนักศึกษา มีวิสัยทัศน์ทิศทางการที่มุ่งสู่การพัฒนาคุณภาพนักศึกษา มีการกำหนดสายการบังคับบัญชาไว้อย่างชัดเจน จัดทำแผนกลยุทธ์โดยการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่าย แต่ผลของการพัฒนานักศึกษากลับไม่เป็นไปตามเป้าหมายคือ นักศึกษายังไม่มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ผู้ประกอบการมีความพึงพอใจต่อผู้จบการศึกษาน้อย และเมื่อพิจารณาจากปัญหาระบบย่อยด้านอื่นๆ พบว่าในระบบย่อยด้านการจัดการศึกษาและด้านเชื่อมโยงสังคม ไม่ได้ดำเนินการประสานสัมพันธ์กับระบบย่อยด้านเจตจำนงและคุณค่าร่วม ระบบย่อยด้านการบริหาร เช่น การไม่มีส่วนร่วมกับสถานประกอบการในการจัดการศึกษาระบบทวิภาคี และการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ข้อค้นพบนี้ทำให้เห็นสาเหตุของปัญหาว่าทุกระบบย่อยในองค์การบริหารการอาชีวศึกษาเอกชน ไม่ได้ทำงานประสานสัมพันธ์กันทั้งองค์การ การดำเนินงานจึงไม่สามารถทำงานบรรลุจุดประสงค์ของการสร้างคุณภาพแรงงาน การแก้ไขปัญหาก็ต้องให้ทุกระบบย่อยทำงานประสานสัมพันธ์กันทั้งองค์การ จึงทำให้การทำงานบรรลุเป้าหมาย

1.2 สภาพปัญหาการอาชีวศึกษาเอกชน ระบบย่อยด้านการจัดการศึกษา โดยภาพรวมมีปัญหา คือ วิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชน 1) ไม่ได้สอบถามปัญหาและความต้องการจากสถานประกอบการและชุมชนเพื่อเป็นข้อมูลในการจัดทำหลักสูตรสมรรถนะ 2) ไม่ได้ให้ครูวิเคราะห์พื้นฐานการเรียนรู้ของนักศึกษา 3) ไม่ได้ให้ครู

วิเคราะห์ปัญหาและความต้องการในการทำกิจกรรมตามความถนัดหรือความสนใจของนักศึกษา 4) ไม่ได้ทำกิจกรรมร่วมกับผู้ปกครองในการดูแลนักศึกษา ผลการวิจัยในส่วนนี้ทำให้รู้สาเหตุปัญหาของการอาชีวศึกษาเอกชนที่นำยุทธศาสตร์ไปดำเนินการไม่ได้ผลเพราะยังขาดกระบวนการสำคัญ ในการวิเคราะห์เชิงยุทธศาสตร์ ดังที่ สมชาย ภคภาสน์วิวัฒน์ (2546 : 29-31) ได้กล่าวถึง การวิเคราะห์เชิงยุทธศาสตร์ (strategic analysis) คือ การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอก การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายใน การวิเคราะห์ทัศนคติ ค่านิยมหรือวัฒนธรรมของคนในองค์กร

1.3 สภาพปัญหาการอาชีวศึกษา ระบบย่อยด้านเชื่อมโยงสังคมโดยภาพรวม มีปัญหา คือ วิทยาลัยไม่มีระบบแนะแนววิธีการเลือกวิชาเรียนและวางแผนการศึกษาของนักศึกษาให้สอดคล้องกับสถานการณ์เศรษฐกิจและสังคม ไม่มีส่วนร่วมของสถานประกอบการในการจัดการศึกษาระบบทวิภาคีและการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ไม่มีส่วนร่วมของหน่วยงาน/องค์กร/สถานประกอบการในการพัฒนามาตรฐานวิชาชีพแก่นักศึกษา แต่ผู้ประกอบการมีความพึงพอใจต่อคุณภาพนักศึกษาที่จบน้อย ผลการวิจัยในส่วนนี้พิจารณาได้ว่า การอาชีวศึกษาเอกชนมีความตอบสนองต่อกลไกข้อมูลย้อนกลับช้า จึงต้องมีการปรับทั้งความสัมพันธ์กับคนภายในองค์กร และความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมภายนอกโดยให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของระบบสังคม Hoy and Misskel (2001 : 30) อธิบายไว้ว่ารูปแบบระบบสังคมมีกลไกข้อมูลย้อนกลับ ในสองลักษณะคือ ข้อมูลย้อนกลับภายใน (internal feedback loops) และข้อมูลย้อนกลับจากภายนอก (external feedback loops) องค์กรจะต้องไวต่อการเปลี่ยนแปลงและตอบสนองข้อมูลย้อนกลับอย่างทันเวลาจึงสามารถปฏิบัติการกิจสำเร็จ

2. ยุทธศาสตร์การบริหารการอาชีวศึกษาเอกชน เป็นยุทธศาสตร์ที่กำหนดขึ้นจากการวิเคราะห์ SWOT และ TOWS matrix สำหรับใช้ในการพัฒนาการบริหารการอาชีวศึกษาเอกชนโดยยุทธศาสตร์ประกอบด้วย 3 กลุ่มหลัก คือ ยุทธศาสตร์สร้างและพัฒนาระบบการบริหารการอาชีวศึกษาที่สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจและสังคม เป็นยุทธศาสตร์เชิงป้องกัน ยุทธศาสตร์สร้างเครือข่ายการ

พัฒนาคุณภาพการศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน เป็นยุทธศาสตร์เชิงรับ ยุทธศาสตร์สร้างเครือข่ายการพัฒนาคุณภาพการศึกษาด้วยการมีส่วนร่วมของผู้ประกอบการเป็นยุทธศาสตร์เชิงรับ และยุทธศาสตร์พัฒนานักศึกษาให้มีคุณภาพตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาและมาตรฐานวิชาชีพ เป็นยุทธศาสตร์เชิงแก้ไข เพื่อให้ยุทธศาสตร์สามารถนำไปใช้ในสถานการณ์ต่างๆ ครอบคลุมทั้งปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และที่เกิดขึ้นจากการนำยุทธศาสตร์ไปสู่การปฏิบัติ และครอบคลุมระบบย่อยทั้ง 5 ระบบ ในการบริหารการอาชีวศึกษา เพื่อความสอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในอนาคต

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1. ในการศึกษายุทธศาสตร์การบริหารการอาชีวศึกษา ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัยเพื่อตอบวัตถุประสงค์และคำถามการวิจัยโดยนำสรุปผลเป็นประเด็นต่างๆ และนำไปสู่การพัฒนาเป็นข้อเสนอแนะจากข้อค้นพบที่ว่าสภาพปัญหาการบริหารการอาชีวศึกษาเอกชน แม้จะมีระบบย่อยด้านเจตจำนงและคุณค่าร่วมอยู่ในเกณฑ์ที่ดีแล้ว แต่ผลผลิตคือ นักศึกษากลับไม่มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ สถานประกอบการไม่มีความพอใจต่อคุณภาพนักศึกษา ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทางนโยบายและผู้บริหารอาชีวศึกษาเอกชน จึงควรให้ความสำคัญกับระบบย่อยทุกระบบและให้บูรณาการการทำงานไปพร้อมๆ กันจะยิ่งหรือไม่ให้ความสำคัญในระบบย่อยด้านใดด้านหนึ่งไม่ได้

2. จากข้อค้นพบที่ว่าการบริหารการอาชีวศึกษาเอกชน มีปัญหาเรื่องการจัดการศึกษา ซึ่งหมายถึงระบบในการทำงานของสถานศึกษาที่ใช้ความรู้ที่ตนคิด และทักษะเพื่อให้เกิดผลในการพัฒนานักศึกษากลับมีปัญหา ทั้งๆ ที่ประเทศกำลังอยู่ในช่วงการดำเนินนโยบายปฏิรูปการศึกษารองสอง ดังนั้น หน่วยงานด้านนโยบายควรเร่งแก้ไขระบบย่อยด้านการจัดการศึกษา โดยเน้นให้สถานศึกษาสอบถามความต้องการของสถานประกอบการและชุมชนเพื่อเป็นข้อมูลในการจัดทำหลักสูตรฐานสมรรถนะ สอบถามความต้องการและความถนัดพื้นฐานการเรียนรู้ของนักศึกษา สนับสนุนด้านงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ให้เพียงพอต่อการ

บริหารการอาชีวศึกษาเอกชน ไม่ควรแบ่งแยกสถานศึกษา โดยให้การสนับสนุนแต่อาชีวศึกษาที่เป็นของรัฐเท่านั้น ควรเพิ่มเงินเดือนให้ครูและบุคลากร

3. จากข้อมูลค้นพบที่ว่าการบริหารการอาชีวศึกษาเอกชน มีปัญหาในระบวย่อยด้านเชื่อมโยงสังคม ซึ่งเป็นเรื่องเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับนักศึกษา และสถานศึกษากับสังคมแวดล้อมภายนอก ดังที่หน่วยงานด้านนโยบายและสถานศึกษาควรทำความเข้าใจถึงปัญหานี้และกำหนดเป็นยุทธศาสตร์ การแก้ไขปัญหาดังกล่าวโดยให้สถานศึกษากับสถานประกอบการมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรฐานสมรรถนะ จัดการศึกษาแบบทวิภาคีและการฝึกประสบการณ์ให้สถานศึกษามีส่วนร่วมกับหน่วยงาน/องค์กร/สถานประกอบการในการพัฒนามาตรฐานวิชาชีพแก่นักศึกษา ให้สถานศึกษามีระบบแนะแนวให้สอดคล้องกับสถานการณ์เศรษฐกิจและสังคม หน่วยงานด้านนโยบายและสถานศึกษาสามารถพิจารณา นำเอายุทธศาสตร์หลัก 3 ข้อ และยุทธศาสตร์รอง 11 ข้อ ไปปรับใช้ในเชิงนโยบาย/นำไปปฏิบัติตามบริบทที่เป็นจริงได้

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). **หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2545 (ปรับปรุง พ.ศ. 2546)**. กรุงเทพฯ : กรมอาชีวศึกษา.
- ดวงนภา มกรานุรักษ์. (2554). **อนาคตภาพการอาชีวศึกษาของไทยในทศวรรษหน้า (2554-2564)**. วิทยานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สมชาย ภาณุภาสณวิวัฒน์. (2546). **การบริหารเชิงกลยุทธ์**. พิมพ์ครั้งที่ 11. กรุงเทพฯ : อัมรินทร์พรินต์ติ้ง แอนด์พับลิชชิ่ง.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2555). **การติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามนโยบาย ยุทธศาสตร์การส่งเสริมการจัดการศึกษาของเอกชนในการจัดการขั้นพื้นฐาน ประเภทอาชีวศึกษา**. กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

- Kast and Rosenzweig (1985). **Organization and management: A systems and contingency approach**. 4th ed. Singapore: McGraw-Hill.
- Hoy and Miskel (2001). **Educational administration: Theory, research and practice**. 6th ed. Singapore: McGraw-Hill.
- Whelen and Hunger (2004). **Strategic management and business Policy**. 8th ed. New York: Prentice Hall.

การพัฒนารูปแบบการนิเทศแนวใหม่ เพื่อพัฒนาคุณภาพครูปฐมวัย สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

A New Model of Supervision Development to Improve the Quality of Early Childhood Teachers of the Office of Basic Education Commission

ธิดา ชันดาวงศ์^{1,*} ศุภลักษณ์ เศษะพานิช² พูนชัย ยาวีราช² และ สมเกียรติ ตุ่นแก้ว²
Thida Kundawong^{1,}, Supaluck Settapanich², Poonchai Yawirach² and Somkiet Tunkaew²*

ABSTRACT

The purposes of this research were to improve the quality of early childhood teachers in the department of basic education through the new developmental model consisted of coaching, mentoring, supporting, and empowering. Data were collected by a study of current issues in supervision and research findings to drafting a model. Then the model was examined by 366 specialized supervisors, and it was trialed in a large school, a medium school, and a small school. Then a suitability and feasibility of the model was evaluated by focus group discussion.

The results of the study revealed that the developed supervision model to improve the early childhood teachers in the Office of Basic Education Commission is consisted of 6 elements: principles and concepts, objectives, contents, steps of using the model, a construction of learning network, and supporting factors for effective use of the new model.

Keywords: development model, new model of supervision, quality of early childhood teachers

¹ นักศึกษาระดับปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย เชียงราย 57000

Ph.D. Student in Educational Administration Program, Chiang Rai Rajabhat University, Chiang Rai 57000, Thailand

² คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย เชียงราย 57000

Faculty of Education, Chiang Rai Rajabhat University, Chiang Rai 57000, Thailand

* Corresponding author, e-mail : tidauang@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยและพัฒนาที่มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการนิเทศแนวใหม่เพื่อพัฒนาคุณภาพครูปฐมวัยสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยอาศัยกรอบการพัฒนาจากกระบวนการนิเทศแนวใหม่ coaching mentoring supporting and empowering โดยใช้วิธีวิจัยแบบวิจัยและพัฒนา เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการยกวงรูปแบบตรวจสอบความเหมาะสมจากศึกษานิเทศก์เชี่ยวชาญ จำนวน 366 คน ทดลองใช้รูปแบบในสถานศึกษาขนาดใหญ่ ขนาดกลางและขนาดเล็ก จำนวน 3 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ตรวจสอบเพื่อยืนยันความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของรูปแบบการนิเทศโดยการสนทนากลุ่ม (focus group discussion)

ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการนิเทศแนวใหม่ ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 หลักการ/แนวคิดการนิเทศแนวใหม่เพื่อพัฒนาครูปฐมวัยสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน องค์ประกอบที่ 2 วัตถุประสงค์ของรูปแบบการนิเทศแนวใหม่เพื่อพัฒนาครูปฐมวัยสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน องค์ประกอบที่ 3 เนื้อหาการนิเทศแนวใหม่เพื่อพัฒนาครูปฐมวัยสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน องค์ประกอบที่ 4 ขั้นตอนการนิเทศแนวใหม่เพื่อพัฒนาครูปฐมวัยสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน องค์ประกอบที่ 5 การสร้างเครือข่ายการเรียนรู้เพื่อพัฒนาครูปฐมวัยสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และองค์ประกอบที่ 6 ปัจจัยที่เอื้อต่อการนำรูปแบบการนิเทศแนวใหม่เพื่อพัฒนาครูปฐมวัยสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานไปใช้ให้เกิดประสิทธิผล

คำสำคัญ : การพัฒนารูปแบบ การนิเทศแนวใหม่ คุณภาพครูปฐมวัย

บทนำ

กระบวนการนิเทศการศึกษา เป็นส่วนสำคัญที่จะนำพาการศึกษาไปสู่ความสำเร็จอย่างมีคุณภาพ (กรมวิชาการ, 2544 : 23) เป็นกระบวนการปรับปรุงการเรียนการสอน และกระตุ้นความเจริญก้าวหน้าของครู เพื่อให้ส่งผลต่อคุณภาพทางการศึกษา จากการศึกษาผลการนิเทศการศึกษา ของกลุ่มนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการจัดการศึกษา สำนักงานพื้นที่การศึกษา พบว่า มีปัญหาและอุปสรรคหลายประการในการนิเทศการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย เป็นต้นว่า กระบวนการนิเทศการศึกษาไม่สอดคล้องกับภาวะปัจจุบันเนื่องจากงานด้านการศึกษาได้เจริญก้าวหน้าไปมากมีการเปลี่ยนแปลงหลายๆ ประการ เช่น การเปลี่ยนแปลงหลักสูตร ความรู้ ในสาขาวิชาการต่างๆ เพิ่มขึ้น แนวความคิดและแนวการเรียนการสอนใหม่ๆ เพิ่มขึ้น ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงจุดมุ่งหมายของการศึกษา อีกทั้งยังพบปัญหาด้านบทบาทของศึกษานิเทศก์เนื่องจากมีภาระงานหลายด้าน เช่น เวลาในการนิเทศไม่เป็นไปตามแผนการนิเทศที่กำหนดไว้ เพราะมีงานเร่งด่วน หรืองานนโยบายที่ต้องปฏิบัติ, โรงเรียนในสังกัดห่างไกลกัน ทำให้มีปัญหาเรื่อง

ยานพาหนะในการเดินทางและค่าใช้จ่าย ส่วนปัญหาที่พบในครูผู้สอน ก็คือ ครูบางคนยังยึดติดกับการจัดการศึกษาแบบเดิมๆ ไม่มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอนให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงด้านการศึกษาที่เกิดขึ้น ครูทำงานไม่ตรงความสามารถ ครูมีภาระงานมาก ครูขาดขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงาน และขาดการวัดประเมินผลที่ได้มาตรฐาน

การแก้ปัญหาการนิเทศจึงนำการนิเทศแนวใหม่ มุ่งเน้นการนำเทคโนโลยีเข้ามาช่วยแก้ไขปัญหาของการนิเทศและเน้นวิธีการเสริมพลังอำนาจ (empowerment) ให้กับครูปฐมวัยเพื่อให้มีการพัฒนาตนเองให้มีคุณภาพได้อย่างยั่งยืนเพราะคุณภาพศิษย์จะสะท้อนคุณภาพครู ดังที่ชาญณรงค์ พรุ่งโรจน์ (2556) กล่าวว่า ครูเป็นปัจจัยสำคัญของการพัฒนาคุณภาพศิษย์ในมิติคุณธรรม จริยธรรม ความคิด ทักษะการทำงาน ซึ่งคุณภาพครูและคุณภาพศิษย์เชื่อมโยงส่งต่อกัน การพัฒนาครูปฐมวัยโดยผ่านช่องทางการสื่อสารกับศึกษานิเทศก์และกลุ่มเครือข่ายอย่างหลากหลายรูปแบบ ผ่านเทคโนโลยีและ เครือข่ายอินเทอร์เน็ต ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา

ขั้นพื้นฐาน (2551, 16-24) ได้ให้ความหมายการนิเทศแนวใหม่ว่าเป็นกระบวนการนิเทศที่มุ่งเน้นการยกระดับคุณภาพการศึกษา และพัฒนารูปแบบการนิเทศให้มีเอกภาพ โดยเน้นการพัฒนาศึกษานิเทศก์ให้มีภาวะผู้นำ และมีความเข้มแข็งทางวิชาการ โดยใช้วิธีการนิเทศอย่างหลากหลายผ่านเครือข่ายการนิเทศ ทุกระดับแบบมีส่วนร่วม โดยใช้กระบวนการวิจัยและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อพัฒนารูปแบบการนิเทศแนวใหม่เพื่อพัฒนาคุณภาพครูปฐมวัยสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

วิธีดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 ยกร่างรูปแบบการนิเทศแนวใหม่เพื่อพัฒนาคุณภาพครูปฐมวัยสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นขั้นการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิด/หลักการรูปแบบการนิเทศกระบวนการนิเทศครูปฐมวัย การนิเทศแนวใหม่ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ การเสริมพลังอำนาจ และคุณภาพครูปฐมวัย ศึกษาสภาพปัญหาการนิเทศ กำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย เพื่อยกร่างรูปแบบการนิเทศแนวใหม่ฯ

ขั้นตอนที่ 2 ตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบการนิเทศแนวใหม่ฯ โดยสอบถามศึกษานิเทศก์เชี่ยวชาญ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 366 คน เครื่องมือเป็นแบบสอบถาม เก็บรวบรวมข้อมูลโดยส่งทางไปรษณีย์ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการหาค่าเฉลี่ยเลขคณิต ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ข้อมูลด้านความคิดเห็นและข้อเสนอแนะวิเคราะห์เนื้อหา วิเคราะห์เนื้อหา สรุปประเด็น ปรับปรุงรูปแบบการนิเทศแนวใหม่ฯ เพื่อนำไปทดลองใช้

ขั้นตอนที่ 3 ทดลองใช้รูปแบบกับกลุ่มตัวอย่างจากครูปฐมวัย จำนวน 5 คนในสถานศึกษาขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก จำนวน 3 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 โดยการเลือกแบบเจาะจง ตัวแปรที่ศึกษาได้แก่ขั้นตอนการนิเทศ

การศึกษาแนวใหม่ 7 ขั้นตอน 1) การศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการ 2) สร้างความตระหนักตามสภาพปัญหาและความต้องการ 3) การสร้างสื่อและเครื่องมือ 4) วางแผนการนิเทศ 5) ปฏิบัติการนิเทศโดยใช้เทคนิคการนิเทศแนวใหม่ coaching mentoring and supporting 6) ติดตามประเมินผล และ 7) สรุปผลการนิเทศ เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ คู่มือการดำเนินการตามขั้นตอนการนิเทศแนวใหม่ฯ แบบทดสอบก่อนและหลังพัฒนาทักษะภาษาของเด็กปฐมวัย แบบประเมินความรู้ก่อนและหลังการทดลองใช้ และแบบสัมภาษณ์ครูหลังการทดลองใช้ เก็บรวบรวมข้อมูลในระหว่างการทดลองและหลังการทดลอง ดำเนินการทดลอง ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556 ตั้งแต่เดือนพฤษภาคม ถึง เดือน กรกฎาคม พ.ศ. 2556 กำหนดช่องทางในการนิเทศกับครู คือ <https://www.facebook.com/tidauang>, LINE, www.oknation.net/blog/TIDAKANDAWONG, tidauang@gmail.com, ระบบสำนักงานอิเล็กทรอนิกส์ (e-office) เครือข่ายเขตพื้นที่การศึกษาเชียงราย เขต 3 วิเคราะห์ข้อมูลของแบบทดสอบทักษะภาษาเด็กปฐมวัยและแบบประเมินความรู้ครูโดยการหาค่าเฉลี่ยเลขคณิต ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่า t-test วิเคราะห์ข้อมูลการสัมภาษณ์โดยการวิเคราะห์เนื้อหา

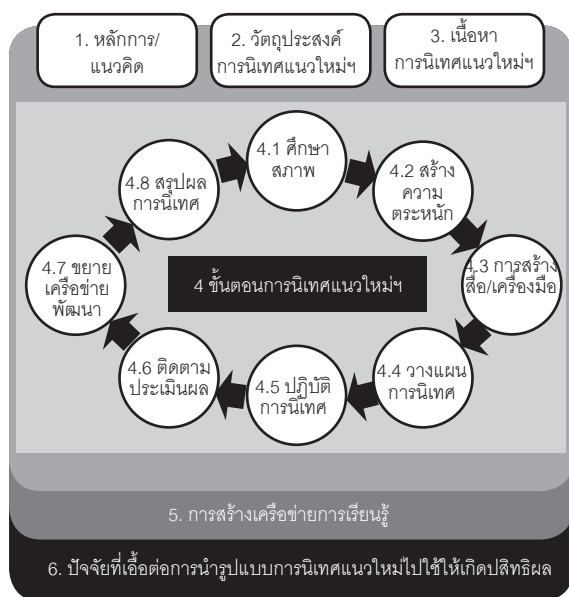
ขั้นตอนที่ 4 การตรวจสอบเพื่อยืนยันความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการนิเทศแนวใหม่ฯ โดยการสนทนากลุ่ม (focus group discussion) กลุ่มเป้าหมายโดยการเลือกแบบเจาะจงจากศึกษานิเทศก์และครูแกนนำปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1-3 เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลได้แก่ 1) แนวคำถามในการสนทนากลุ่ม 2) กล้องบันทึกภาพ 3) เทปบันทึกเสียง 4) แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสนทนากลุ่มเมื่อวันที่ 24 สิงหาคม พ.ศ. 2556 เวลา 09.00-12.00 น. ณ โรงแรมริมจันทรีรีสอร์ท อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย บันทึกการสนทนากลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลโดยวิเคราะห์เชิงเนื้อหา นำข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะมาปรับปรุงรูปแบบการนิเทศแนวใหม่ฯ ให้สมบูรณ์ขึ้น

ขั้นตอนที่ 5 จัดทำคู่มือการใช้รูปแบบการนิเทศแนวใหม่และรายงานผลการวิจัยฉบับสมบูรณ์ โดยจัดทำร่างคู่มือการใช้รูปแบบการนิเทศแนวใหม่โดยนำผลการวิจัยในทุกขั้นตอนมาจัดทำคู่มือโดยมีรายละเอียดการดำเนินการตามคู่มือเพื่อความสะดวกในการนำคู่มือไปใช้ นำร่างคู่มือการใช้รูปแบบการนิเทศแนวใหม่เสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อให้ข้อเสนอแนะและปรับปรุง คู่มือการใช้รูปแบบการนิเทศแนวใหม่ตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา จัดทำรายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

สรุปผลการวิจัย

การสรุปผลการวิจัยเรื่องการพัฒนากระบวนการนิเทศแนวใหม่เพื่อพัฒนาคุณภาพครูปฐมวัยสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการนิเทศแนวใหม่เพื่อพัฒนาคุณภาพครูปฐมวัยสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานสรุปผลการวิจัย ดังนี้

รูปแบบการนิเทศแนวใหม่เพื่อพัฒนาคุณภาพครูปฐมวัยสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ ดังภาพที่ 1



ภาพที่ 1 รูปแบบการนิเทศแนวใหม่

องค์ประกอบที่ 1 หลักการ/แนวคิด แนวคิดการนิเทศแนวใหม่นี้มุ่งเน้นการนำเทคโนโลยีเข้ามาช่วยแก้ไขปัญหาของการนิเทศในปัจจุบัน และมุ่งเน้นวิธีการเสริมพลังอำนาจให้กับครูปฐมวัยเพื่อให้มีการพัฒนาตนเองได้อย่างยั่งยืน โดยผ่านช่องทางการสื่อสารกับศึกษานิเทศก์และกลุ่มเครือข่ายอย่างหลากหลายรูปแบบ ผ่านเทคโนโลยีและเครือข่ายอินเทอร์เน็ต

องค์ประกอบที่ 2 วัตถุประสงค์การนิเทศแนวใหม่ฯ เพื่อแก้ปัญหการนิเทศการศึกษาโดยใช้เทคโนโลยีและการเสริมพลังอำนาจเพื่อส่งเสริมพัฒนาครูปฐมวัยทุกคนให้มีคุณภาพ มีความรู้ความเข้าใจในการจัดการศึกษาปฐมวัย

องค์ประกอบที่ 3 เนื้อหาการนิเทศแนวใหม่ฯ มี 5 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ 1) จุดหมายของหลักสูตรปฐมวัย 12 มาตรฐาน 2) พัฒนาการของเด็กปฐมวัย ทั้ง 4 ด้าน 3) การจัดประสบการณ์ของครู 6 กิจกรรมหลัก 4) การใช้และการผลิตสื่อ และ 5) การประเมินพัฒนาการในระดับปฐมวัย

องค์ประกอบที่ 4 ขั้นตอนการนิเทศแนวใหม่ฯ มี 8 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ 1) การศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการ 2) สร้างความตระหนักตามสภาพปัญหาและความต้องการ 3) การสร้างสื่อและเครื่องมือ 4) วางแผนการนิเทศ 5) ปฏิบัติการนิเทศโดยใช้เทคนิคการนิเทศแนวใหม่ coaching mentoring and supporting 6) ติดตามประเมินผล 7) ขยายเครือข่ายการพัฒนา และ 8) สรุปผลการนิเทศ

องค์ประกอบที่ 5 ด้านการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ มี 4 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ 1) การค้นหาและสร้างครูผู้นำ 2) การสร้างกลุ่มเครือข่าย 3) การเผยแพร่และแบ่งปันความรู้ และ 4) การสร้างขวัญและกำลังใจให้กับเครือข่าย

องค์ประกอบที่ 6 ปัจจัยที่เอื้อต่อการนำรูปแบบการนิเทศแนวใหม่ไปใช้ให้เกิดประสิทธิผล มี 3 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ 1) สมรรถนะของผู้นิเทศในการใช้เทคโนโลยีและการคัดสรรช่องทางการสื่อสาร 2) สมรรถนะของผู้รับการนิเทศในการเข้าถึงข้อมูล และ 3) ความพร้อมในด้านเครื่องมือ อุปกรณ์และระบบการสื่อสารของสถานศึกษา

อภิปรายผล

ประเด็นสำคัญของผลการวิจัยที่ควรพิจารณาดังนี้ ผลการพัฒนารูปแบบการนิเทศแนวใหม่เพื่อพัฒนาคุณภาพครูปฐมวัยสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นรูปแบบการนิเทศที่มีแนวคิดมาจากการมุ่งเน้นการนำเทคโนโลยีเข้ามาช่วยแก้ไขปัญหาการนิเทศในปัจจุบันและมุ่งเน้นวิธีการเสริมพลังอำนาจให้กับครูปฐมวัยเพื่อให้มีการพัฒนาตนเองได้อย่างยั่งยืน โดยผ่านช่องทางการสื่อสารกับศึกษานิเทศก์และกลุ่มเครือข่ายอย่างหลากหลายรูปแบบ ผ่านเทคโนโลยีและเครือข่ายอินเทอร์เน็ตโดยมีจุดเด่นของรูปแบบได้แก่การเสริมพลังอำนาจให้กับครูปฐมวัยเพื่อให้มีการพัฒนาตนเองได้อย่างยั่งยืนซึ่งการนิเทศแบบเสริมพลัง (empowering supervision) คือ กระบวนการที่ให้ศึกษานิเทศก์ ผู้บริหารครู มีส่วนร่วมกันในการพัฒนางาน พัฒนานตนเอง อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน โดยมีอิสระในการกำหนดเป้าหมายการปฏิบัติงาน และเปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องตัดสินใจเกี่ยวกับการดำเนินงานพัฒนาองค์การ ลดความรู้สึกต้องพึ่งพาผู้อื่น แสวงหาความรู้ใหม่ ขยายผลการปฏิบัติงาน ทั้งนี้โดยใช้ผู้เรียนเป็นฐาน และมุ่งหวังพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ได้มาตรฐานการศึกษาชาติ การเสริมพลังอำนาจแก่ครูปฐมวัยนั้น ต้นสังกัดได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษา และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องสามารถเสริมพลังให้แก่ครูได้โดยการให้ขวัญกำลังใจ ส่งเสริมสนับสนุน ให้รางวัลแก่ครูปฐมวัยในการปฏิบัติหน้าที่ การพัฒนานักเรียน

นอกจากนั้นการนำเทคโนโลยีเข้ามาช่วยแก้ไขปัญหการนิเทศในปัจจุบันเป็นการก้าวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงตามยุคสมัยปัจจุบันที่เทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทในการพัฒนาการศึกษาซึ่งสามารถแก้ปัญหาในเรื่องระยะทางในการนิเทศกับโรงเรียนที่อยู่ห่างไกลมีข้อจำกัดในการเดินทางทำให้การนิเทศไม่บรรลุตามเป้าหมาย การใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยสามารถพัฒนาครูปฐมวัยได้โดยใช้แนวคิดของการนิเทศทางไกลผ่านช่องทางการนิเทศด้วยสื่อออนไลน์ที่มีให้เลือกใช้อย่างหลากหลายไม่ว่าจะเป็นเว็บไซต์ จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ โทรศัพท์เคลื่อนที่ Facebook Line เว็บบล็อก ฯลฯ ซึ่งการใช้เทคโนโลยีเป็น

เครื่องมือการนิเทศทางไกลช่วยให้ผู้นิเทศและผู้บริหารนิเทศได้ติดต่อสื่อสารกัน ให้คำปรึกษาแนะนำ ช่วยเหลือพัฒนาการจัดการเรียนรู้ การจัดประสบการณ์ การพัฒนาเทคนิคการสอน การพัฒนาสื่อการสอน การวัดและประเมินผลได้อย่างถูกต้อง ต่อเนื่อง ทันกาล แม้จะมีปัญหาด้านระยะทางและการเดินทางก็ตาม ตามแนวคิดการนิเทศทางไกล (distance supervision) หรือ e-supervision คือ กระบวนการในการให้คำปรึกษาและสารสนเทศ ซึ่งเป็นการเรียนรู้ สะท้อนความคิด และสร้างความเข้าใจ เพื่อการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพ ด้วยการติดต่อสื่อสารระหว่างผู้นิเทศและผู้บริหารนิเทศโดยยึดหลักการของความลับและความปลอดภัยของข้อมูล โดยการสร้างสภาพแวดล้อมเสมือน (virtual environment) หรือการนิเทศออนไลน์ (online supervision) เป็นการให้คำปรึกษาที่แนะช่วยเหลือการติดต่อประสานงาน ระหว่างศึกษานิเทศก์ ครู ผู้บริหาร และผู้ที่เกี่ยวข้อง ผ่านระบบอินเทอร์เน็ต ทั้งนี้เพื่อให้เกิดการปรับปรุงพัฒนาการจัดการศึกษาให้ก้าวหน้ายิ่งขึ้นไป

การเสริมพลังอำนาจและการใช้เทคโนโลยีในการนิเทศนั้นใช้เทคนิคการนิเทศแนวใหม่ตามแนวคิดของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2551: 16-24) ซึ่งกล่าวว่า การนิเทศแนวใหม่เป็นกระบวนการนิเทศที่มุ่งเน้นการยกระดับคุณภาพการศึกษาและพัฒนาคุณภาพ การนิเทศให้มีเอกภาพ โดยเน้นการพัฒนาศึกษานิเทศก์ทั้งระบบให้มีภาวะผู้นำ และมีความเข้มแข็งทางวิชาการใช้วิธีการนิเทศอย่างหลากหลายผ่านเครือข่ายการนิเทศทุกระดับแบบมีส่วนร่วม โดยใช้กระบวนการวิจัยและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ด้วยเทคนิคการนิเทศแบบ reflective coaching, mentoring & supporting และเทคนิคอื่นๆ ที่เหมาะสมตามบริบทของโรงเรียน

ในการนำรูปแบบการนิเทศแนวใหม่เพื่อพัฒนาครูปฐมวัยสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานนี้มีข้อสังเกตที่พึงระมัดระวังคือความพร้อมของต้นทางและปลายทางการนิเทศหรือผู้นิเทศและผู้บริหารนิเทศ ควรมีความพร้อมทางด้านความรู้ความเข้าใจในการใช้เทคโนโลยีและความพร้อมด้านระบบคอมพิวเตอร์ออนไลน์ ระบบสัญญาณอินเทอร์เน็ตของสถานศึกษา

ข้อค้นพบจากการวิจัยครั้งนี้มีประโยชน์ต่อการนิเทศเพื่อพัฒนาคุณภาพครูปฐมวัย สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นอย่างมาก เพราะทำให้ได้รูปแบบการนิเทศแนวใหม่ที่มีประสิทธิภาพ เพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาการนิเทศการศึกษา โดยการใช้เทคโนโลยีและการเสริมพลังอำนาจเพื่อพัฒนาศักยภาพครูปฐมวัยให้มีคุณภาพ มีความรู้ ความเข้าใจในการจัดการศึกษาปฐมวัย ซึ่งจะส่งผลให้นักเรียนปฐมวัยมีพัฒนาการทั้ง 4 ด้านและคุณลักษณะตามวัยเป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาปฐมวัยและมาตรฐานชาติ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ระดับประเทศ ควรกำหนดนโยบายในการนิเทศผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต สนับสนุนงบประมาณในการพัฒนาครูปฐมวัยให้มีความรู้ความเข้าใจในการใช้เทคโนโลยีในการรับการนิเทศและสนับสนุนการพัฒนาวัตรกรรมการนิเทศผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต

1.2 ระดับเขตพื้นที่ควรพัฒนาครูปฐมวัยและทีมงานนิเทศระดับเขตพื้นที่ให้มีความรู้ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีเพื่อเป็นช่องทางการสื่อสาร ผ่านเครือข่ายการนิเทศทางอินเทอร์เน็ต นำความต้องการของครูปฐมวัยไปใช้ประโยชน์ในการสร้างสื่อ เครื่องมือการนิเทศเพื่อให้ความรู้ความเข้าใจในการจัดประสบการณ์แก่เด็กปฐมวัยโดยเฉพาะในเรื่องการพัฒนาทักษะภาษา การวัดและประเมินผลพัฒนาการเด็กปฐมวัย การจัดทำวิจัยในชั้นเรียน ซึ่งครูปฐมวัยมีความต้องการมากที่สุด

1.3 ระดับสถานศึกษาควรมีการสร้างขวัญกำลังใจแก่ครูปฐมวัยที่ใช้เทคโนโลยีเป็นเครือข่ายในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการติดต่อกับผู้นิเทศด้วยรางวัลหรือเกียรติบัตรรวมถึงการพัฒนาวิชาชีพให้สูงขึ้น

2. ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษากการนิเทศแนวใหม่กับครูระดับพื้นฐานที่มีบริบทต่างกันว่าสามารถใช้รูปแบบการนิเทศแนวใหม่ได้มีประสิทธิภาพอย่างไรบ้าง

2.2 ควรมีการศึกษาความยั่งยืนในการพัฒนาคุณภาพครูปฐมวัยภายหลังจากได้รับการนิเทศแนวใหม่

เอกสารอ้างอิง

กรมวิชาการ. (2544). **หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน**

พุทธศักราช 2544. กรุงเทพฯ : พัฒนาคุณภาพวิชาการ.

ชาญณรงค์ พรุ่งโรจน์. (24 พฤศจิกายน 2556). “คอลัมน์ห้องโลกการเรียนรู้”. **คมชัดลึก**. หน้า 24.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2551).

การนิเทศแนวใหม่ กลไกปฏิบัติการศึกษา.

กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.

การพัฒนาระบบการบริหารจัดการ การประกันคุณภาพการศึกษา ของโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน

A Development of Managerial System of Educational Quality Assurance in Private Vocational School

รุจิณาด ศรีสุวรรณ^{1,*} สุวมาลย์ ม่วงประเสริฐ²
Rujinad Srisuwan^{1,} and Suwamarn MOUNGPRESERT²*

ABSTRACT

The research on the development of "Educational Quality Assurance Administration System of Private Vocational Schools" is an attempt to evaluate and to develop educational quality assurance administration system of private vocational schools.

The sample used in this study were the school staffs in "Chumporn Business Administration School", Lang-suan District, Chumporn Province who were selected by a purposive sampling. The data was obtained through a questionnaire that gathered from administrators, teachers, people who deal with education, and the school committee of Chumporn Business Administration School. A focus group discussion was used to propose the system of education quality assurance administration of private vocational school, and in-depth Interview on 6 experts through feasibility form was used to gather data. The data was then analyzed by using a percentage, a mean ($\bar{X}$), and a standard deviation (S.D.), and also a content analysis.

Finding of the research were

1. The overall evaluation of the implementation of educational quality assurance administration system was on average mean scores at a high level (4.03). The data indicated that the school implemented the assurance with mostly practice in its context; on average mean scores at the highest level (4.17) whereas the works on educational development plans and the maintenances of educational quality assurance plans were on average mean scores at the lowest level (3.72).

2. A development of educational quality assurance administration system of private vocational schools developed by the researcher consisted of contents, inputs, processes, products, and impacts. It was named A CIPPI STRATEGY system.

Keywords: educational quality assurance, managerial system and CIPPI system

¹ นักศึกษาปริญญาเอก สาขาวิชาการจัดการการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต กรุงเทพฯ 10300
Ph.D. Student in Education Management Program, Suan Dusit Rajabhat University, Bangkok 10300, Thailand

² สำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต กรุงเทพฯ 10300
Office of the President, Suan Dusit Rajabhat University, Bangkok 10300, Thailand

* Corresponding author, e-mail: nisarakhn2511@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินระบบการบริหารจัดการการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนและเพื่อพัฒนาระบบการบริหารจัดการการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ บุคลากรในโรงเรียนชุมพรบริหารธุรกิจ อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร ซึ่งได้มาโดยการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามสอบถามข้อมูลจากผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษา และคณะกรรมการสถานศึกษาของโรงเรียนชุมพรบริหารธุรกิจ เพื่อศึกษาระบบการบริหารจัดการการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน และจัดการสนทนากลุ่ม ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 5 คน ครูและบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 6 คน และคณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 7 คน เพื่อร่างระบบการบริหารจัดการการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน และสัมภาษณ์เชิงลึกผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 6 คน โดยใช้แบบตรวจสอบระบบประกันคุณภาพการศึกษาสำหรับโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนโดยผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบระบบการบริหารจัดการการประกันคุณภาพการศึกษาโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า

1. การประเมินการปฏิบัติตามแนวทางการประกันคุณภาพการศึกษาในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.03) ด้านบริบทของสถานศึกษามีค่าเฉลี่ยของการปฏิบัติสูงที่สุด (มีค่าเฉลี่ย 4.17) ส่วนการดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาและการผดุงระบบการประกันคุณภาพการศึกษามีค่าเฉลี่ยของการปฏิบัติต่ำที่สุด (ค่าเฉลี่ย 3.72)
2. การพัฒนาระบบการบริหารจัดการการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน หรือระบบ CIPPI strategy ที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นประกอบด้วย C : บริบท (context), I : ปัจจัยนำเข้า (input), P : กระบวนการ (process), P : ผลผลิต (product), I : ผลกระทบ (impact)

คำสำคัญ : การประกันคุณภาพการศึกษา ระบบการบริหารจัดการ

บทนำ

โลกมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ทำให้หลายๆ ประเทศต้องมีการพัฒนาและปรับตัว เพื่อให้ประเทศชาติสามารถดำรงอยู่อย่างมั่นคง ปลอดภัยมีความเจริญก้าวหน้า และสามารถแข่งขันกับนานาชาติได้ โดยความเชื่อที่ว่าคนเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาประเทศ รัฐบาลจึงมีการปฏิรูปการศึกษาทั้งระบบการบริหาร การจัดการหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ การพัฒนาทักษะพื้นฐาน และสมรรถภาพในด้านต่างๆ เพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต การจัดการศึกษาต้องอยู่ในความรับผิดชอบของชุมชนและสังคม มีการกระจายอำนาจการตัดสินใจสู่หน่วยปฏิบัติ และมีการตรวจสอบการดำเนินงานเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษา (ชนวิธิพร พงกุล, 2540 : 2-7)

ในหลายปีที่ผ่านมาการวิพากษ์วิจารณ์ว่าการผลิตบัณฑิตของไทยมีจำนวนมากขึ้นเชิงปริมาณ แต่มีปัญหานาในเชิงคุณภาพคือบัณฑิตจบออกมาแต่หาหนักคิดได้น้อย (จรัส สุวรรณเวลา, 2541 : 20) ซึ่งสอดคล้องกับเกษม วัฒนชัย และอดุลย์ วิริยะเวชกุล (2541 : 15) ที่กล่าวว่าประเทศไทยมีการลงทุนด้านการศึกษาสูงแต่ผลผลิตมีคุณภาพต่ำและบัณฑิตไทยมีคุณภาพด้อยกว่าประเทศอื่น ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อบัณฑิตในการหางาน ทำให้ความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทยกับนานาชาติต่ำลง นอกจากนี้ในการจัดการอาชีวศึกษาของไทยพบว่าโรงเรียนเอกชนในระบบโรงเรียนประเภทอาชีวศึกษาได้รับผลกระทบโดยตรงจากการขยายตัวของการจัดการศึกษาของภาครัฐทำให้

จำนวนผู้ศึกษาต่อในโรงเรียนอาชีวศึกษามีจำนวนลดลงอย่างต่อเนื่อง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน. 2545: 27) และสภาพการบริหารจัดการโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนในปัจจุบันยังไม่บรรลุผลเท่าที่ควรด้วยเหตุดังกล่าว แนวคิดในการประเมินคุณภาพการเรียนการสอน การบริหารเพื่อตรวจสอบและควบคุมจึงเกิดขึ้น รัฐบาลจึงประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (กรมวิชาการ. 2542 : 5) และให้มีการจัดทำระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของชาติให้ครอบคลุมทุกระดับการศึกษาและทุกสังกัดพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 หมวด 6 บัญญัติให้มีระบบประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับโดยให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดให้มีระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องโดยมีการจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและเปิดเผยต่อสาธารณชน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2551 : 3-4) การประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาหลายระดับยังประสบปัญหาการไม่ผ่านการรับรองจากการประเมินของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาโดยเฉพาะสถานศึกษาเอกชนประเภทอาชีวศึกษาซึ่งไม่มีความก้าวหน้าเท่าที่ควร ผู้บริหารโรงเรียนเอกชนยังขาดความรู้ด้านการบริหาร บริหารงานไม่เป็นขาดเทคนิคการบริหารที่มุ่งประโยชน์ต่อผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้บริหารไม่เป็นแบบอย่างผู้นำที่ดี ไม่มีทักษะพื้นฐานไม่เข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนเอง ไม่เปิดใจให้ทีมงานเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงาน ทำให้การบริหารงานโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควรจะเป็น และผลจากการติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษาของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาพบว่า แม้ว่า

รัฐและเอกชนจะได้มีความพยายามพัฒนาการอาชีวศึกษาเพื่อตอบสนองความต้องการพัฒนาประเทศแล้วก็ตาม แต่ยังมีปัญหาได้แก่ ผู้เรียนและผู้สำเร็จการอาชีวศึกษามีสมรรถนะไม่สอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้รวมทั้งขาดทักษะความรู้พื้นฐานที่จำเป็น นักเรียนไม่นิยมเรียนอาชีวศึกษา โดยเฉพาะผู้ที่มีความสามารถสูงทำให้ขาดแคลนกำลังคนระดับฝีมือ (ปวช., ปวส.) และจากการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษารอบที่ 2 ณ วันที่ 11 กันยายน 2552 (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. 2553) มีจำนวนโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษาที่ได้รับการประเมินภายนอก 296 โรงเรียน ผ่านการรับรองคุณภาพ 207 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 69.93 และไม่ผ่านการรับรอง 89 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 30.07 จะเห็นได้ว่ายังมีโรงเรียนอาชีวศึกษาจำนวนไม่น้อยที่ยังไม่ผ่านการรับรองคุณภาพ

จากที่กล่าวมา จะเห็นได้ว่ายังมีโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษาที่ต้องเร่งพัฒนาปรับปรุงระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อจะเป็นหลักประกันว่า โรงเรียนจะดำเนินการจัดการศึกษาอย่างเป็นระบบและมีคุณภาพที่ทัดเทียมกัน มีระบบการบริหารที่ได้มาตรฐานและสามารถผลิตนักเรียน นักศึกษาที่มีคุณภาพได้มาตรฐานและเนื่องจากโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนขนาดกลางมีเป็นจำนวนมาก ดังนั้นผู้วิจัยในฐานะที่เป็นครูผู้สอนในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนขนาดกลางและเป็นผู้รับผิดชอบการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียน จึงได้เห็นปัญหาและจุดอ่อนในการบริหารจัดการโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน จึงมีความสนใจ ที่จะดำเนินการศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาระบบการบริหารจัดการการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน โดยผู้วิจัยได้ใช้ฐานคิดแบบปฏิฐานนิยม (positivism) และระบบ CIPIO เป็นกรอบแนวคิดในการพัฒนาระบบการบริหารจัดการการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อประเมินการปฏิบัติตามแนวทางการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนในปัจจุบัน
2. เพื่อพัฒนาระบบการบริหารจัดการการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านปรัชญาและทฤษฎี

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้ฐานคิดแบบปฏิฐานนิยม และระบบ CIPIO เป็นกรอบแนวคิดในการพัฒนากระบวนการบริหารจัดการการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน

ขอบเขตในการพัฒนา

ผู้วิจัยจะทำการศึกษาและพัฒนาระบบการบริหารจัดการการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน ครอบคลุม 3 ขั้นตอน (กรมอาชีวศึกษา. 2545:6) ได้แก่ การควบคุมคุณภาพ (quality control) การตรวจสอบคุณภาพ (internal audit) และการประเมินคุณภาพ (quality assessment) ประกอบด้วย

- 1) บริบทของสถานศึกษา
- 2) จัดระบบบริหารและสารสนเทศ
- 3) การพัฒนามาตรฐานการศึกษา
- 4) การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา
- 5) การดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา
- 6) การตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา
- 7) การประเมินคุณภาพการศึกษา
- 8) การรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี
- 9) การตรวจสอบการประกันคุณภาพการศึกษา

ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ บุคลากรในโรงเรียนชุมพรบริหารธุรกิจอำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร ซึ่งได้มาโดยการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษา และคณะกรรมการสถานศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงปริมาณโดยใช้การสำรวจร่วมกับการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้ดำเนินการให้ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษา และคณะกรรมการสถานศึกษาได้ประเมินการปฏิบัติตามแนวทางการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา และได้ดำเนินการจัดการสนทนากลุ่มเพื่อร่างระบบการบริหารจัดการการประกันคุณภาพการศึกษาโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน ซึ่งพัฒนาโดยอาศัยแนวคิด ระบบ Context Input Process Output Impact (CIPIO) และได้นำร่างระบบการบริหารจัดการการประกันคุณภาพการศึกษาโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนเสนอผู้เชี่ยวชาญได้ดำเนินการพิจารณาตรวจสอบระบบการบริหารจัดการการประกันคุณภาพการศึกษาโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนโดยดำเนินการเป็น 3 ระยะ ดังต่อไปนี้

ระยะที่ 1 : การประเมินระบบการบริหารจัดการการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน โดยให้มีผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษาและคณะกรรมการสถานศึกษาประเมินการปฏิบัติตามแนวทางการประกันคุณภาพการศึกษาในปัจจุบัน

ระยะที่ 2 : การพัฒนาระบบการบริหารจัดการการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน ด้วยการสนทนากลุ่มกับผู้บริหารจำนวน 5 คน ครูและบุคลากรทางการศึกษาจำนวน 6 คน และคณะกรรมการสถานศึกษาจำนวน 7 คน เพื่อร่างระบบการบริหารจัดการโดยอาศัยแนวคิดระบบ CIPIO

ระยะที่ 3 : การประเมินระบบการบริหารจัดการการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน โดยการนำเสนอร่างระบบบริหารจัดการการประกันคุณภาพการศึกษาให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสอบถามเพื่อศึกษาระบบการบริหารจัดการการประกันคุณภาพการศึกษา ในปัจจุบัน
2. การสนทนากลุ่มเพื่อร่างและพัฒนาระบบการบริหารจัดการการประกันคุณภาพการศึกษา

3. การสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อประเมินระบบการบริหารจัดการการประกันคุณภาพการศึกษาที่พัฒนาขึ้น

สรุปผลการวิจัย

1. การประเมินการปฏิบัติตามแนวทางการบริหารจัดการการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนในปัจจุบันพบว่ามีการปฏิบัติตามแนวทางการประกันคุณภาพการศึกษาในระดับมากในภาพรวม (มีค่าเฉลี่ย 4.03) และเมื่อพิจารณาตามกลุ่มผู้ให้ข้อมูล 3 กลุ่ม ได้แก่ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษาและคณะกรรมการสถานศึกษา ก็พบว่าแต่ละกลุ่มเห็นว่าการปฏิบัติตามแนวทางการประกันคุณภาพการศึกษาในระดับมาก โดยกลุ่มคณะกรรมการสถานศึกษาได้ค่าเฉลี่ยสูงสุด (4.41) รองลงมาคือกลุ่มครูและบุคลากรทางการศึกษา (4.05) ส่วนกลุ่มผู้บริหารสถานศึกษาได้ค่าเฉลี่ยต่ำสุด (3.61) นอกจากนี้เมื่อพิจารณาการปฏิบัติตามแนวทางการบริหารจัดการการประกันคุณภาพการศึกษาเป็นรายด้าน พบว่าผู้ให้ข้อมูลเห็นว่าด้านบริบทของสถานศึกษามีค่าเฉลี่ยของการปฏิบัติสูงที่สุด (มีค่าเฉลี่ย 4.17) ส่วนการดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาและการดูแลระบบการประกันคุณภาพการศึกษามีค่าเฉลี่ยของการปฏิบัติต่ำที่สุด (ค่าเฉลี่ย 3.72)

2. การพัฒนาระบบการบริหารจัดการการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน ผลการวิจัยพบว่าการสนทนากลุ่มได้เสนอระบบการพัฒนาระบบการบริหารจัดการการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน จำนวน 2 ระบบ ระบบการบริหารจัดการการประกันคุณภาพการศึกษาโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนหรือระบบ CIPPI strategy ที่ผู้วิจัยได้ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ สามารถแสดงได้ดังต่อไปนี้

2.1 กลยุทธ์การจัดการระบบ (CIPPI strategy) ประกอบด้วย

- 1) การจัดการเชิงกลยุทธ์
- 2) การจัดการทั้งโรงเรียน
- 3) การจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

2.2 C : บริบท (context) ประกอบด้วย

- 1) วัฒนธรรมชุมชน
- 2) ความต้องการ/ความจำเป็นทางการศึกษาในพื้นที่/ชุมชน
- 3) ระเบียบกฎหมาย
- 4) สภาพสังคม
- 5) สภาพเศรษฐกิจ
- 6) สภาพทางการศึกษา
- 7) รายได้
- 8) การสนับสนุนทางการเมือง
- 9) เทคโนโลยีภายนอก

2.3 I : ปัจจัยนำเข้า (input) ประกอบด้วย

- 1) ผู้บริหารมืออาชีพ/ผู้นำทางวิชาการ
- 2) ครูมืออาชีพ
- 3) ผู้เรียนมีพื้นฐานด้านสมรรถนะ
- 4) อาคารสถานที่
- 5) สื่อและเทคโนโลยีมีประสิทธิภาพ
- 6) การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
- 7) จัดระบบฐานข้อมูลและสารสนเทศ
- 8) การวางแผน
- 9) การประชาสัมพันธ์
- 10) การศึกษาวิจัย

2.4 P : กระบวนการ (process) ประกอบด้วย

- 1) การจัดระบบบริหารและสารสนเทศ
- 2) การพัฒนามาตรฐานการศึกษา
- 3) การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา
- 4) การดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา
- 5) การตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา
- 6) การประเมินคุณภาพการศึกษา
- 7) การรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี
- 8) การดูแลระบบการประกันคุณภาพการศึกษา

2.5 P : ผลผลิต (product) ประกอบด้วย

- 1) ผู้เรียนเก่ง/มีคุณธรรม
- 2) ครูมีคุณภาพ/มีประสิทธิภาพสูง
- 3) โรงเรียนเข้มแข็ง/มีประสิทธิภาพ/ส่งเสริมคุณธรรม/ได้รับการยอมรับ
- 4) ชุมชนเข้มแข็ง/มีคุณภาพชีวิตที่ดี/มีความสุข

2.6 I : ผลกระทบ (impact)

- 1) ผลการประเมินผลการเรียน
- 2) ผลการประเมินตนเอง
- 3) ผลการประเมินภายนอก
- 4) คะแนน O-Net
- 5) คะแนน GAT/PAT

กลยุทธ์การจัดการระบบ (CIPPI strategy)

การจัดการเชิงกลยุทธ์/การจัดการทั้งโรงเรียน/การจัดการโดยใช้โรงเรียน

C : บริบท (context)

- วัฒนธรรมชุมชน/ -สังคม/การศึกษา/ -เศรษฐกิจ/ รายได้/ -การสนับสนุนทางการเมือง/
- เทคโนโลยีภายนอก/ -ความต้องการ/ความจำเป็นทางการศึกษาในพื้นที่ชุมชน

1 : ปัจจัยนำเข้า (input)

- ผู้บริหารมืออาชีพ/ผู้นำทางวิชาการ/ครูมืออาชีพ/ผู้เรียนมีพื้นฐานด้านสมรรถนะ
- อาคารสถานที่/สื่อและเทคโนโลยีมีประสิทธิภาพ/การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง/จัดระบบฐานข้อมูลและสารสนเทศ/การวางแผน/

P : กระบวนการ (process)

- P : การจัดระบบบริหารและสารสนเทศ / การพัฒนามาตรฐานการศึกษา/ การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา
- D : การดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพฯ
- C : การตรวจสอบและทบทวนคุณภาพฯ/ การประเมินคุณภาพการศึกษา/ การรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี
- A : การผดุงระบบการประกันคุณภาพ

P : ผลผลิต (product)

- ผู้เรียนเก่ง/มีคุณธรรม
- ครูมีคุณภาพ/มีประสิทธิภาพสูง
- โรงเรียนเข้มแข็ง/มีประสิทธิภาพ/ส่งเสริมคุณธรรม/ได้รับการยอมรับ
- ชุมชนเข้มแข็ง/มีคุณภาพชีวิตที่ดี

I : ผลกระทบ (impact)

- ผลการประเมินผลการเรียน
- ผลการประเมินตนเอง
- ผลการประเมินภายนอก
- คะแนน O-Net
- คะแนน GAT/PAT

ภาพที่ 1 ระบบการบริหารจัดการการประกันคุณภาพการศึกษาโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนหรือระบบ CIPPI strategy

อภิปรายผล

ระบบการบริหารจัดการการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นเป็นระบบที่มีความเหมาะสม มีความเป็นไปได้ เป็นประโยชน์เพราะได้รับการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญและผ่านการประเมินในระดับดีมาก ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของสุนันทา แก้วสุข (2553 : 357-358) ที่พบว่า การประกันคุณภาพการศึกษาภายในเกี่ยวข้องกับการบริหารมหาวิทยาลัยทั้งในด้านบริบท ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ ผลผลิตและผลลัพธ์/ผลกระทบ ซึ่งในส่วนของงานดำเนินการในกิจกรรมต่างๆ ในทุกระดับมีลักษณะเป็นวงจร PDCA คือ Plan-Do-Check-Act ประกอบด้วย 4 ขั้นตอนได้แก่ 1) P: การวางแผน 2) D: การปฏิบัติ 3) C: การตรวจสอบ 4) A: การปรับปรุงแก้ไขและพัฒนา โดยมหาวิทยาลัยได้นำแผนยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัยมากำหนดเป็นแผนปฏิบัติงานประจำปีของหน่วยงานต่างๆ และผลงานวิจัยของปรัชญานวนแก้ว (2550 : 53-54) ที่พบว่าผู้วิจัยได้ออกแบบและวางแผนระบบงานใหม่โดยเขียนกระบวนการตามระบบวงจร PDCA มาใช้ในการทำงานของระบบเพื่อลดขั้นตอนและความซ้ำซ้อนต่างๆ และเพิ่มความสะดวกรวดเร็วในการทำงานดังนี้ 1) Plan: วางแผนการปฏิบัติงาน กำหนดเป้าหมายการทำงานของระบบ จัดลำดับความสำคัญของขั้นตอนการทำงานของระบบ กำหนดแนวทางการทำงาน กำหนดระยะเวลา กำหนดงบประมาณและกำหนดผู้รับผิดชอบ 2) Do: ดำเนินงานตามแผน ลงมือปฏิบัติงานตามที่กำหนด ส่งเสริมสนับสนุน จัดสิ่งอำนวยความสะดวก การสนับสนุนทรัพยากร การกำกับติดตามขั้นตอนการทำงานของระบบ 3) Check: ตรวจสอบประเมินผล ทำการทดสอบระบบการทำงานให้เป็นไปตามที่ออกแบบ วางกรอบการประเมิน จัดหาหรือจัดทำเครื่องมือ เก็บข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล แปลความหมายตรวจสอบ/ปรับปรุงคุณภาพการประเมินและทดสอบการใช้งานจริงฯ ทุกขั้นตอน 4) Act: นำผลการประเมินมาปรับปรุงงาน ปรับปรุงการปฏิบัติงานของบุคลากร วางแผนในระยะต่อไป จัดทำข้อมูลสารสนเทศและสรุปรายงาน

การที่ผู้วิจัยใช้ระบบ PDCA ในการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนเพื่อให้เหมาะสมกับบริบทของแต่ละโรงเรียน ซึ่งแตกต่างกับเกษม สมภักดี (2549 : 106-108) ที่ได้พัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในโดยยึดหลักวัฏจักรของการพัฒนาระบบ (system development life cycle-SDLC) ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ขั้นตอนการศึกษาระบบ 2) ขั้นตอนการวิเคราะห์ระบบ 3) ขั้นตอนการออกแบบระบบ 4) ขั้นตอนการใช้ระบบ 5) ขั้นตอนการดูแลรักษาและตรวจสอบระบบ ผลการพัฒนาแบบสรุปได้ว่าการดำเนินการในแต่ละกลยุทธ์ได้ผลเป็นที่น่าพอใจสามารถนำข้อมูลที่ได้มาเป็นแนวทางในการปฏิบัติเพื่อการพัฒนากระบวนการประกันคุณภาพการศึกษาให้สำเร็จและเป็นเอกภาพ จนสามารถจัดทำคู่มือประกอบการประเมินมาตรฐานเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาที่สามารถนำไปใช้ได้จริง และผลงานวิจัยของอาทิตย์วิบูลชัย (2549 : 155-156) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการควบคุมคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาผลการวิจัยพบว่าคุณภาพการศึกษาหลังใช้รูปแบบการควบคุมคุณภาพการศึกษามีคุณภาพการศึกษาสูงกว่าก่อนการใช้รูปแบบการควบคุมคุณภาพการศึกษาย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เนื่องจากรูปแบบมีองค์ประกอบที่สำคัญ ได้แก่ 1) ระบุเป้าหมายและกลยุทธ์ของสถานศึกษา 2) ระบุสมรรถนะที่จำเป็นและต้องการ 3) การประเมินแบบ 360 องศา 4) การให้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อปรับปรุงพัฒนางาน ซึ่งการระบุเป้าหมายคือได้กำหนดคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการอาชีวศึกษาทั้ง 12 มาตรฐาน 54 ตัวบ่งชี้ เป็นเป้าหมายที่สถานศึกษาต้องปฏิบัติและสอดคล้องตามแนวทางการประกันคุณภาพการศึกษาที่คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติให้ความสำคัญ และผลงานวิจัยของคำเม็ง สีนุญเรือง (2553 : 86-91) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของคณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยแห่งชาติลาว ผลการวิจัยพบว่า 1) ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของคณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยแห่งชาติลาวที่ดำเนินการอยู่ในปัจจุบันโดย

รวมอยู่ในระดับปานกลาง 2) ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยแห่งชาติลาวที่พัฒนาขึ้นควรประกอบด้วย 8 องค์ประกอบคือ องค์ประกอบที่ 1 ปรัชญา ปณิธาน วัตถุประสงค์และแผนการดำเนินการ องค์ประกอบที่ 2 การเรียนการสอน องค์ประกอบที่ 3 กิจกรรมการพัฒนานิสิตนักศึกษา องค์ประกอบที่ 4 การบริการวิชาการแก่สังคมองค์ประกอบที่ 5 การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม องค์ประกอบที่ 6 การบริหารและการจัดการองค์ประกอบที่ 7 การเงินและงบประมาณ และองค์ประกอบที่ 8 ระบบและกลไกการประกันคุณภาพ

เอกสารอ้างอิง

- กรมวิชาการ. (2542). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา.
- กรมอาชีวศึกษา. (2545). **คู่มือการประกันคุณภาพภายในอาชีวศึกษา**. กรุงเทพฯ : หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมอาชีวศึกษา.
- เกษม วัฒนชัย และอดุลย์ วิริยเวชกุล. (2541). **สะท้อนแนวคิดการศึกษาไทย : ปัจจุบันและอนาคต กรุงเทพฯ**. นครปฐม : มหาวิทยาลัยมหิดล.
- เกษม สมภักดี. (2549). **การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในโรงเรียนขอนแก่นวิทยายน 3**. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- คำเมิง สีบุญเรือง. (2553). **การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยแห่งชาติลาว**. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- จรัส สุวรรณเวลา. (2541). **อนุสารอุดมศึกษา**. 24 : 20.
- ชนาธิป พรกุล. (2540). "การประกันคุณภาพการศึกษา". ใน **การสัมมนาวิชาการการประกันคุณภาพการศึกษา ISO 9000**.

- ปรัชญา นวนแก้ว. (2550). **การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาออนไลน์ กรณีศึกษา คณะวิทยาศาสตร์แพทย์ มหาวิทยาลัยนเรศวร**. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน. (2545). **สถิติการศึกษาเอกชน ปีการศึกษา 2544**. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. (2553). **การประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก โรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษา รอบที่ 2 (11 กันยายน 2552)**. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <http://www.onesqa.or.th> [21 มกราคม 2554].
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2551). **ยุทธศาสตร์การพัฒนาศึกษา: ระยะยาววาระแห่งชาติ (พ.ศ. 2551-2555)**. กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟฟิค.
- สุนันทา แก้วสุข. (2553). **รูปแบบการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาที่ผ่านการประเมินในระดับดี : กรณีศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม**. วิทยานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- อาทิตย์ วิบูลย์ชัย. (2549). **การพัฒนารูปแบบการควบคุมคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การอาชีวศึกษา**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารอาชีวศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.

การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการแก้ปัญหาเรื่องกระบวนการเทคโนโลยีสารสนเทศและโปรแกรมคอมพิวเตอร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ระหว่างการเรียนรู้ด้วยบทเรียนบนเว็บแบบ Big 6 กับการเรียนแบบปกติ

A Comparison of Learning Achievement and Ability to Solve Problems on Information Technology Process and Computer Program of Matthayomsuksa 5 Students between Learning by Big 6 Lesson on Web and by Traditional Instruction.

สุดาพร เสียนขุนทด ^{1,*} สุทธิพงษ์ หกสุวรรณ ², ดร.อัชชา เขตบำรุง ³
Sudaporn Siankhunthod ^{1,}, Suthipong Hoksuan ² and Atcha Khetbumrung ³*

ABSTRACT

The purposes of this research were to 1) develop efficiency of the Big 6 lesson on web entitled "the information technology process and computer program" for grade 5 students based on the criteria of 80/80, 2) study the effectiveness index of the Big 6 lesson on web entitled "the information technology process and computer program," and 3) compare the learning achievement and the problem solving ability of grade 5 students who learned by the Big 6 lesson on web and by the traditional instruction.

The sample was 80 grade 5 students in the first semester of academic year 2013 at Khamsakaesaeng School, Khamsakaesaeng District, Nakhon Ratchasima Province. The sample was randomized through cluster random sampling. The research instruments were the Big 6 lesson on web, a learning achievement test, and a problem solving ability test. Percentage, mean, standard deviation, and Hotelling's T2 were used for the data analysis.

¹ ผลิตปริญญาโท สาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม มหาสารคาม 44000
M.Ed. Student in Educational Technology and Communications Program, Mahasarakham University, Mahasarakham 44000, Thailand

² คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม มหาสารคาม 44000
Faculty of Education, Mahasarakham University, Mahasarakham 44000, Thailand

³ คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล นครราชสีมา 30000
Faculty of Public Health, Vongchavalitkul University, Nakhon Ratchasima 30000, Thailand

* Corresponding author, e-mail: kung.king@live.com

The research results revealed that

Efficiency of the Big 6 lesson on web entitled “the information technology process and computer program” had the criteria at 83.72/83.26, which was higher than the setting criterion, and the effectiveness index was at 0.6950, which showed that students had learning progress at 69.50 percent. The learning achievement and the problems solving ability of the students who learned via Big 6 lesson on web was higher than the students who leaned via the traditional instruction with a significant difference at the level of .05.

Keywords: Big 6, lesson on web, ability to solve problems

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีความมุ่งหมาย คือ (1) เพื่อพัฒนาบทเรียนบนเว็บแบบ Big 6 เรื่อง กระบวนการเทคโนโลยีสารสนเทศ และโปรแกรมคอมพิวเตอร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 (2) เพื่อหาดัชนีประสิทธิผลของบทเรียนบนเว็บแบบ Big 6 (3) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความสามารถในการแก้ปัญหา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนด้วยบทเรียนบนเว็บแบบ Big 6 และการเรียนแบบปกติ กลุ่มตัวอย่างได้แก่นักเรียนที่กำลังเรียนอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556 โรงเรียนขามสะแกแสง อ.ขามสะแกแสง จ.นครราชสีมา จำนวน 80 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบกลุ่ม (cluster random sampling) เครื่องมือที่ใช้ได้แก่ บทเรียนบนเว็บแบบ Big 6 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหา สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบสมมติฐานใช้ Hotelling's T2

ผลการศึกษาพบว่า บทเรียนบนเว็บแบบ Big 6 เรื่องกระบวนการเทคโนโลยีสารสนเทศและโปรแกรมคอมพิวเตอร์ ที่พัฒนาขึ้น มีประสิทธิภาพเท่ากับ 83.72/83.26 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ 80/80 มีค่าดัชนีประสิทธิผลเท่ากับ .6950 แสดงว่านักเรียนมีความก้าวหน้าในการเรียนร้อยละ 69.50 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความสามารถในการแก้ปัญหา สูงกว่านักเรียนที่เรียนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ : Big 6 บทเรียนบนเว็บ ความสามารถในการแก้ปัญหา

บทนำ

จากสภาพการจัดการเรียนการสอนที่ผ่านมาพบว่า ครูผู้สอนใช้สื่อการสอนที่เป็นเอกสารประกอบการสอน วัสดุ และอุปกรณ์ต่างๆ มาประกอบการเรียนการสอน ซึ่งสื่อเหล่านั้นมีข้อจำกัดหลายอย่าง เช่น ขำรุงรักษาได้ง่าย ต้นทุนในการผลิตค่อนข้างสูง การปรับปรุงเนื้อหาให้ทันสมัยทำได้ยาก สิ่งเหล่านี้เป็นปัญหาและอุปสรรคต่อการเรียนการสอน สำหรับครูผู้สอนมาโดยตลอด ด้วยความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี เครื่องมือสื่อสาร ตลอดจนสารสนเทศออนไลน์ ต่างๆ นั้นทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในการดำเนินชีวิต การทำงาน และการเรียนรู้ของเรา จะเห็นได้ว่าการเรียนรู้ของ

เรานั้นได้พึ่งพิงสารสนเทศออนไลน์ต่างๆ มากขึ้น (จินตวีร์ คล้ายสังข์. 2554 : 1) ดังเช่น เว็บไซต์เข้ามามีบทบาทสำคัญทางการศึกษาและกลายเป็นคลังแห่งความรู้ที่ไร้พรมแดน ซึ่งครูผู้สอนได้ใช้เป็นทางเลือกใหม่ในการเรียนการสอน และการส่งเสริมการเรียนรู้ เพื่อเปิดประตูการศึกษาจากห้องเรียนไปสู่โลกแห่งการเรียนรู้อันกว้างใหญ่ไร้ขีดจำกัดลดทรัพยากรสิ้นเปลือง เช่น กระดาษ แผ่นใส รวมทั้งการนำการศึกษาไปสู่ผู้ที่ขาดโอกาสด้วยข้อจำกัดทางด้านเวลา ระยะทาง สถานที่ และอื่นๆ (ไชยยศ เรืองสุวรรณ. 2554 : 18)

บทเรียนบนเว็บ (lesson on web) คือ การนำเทคโนโลยีเว็บและรูปแบบการเรียนการสอนมาผสมผสานกัน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพทางการเรียนรู้และแก้ปัญหาในเรื่องข้อจำกัดทางด้านสถานที่และเวลา โดยการเรียนรู้การสอนบนเว็บจะประยุกต์ใช้คุณสมบัติและทรัพยากรของเวิลด์ไวด์เว็บ ในการจัดสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมและสนับสนุนการเรียนการสอน (ไชยยศ เรืองสุวรรณ. 2554 : 20) นอกจากนี้ ประโยชน์ที่ผู้เรียนจะได้รับจากบทเรียนบนเว็บ ได้แก่ 1) มีความสะดวกสบาย เพราะได้เรียนทุกที่ทุกเวลา 2) ควบคุมการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง 3) ทำให้มีปฏิสัมพันธ์ทางการเรียนระหว่างผู้เรียนกับผู้สอนมากขึ้น 4) เนื้อหาที่มีความทันสมัย (ถนอมพร เลหาจรัสแสง. 2545 : 18-19 ; มนชัย เทียนทอง. 2545 : 266-267) แนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบ Big 6 หรือการจัดการเรียนรู้แบบแก้ปัญหาโดยใช้สารสนเทศพัฒนาขึ้นโดย Mike Eisenberg, Doug Johnson and Bob Berkowitz (2010 : online) เป็นวิธีการจัดการเรียนรู้ที่เน้นให้นักเรียนแก้ปัญหาโดยใช้สารสนเทศ มีแนวคิดพื้นฐานมาจากการบูรณาการระหว่างวิชาทักษะสารสนเทศและวิชาทักษะคอมพิวเตอร์เข้าด้วยกัน มีหลักพื้นฐานว่าการสอนทักษะนั้นจะต้องเชื่อมโยงกับเนื้อหาที่มีอยู่ในหลักสูตรเดิม ขั้นตอนดังนี้คือ 1) ขั้นตอนนิยามภาระงาน 2) ขั้นตอนกำหนดกลยุทธ์การค้นสารสนเทศ 3) ขั้นตอนสืบค้นและเข้าถึงสารสนเทศ 4) ขั้นตอนใช้สารสนเทศ 5) ขั้นตอนสังเคราะห์ข้อมูล 6) ขั้นตอนประเมิน (วีระเดช เชื้อนาม. 2552 : 63-62) จากการศึกษาแนวคิดข้อดีของบทเรียนบนเว็บและการจัดการเรียนการสอนแบบ Big 6 ทำให้ผู้วิจัยได้แนวคิดในการพัฒนาสื่อการเรียนการสอนด้วยบทเรียนบนเว็บแบบ Big 6 เพื่อช่วยให้ผู้เรียน

สนใจการเรียนรู้แก้ปัญหาความแตกต่างระหว่างบุคคล เวลาในการเรียนไม่เพียงพอ ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะการใช้คอมพิวเตอร์ได้อย่างมีความหมาย มีทักษะในการแสวงหาความรู้หรือแก้ปัญหาด้วยตนเอง ซึ่งการคิดแก้ปัญหาเป็นหนึ่งในสมรรถนะของผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

ความสามารถในการแก้ปัญหา ถือว่าเป็นพื้นฐานที่สำคัญ เป็นสิ่งสำคัญต่อวิถีการดำเนินชีวิตในสังคมของมนุษย์ ผู้ที่มีความสามารถในการแก้ปัญหาจะสามารถเผชิญกับภาวะสังคมที่เคร่งเครียดได้อย่างเข้มแข็ง ดังนั้นการสอนแก้ปัญหาจึงเป็นความจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบจัดการศึกษาทุกระดับจะต้องร่วมมือกันฝึกฝนพัฒนาให้เด็กและเยาวชนของชาติได้มีโอกาสฝึกทักษะการแก้ปัญหา ในรูปแบบที่หลากหลายเพื่อประโยชน์ต่อตนเอง ครอบครัว สังคม และประเทศชาติ (สุวิทย์ มูลคำ. 2551 : 16) ซึ่งขั้นตอนในการแก้ปัญหา ผู้วิจัยได้นำขั้นตอนความสามารถในการแก้ปัญหาของ Polya (1971 : 231-234) สรุปได้ 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การเข้าใจปัญหา 2) วางแผนการแก้ปัญหา 3) ดำเนินการแก้ปัญหา และ 4) ตรวจสอบการดำเนินการ ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงมีความความสนใจที่จะศึกษาการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการแก้ปัญหา เรื่อง กระบวนการเทคโนโลยีสารสนเทศ และโปรแกรมคอมพิวเตอร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ระหว่างการเรียนรู้ด้วยบทเรียนบนเว็บแบบ Big 6 กับการเรียนรู้แบบปกติ เพื่อให้การเรียนการสอนในเรื่องนี้เป็นไปอย่างน่าสนใจ สามารถพัฒนาให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้นและมีความสามารถในการแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาบทเรียนบนเว็บแบบ Big 6 เรื่อง กระบวนการเทคโนโลยีสารสนเทศและโปรแกรมคอมพิวเตอร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. เพื่อหาดัชนีประสิทธิผลของบทเรียนบนเว็บแบบ Big 6 เรื่อง กระบวนการเทคโนโลยีสารสนเทศและโปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่พัฒนาขึ้น
3. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความสามารถในการแก้ปัญหา เรื่อง กระบวนการเทคโนโลยีสารสนเทศและโปรแกรมคอมพิวเตอร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนด้วยบทเรียนบนเว็บแบบ Big 6 และการเรียนแบบปกติ

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556 โรงเรียนขามสะแกแสง 8 ห้องเรียน นักเรียน 320 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556 โรงเรียนขามสะแกแสง อำเภอขามสะแกแสง 2 ห้องเรียน จำนวน 80 คน ได้มาจากการเลือกแบบสุ่มกลุ่ม (cluster random sampling) โดยการจับสลาก ดังนี้

1.2.1 กลุ่มทดลอง คือ กลุ่มที่เรียนด้วยบทเรียนบนเว็บแบบ Big 6 ห้อง ม.5/4 จำนวน 40 คน

1.2.2 กลุ่มควบคุม คือ กลุ่มที่เรียนแบบปกติ ห้อง ม.5/3 จำนวน 40 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แผนการจัดการเรียนรู้ด้วยบทเรียนบนเว็บแบบ Big 6 และการเรียนแบบปกติ เรื่อง กระบวนการเทคโนโลยีสารสนเทศและโปรแกรมคอมพิวเตอร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 3 แผน

2.2 บทเรียนบนเว็บแบบ Big 6 เรื่อง กระบวนการเทคโนโลยีสารสนเทศและโปรแกรมคอมพิวเตอร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

2.3 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง กระบวนการเทคโนโลยีสารสนเทศและโปรแกรมคอมพิวเตอร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 เป็นแบบทดสอบแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก 1 ฉบับ จำนวน 30 ข้อ

2.4 แบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหา เรื่อง กระบวนการเทคโนโลยีสารสนเทศและโปรแกรมคอมพิวเตอร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 เป็นแบบทดสอบแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก 1 ฉบับ จำนวน 24 ข้อ

3. การทดลอง

3.1 ให้กลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม ทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหา ก่อนเรียน เรื่อง กระบวนการเทคโนโลยีสารสนเทศและโปรแกรมคอมพิวเตอร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

3.2 ให้กลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม ดำเนินการเรียนการสอนของแต่ละกลุ่ม รวมทั้งสิ้น 16 ชั่วโมง ตามกำหนดการสอนในการดำเนินการทดลอง

3.3 เมื่อสิ้นสุดการทดลอง ให้กลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม ทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและแบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหา เรื่อง กระบวนการเทคโนโลยีสารสนเทศและโปรแกรมคอมพิวเตอร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 หลังเรียนโดยใช้แบบทดสอบชุดเดียวกันกับแบบทดสอบก่อนเรียน

3.4 วิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผลการทดลอง

สรุปผลการวิจัย

1. บทเรียนบนเว็บแบบ Big 6 เรื่อง กระบวนการเทคโนโลยีสารสนเทศและโปรแกรมคอมพิวเตอร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพ เท่ากับ 83.72/83.26 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด

2. ดัชนีประสิทธิผลของบทเรียนบนเว็บแบบ Big 6 เรื่อง กระบวนการเทคโนโลยีสารสนเทศและโปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่พัฒนาขึ้นมีค่าเท่ากับ .6950 แสดงว่านักเรียน

มีความก้าวหน้าทางการเรียนคิดเป็นร้อยละ 69.50

3. นักเรียนที่เรียนด้วยบทเรียนบนเว็บแบบ Big 6 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความสามารถในการแก้ปัญหาสูงกว่านักเรียนที่เรียนด้วยการเรียนแบบปกติ เรื่อง กระบวนการเทคโนโลยีสารสนเทศ

อภิปรายผล

1. บทเรียนบนเว็บแบบ Big 6 เรื่อง กระบวนการเทคโนโลยีสารสนเทศและโปรแกรมคอมพิวเตอร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีประสิทธิภาพ (E1/E2) เท่ากับ 83.72/83.26 หมายความว่า บทเรียนบนเว็บแบบ Big 6 ทำให้คะแนนเฉลี่ยของนักเรียนที่ได้จากการทำแบบทดสอบระหว่างเรียนของนักเรียนทั้งหมดได้คะแนนร้อยละ 83.72 ถือว่าเป็นประสิทธิภาพของกระบวนการ และคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนที่ได้จากการทำแบบทดสอบหลังเรียน หลังจากทีนักเรียนได้ศึกษาและปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ครบทุกหน่วยการเรียนรู้ร้อยละ 83.26 แสดงว่าบทเรียนบนเว็บแบบ Big 6 ที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ทำให้ผู้เรียนมีความสามารถทางการเรียนและการรู้สารสนเทศสูงขึ้น สรุปได้ว่า บทเรียนออนไลน์แบบ Big 6 ที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเหมาะสม จึงควรส่งเสริมและสนับสนุนผู้สอนนำไปใช้พัฒนาผู้เรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และการเรียนรู้สารสนเทศให้สูงขึ้นต่อไป

2. ดัชนีประสิทธิผลของบทเรียนบนเว็บแบบ Big 6 เรื่อง กระบวนการเทคโนโลยีสารสนเทศและโปรแกรมคอมพิวเตอร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 คิดเป็นร้อยละ 69.50 แสดงว่าบทเรียนบนเว็บแบบ Big 6 ที่พัฒนาขึ้นทำให้นักเรียนมีความก้าวหน้าทางการเรียนเพิ่มขึ้นจากก่อนเรียน เพราะบทเรียนบนเว็บแบบ Big 6 ที่พัฒนาขึ้น ได้ออกแบบการเรียนการสอนโดยการสร้างขั้นตอนการเรียนรู้ที่ใช้งานง่าย สามารถเรียนได้ทุกที่ ทุกเวลา มีแหล่งข้อมูลที่น่าเชื่อถือ กิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย สอดคล้องกับงานวิจัยของอรรวรรณ คัดถูก (2555) ได้ศึกษาเรื่อง การเปรียบเทียบผลการเรียนเรื่องเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ระหว่างการเรียนด้วยบทเรียน

บนเว็บแบบ Big 6 Skills และการเรียนแบบปกติ ผลการวิจัยพบว่า บทเรียนบนเว็บแบบ Big 6 Skills เรื่องเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีดัชนีประสิทธิผลร้อยละ 70.16 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ สามารถนำบทเรียนนี้ไปใช้ในการศึกษาและพัฒนาผู้เรียนทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการแก้ปัญหาสูงกว่านักเรียนที่เรียนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. นักเรียนที่เรียนด้วยบทเรียนบนเว็บแบบ Big 6 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 24.98 และนักเรียนที่เรียนแบบปกติ มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 20.73 เมื่อพิจารณาแล้วเห็นว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยบทเรียนบนเว็บแบบ Big 6 สูงกว่านักเรียนที่เรียนแบบปกติ เนื่องจากการเรียนการสอนโดยใช้บทเรียนบนเว็บแบบ Big 6 มีแหล่งข้อมูลสารสนเทศที่หลากหลาย ทำให้นักเรียนไม่ต้องเสียเวลาในการสืบค้นและข้อมูลมีความน่าเชื่อถือ และการใช้เทคโนโลยีเว็บเข้ามาใช้ในการเรียนการสอน ช่วยทำให้นักเรียนสามารถพบทบทวนหน่วยการเรียนรู้ที่ยังไม่เข้าใจได้ทุกที่ ทุกเวลา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Chen (2000 : 475-A) ได้ศึกษาการจัดสภาพแวดล้อมที่ส่งผลต่อความรู้ความจำของผู้เรียนเมื่อเรียนผ่านเครือข่าย ซึ่งใช้เนื้อหาวิชาเทคโนโลยีเป็นตัวอย่างของการจัดองค์ประกอบและการออกแบบของห้องเรียนเสมือน

ด้านความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียนที่เรียนด้วยบทเรียนบนเว็บแบบ Big 6 มีความสามารถในการแก้ปัญหาสูงกว่านักเรียนที่เรียนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากบทเรียนบนเว็บแบบ Big 6 ได้ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดการแก้ปัญหาของ Polya (1971 : 231-234) ได้ระบุถึงขั้นตอนในการคิดแก้ปัญหา 4 ขั้นตอน ดังนี้ 1) การเข้าใจกับปัญหา ต้องทำความเข้าใจว่าสิ่งที่ต้องค้นหาคืออะไร และมีเงื่อนไขว่าอย่างไร 2) การคิดวางแผนแก้ปัญหา เป็นการหาความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลกับสิ่งที่ต้องการค้นหา ซึ่งในบางกรณีอาจต้องพิจารณาถึงปัญหาข้างเคียงซึ่งอาจเป็นประโยชน์ต่อการค้นหาที่กำลังเผชิญอยู่ ถ้าไม่สามารถแก้ปัญหาทั้งหมดได้ ก็อาจแก้เป็น

บางส่วนก่อน 3) การดำเนินการตามแผน ต้องมีการทบทวน
ขั้นตอนแต่ละขั้นตอน ว่าถูกต้องหรือไม่ สามารถทดสอบได้
หรือไม่ว่าถูกต้อง และ 4) การตรวจสอบการดำเนินการ
เป็นการทบทวนผลลัพธ์จากการดำเนินการแก้ปัญหาและ
พิจารณาว่าสามารถใช้วิธีนี้กับปัญหาอื่นๆ ได้หรือไม่ ซึ่ง
สอดคล้องกับงานวิจัยของณิชนันท์ คำวนสินธุ์ (2555) ได้
ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ตามเทคนิค
ของ Polya เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหา
เชื่อมโยง เรื่อง การเคลื่อนที่แบบหมุน รายวิชาฟิสิกส์ สำหรับ
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ผลการวิจัยพบว่า ความ
สามารถในการแก้ปัญหาเชื่อมโยงของนักเรียนสูงกว่าเกณฑ์
ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ
นักเรียนมีความพึงพอใจต่อกิจกรรมในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1.1 ควรมียกกิจกรรมการเรียนรู้ที่กระตุ้นความ
สนใจของผู้เรียนมากขึ้น เช่น เนื้อหาบทเรียนด้วยสื่อ
มัลติมีเดีย

1.2 ควรมีการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับ
ผู้เรียนนอกเวลาเรียนมากขึ้น เนื่องจากเวลาในห้องเรียนมี
จำกัด การพูดคุยกับนักเรียนนอกเวลาเรียนจะสามารถตอบ
ข้อซักถามของนักเรียน และชี้แนะแนวทางให้นักเรียนได้
ศึกษาตรงตามจุดมุ่งหมายมากขึ้น

1.3 มีการคัดเลือกแหล่งสารสนเทศที่น่าเชื่อถือ
เพื่อให้การเรียนรู้เป็นไปตามขั้นตอนและตรงตามจุดประสงค์
การเรียนรู้ที่ต้องการ

2. ข้อเสนอแนะในการศึกษาค้นคว้าต่อไป

เพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต
ในศตวรรษที่ 21 ควรมีการพัฒนาบทเรียนบนเว็บให้
สอดคล้องกับทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและคิด
อย่างมีระบบ เพื่อให้ผู้เรียนมีการคิดวางแผนการทำงาน
อย่างเป็นระบบ คิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์แนวทางในการ
สร้างชิ้นงานได้อย่างมีขั้นตอนต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- จินตวีร์ คล้ายสังข์. (2554). **หลักการออกแบบเว็บไซต์
ทางการศึกษา : ทฤษฎีสู่การปฏิบัติ.**
กรุงเทพฯ : โครงการมหาวิทยาลัยไซเบอร์ไทย
สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา.
- ไชยยศ เรืองสุวรรณ. (2554). **การออกแบบพัฒนา
โปรแกรมบทเรียนและบทเรียนบนเว็บ.**
พิมพ์ครั้งที่ 15. ขอนแก่น : ขอนแก่นการพิมพ์.
- ณิชนันท์ คำวนสินธุ์. (2554). **การพัฒนากิจกรรม
การเรียนรู้ตามแนวคิดของแสบาร์ตร่วมกับ
เทคนิคของโพลยาเพื่อส่งเสริมความสามารถ
ในการแก้ปัญหาเชื่อมโยง เรื่อง การเคลื่อนที่
แบบหมุน รายวิชาฟิสิกส์ สำหรับนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร
มหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยและประเมินผลการศึกษ
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร.**
- ถนอมพร เลหาจรัสแสง. (2545). **Designing e-Learning :
หลักการออกแบบและการสร้างเว็บเพื่อการ
เรียนการสอน.** เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- มนต์ชัย เทียนทอง. (2545). **การออกแบบและพัฒนา
คอร์สแวร์สำหรับบทเรียนคอมพิวเตอร์
ช่วยสอน.** กรุงเทพฯ : ภาควิชาคอมพิวเตอร์ศึกษา
คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยี
พระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- วีระเดช เชื้อนาม. (2552). **“การจัดการเรียนรู้แบบแก้ปัญหา
โดยใช้สารสนเทศ.” 21 วิธีจัดการเรียนรู้ :
เพื่อพัฒนากระบวนการเรียนคิด.** รวบรวมโดย
สุวิทย์ มูลคำ. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ : ภาพพิมพ์.
- สุวิทย์ มูลคำ. (2551). **กลยุทธ์การสอนคิดแก้ปัญหา.**
พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : ภาพพิมพ์.

อรวรรณ คิตฎก. (2555). การเปรียบเทียบผลการเรียน

เรื่องเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ระหว่างการเรียนรู้ด้วย
บทเรียนบนเว็บแบบ Big Six Skills และ
การเรียนรู้แบบปกติ. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์
มหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีและสารสนเทศ
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

Chen, Ying-chi. (2000). "The Construction of Learning
Environment Connecting Human Cognition to
the World Wide Web (the Global Brain)."
Dissertation Abstracts International. 61(2) :
475-A.

Eisenberg, Mike, Johnson, Doug and Berkowitz,
Bob. (2012). Information, Communications,
and Technology (ICT) Skills Curriculum Based
on the Big 6 Skills Approach to Information
Problem-Solving. [Online]. Available :
[http://big6.com/media/freestuff/LMC_Big6-
CT_Curriculum_LMC_MayJune2010.pdf](http://big6.com/media/freestuff/LMC_Big6-CT_Curriculum_LMC_MayJune2010.pdf)
[2012, July 16].

Polya, A. (1971). *How to Solve it*. New York: Doubleday-Anchor.

การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อ การเรียนรู้คณิตศาสตร์เรื่องระบบจำนวนเต็มของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยจัดการเรียนรู้แบบซีปปากับแบบปกติ

A Comparison of Learning Achievement and Attitude towards Mathematics Learning Entitled “Integers System” of Matthayomsuksa 1 Students Learning by CIPPA Learning Management and Conventional Approach

จิรภา ภิรมกาญจนศักดิ์^{1,*}, ปราโมทย์ จันทร์เรือง² และ สันติ แสงสุก³
Jirapa Piromkarnjanasak^{1,}, Pramot Chanreang² and Sanit sangsook³*

ABSTRACT

This research was aimed to compare the mathematics learning achievement and attitude towards learning mathematics through the use of CIPPA learning management and conventional approach. The sample consisted of Mattayom Suksa 1 students in the first semester of the academic year 2013, at Banharnjamsaiwitthaya 1 school, Donchedi District, Suphan Buri Province. They were simply randomized and divided into experimental and control groups with 35 students in each. The instruments for this research comprised 1) lesson plans using CIPPA learning management and using a conventional approach, 2) a learning achievement test with the reliability of 0.921, 3) an attitude test towards learning mathematics with the reliability of 0.926. The data were then analyzed by a mean, a standard deviation, and a t-test. The results of the study indicated that the learning achievement and the attitude after the experimental of the students taught by CIPPA learning management were significantly higher than those taught by the conventional approach.

Keywords: CIPPA learning management, conventional approach

¹ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ลพบุรี 15000
M.Ed. Student in Curriculum and Instruction Program, Thepsatri Rajabhat University, Lop buri 15000, Thailand

² คณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ลพบุรี 15000
Faculty of Education, Thepsatri Rajabhat University, Lop Buri 15000, Thailand

³ โรงเรียนวัดหนองสะเดา สุพรรณบุรี 72000
Wat Nong Sadao School, Suphan Buri 72000, Thailand

*Corresponding author, e-mail: jiggy_jp@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ระบบจำนวนเต็ม และเจตคติต่อการเรียนรู้คณิตศาสตร์ โดยจัดการเรียนรู้แบบซิปปากับแบบปกติ ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2555 โรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา 1 อำเภอดอนเจดีย์ จังหวัดสุพรรณบุรี ได้มาจากการสุ่มอย่างง่ายได้กลุ่มทดลอง 1 ห้องเรียนและกลุ่มควบคุม 1 ห้องเรียน ห้องเรียนละ 35 คน เครื่องมือวิจัยประกอบด้วย 1) แผนการจัดการเรียนรู้แบบซิปปาและแบบปกติ 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .92 3) แบบวัดเจตคติต่อการเรียนรู้คณิตศาสตร์ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .92 วิเคราะห์ข้อมูลใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบที ผลการวิจัยพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องระบบจำนวนเต็ม และเจตคติต่อการเรียนรู้คณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยจัดการเรียนรู้แบบซิปปาส่งกว่าแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ : การจัดการเรียนรู้แบบซิปปา การสอนแบบปกติ

บทนำ

ในปัจจุบันสภาพสังคมมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ความเจริญก้าวหน้าด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ทำให้เกิดสิ่งอำนวยความสะดวกขึ้นมากมาย การดำเนินชีวิตพึ่งพาอาศัยเทคโนโลยีและ สิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ เพื่อให้ประเทศเจริญก้าวหน้าทันต่อการเปลี่ยนแปลง จึงต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาคนซึ่งเป็นทรัพยากรของประเทศ

การจัดการศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาคนให้มีความสามารถในการดำเนินชีวิตและกำลังในการพัฒนาประเทศ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้ระบุว่า คณิตศาสตร์มีบทบาทสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาความคิดมนุษย์ทำให้มนุษย์มีความคิดสร้างสรรค์ คิดอย่างมีเหตุผล เป็นระบบมีแบบแผน นอกจากนี้คณิตศาสตร์ยังมีความสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาประเทศ เนื่องจากความรู้ทางคณิตศาสตร์เป็นพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและอุตสาหกรรม (ยุพิน พิพิธกุล, 2545 : 15) แต่ในปัจจุบันพบว่าในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นยังคงมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในระดับต่ำ (ศรีบุญญา ภูบาล และชานนท์ จันทวา, 2553 : 38) ซึ่งจากรายงานผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-net) ช่วงชั้นที่ 3 ปีการศึกษา 2553 นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยระดับประเทศร้อยละ 24.18 และในปีการศึกษา 2554 นักเรียนมีคะแนน

เฉลี่ยระดับประเทศร้อยละ 32.08 คะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับต่ำ อาจเนื่องมาจากสภาพวิชาเป็นนามธรรม ครูขาดเทคนิควิธีการสอนกิจกรรมการสอนไม่เหมาะสมกับเนื้อหาสาระ และเมื่อวิเคราะห์เนื้อหาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่า เรื่องระบบจำนวนเต็ม เป็นเนื้อหาหนึ่งซึ่งเป็นนามธรรม จึงทำให้นักเรียนเข้าใจยาก

จากการศึกษาเอกสาร ผู้วิจัยสนใจรูปแบบการเรียนการสอนแบบซิปปามาใช้จัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เรื่องระบบจำนวนเต็มเนื่องจากเป็นวิธีการสอนหนึ่งที่เน้นความสำคัญของผู้เรียนช่วยให้นักเรียนได้พัฒนาการเรียนรู้ได้เต็มตามศักยภาพและมีเจตคติที่ดีต่อวิชาคณิตศาสตร์ และช่วยปรับปรุงให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์สูงขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องระบบจำนวนเต็ม โดยจัดการเรียนรู้แบบซิปปากับแบบปกติ ระหว่างก่อนเรียนกับหลังเรียน
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และเจตคติต่อการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เรื่อง ระบบจำนวนเต็ม โดยจัดการเรียนรู้แบบซิปปากับแบบปกติ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

เนื่องจากในการสอนคณิตศาสตร์ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เรื่องระบบจำนวนเต็ม ประสบปัญหาในการจัดการเรียนการสอน นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ในการเรียนต่ำ เพื่อให้ นักเรียนเจตคติต่อการเรียนดีขึ้น และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้าแนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยจัดการเรียนการเรียนรู้แบบซิปปาโดย ทิศนา ขัมมณี (2552 : 86-89) นำไปใช้เป็นหลักในการ จัดกิจกรรมการเรียนรู้ต่างๆ ให้แก่ผู้เรียนโดยยึดผู้เรียนเป็น ศูนย์กลาง

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อการเรียนรู้คณิตศาสตร์เรื่องระบบจำนวนเต็มของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยจัดการเรียนรู้แบบซิปปากับแบบปกติ ได้ดำเนินการดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบรรหารแจ่มใสวิทยา 1 อำเภอดอนเจดีย์ จังหวัดสุพรรณบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2555 จำนวน 9 ห้องเรียน ซึ่งจัดห้องเรียนแบบคละความสามารถเก่ง ปานกลางและอ่อน จำนวน 320 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบรรหารแจ่มใสวิทยา 1 อำเภอดอนเจดีย์ จังหวัดสุพรรณบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2555 จำนวน 2 ห้องเรียน ละ 35 คน รวม 70 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling) โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยในการสุ่มหลังจากนั้นได้จับสลากห้องเรียนเพื่อแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มทดลอง ม.1/3 จำนวน 35 คน จัดการเรียนรู้แบบซิปปา และกลุ่มควบคุม ม.1/2 จำนวน 35 คน จัดการเรียนรู้แบบปกติ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แผนการจัดการเรียนรู้ โดยจัดการเรียนรู้แบบซิปปา และแผนการจัดการเรียนรู้แบบปกติ

2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องระบบจำนวนเต็มของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 30 ข้อ ซึ่งมีค่าความยากง่าย (p) อยู่ระหว่าง .35-.75 ค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง .40-.90 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .921

3. แบบวัดเจตคติต่อการเรียนรู้คณิตศาสตร์ จำนวน 20 ข้อ ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นตามวิธีหาสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -coefficient) ของครอนบาคเท่ากับ .92

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย มีดังนี้

1. ทำการทดสอบก่อนเรียนด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องระบบจำนวนเต็มของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 กับกลุ่มทดลองโดยจัดการเรียนรู้แบบซิปปาและกลุ่มควบคุมโดยจัดการเรียนรู้แบบปกติ

2. ดำเนินการทดลองโดยผู้วิจัยทำการสอนนักเรียนทั้ง 2 กลุ่ม โดยกลุ่มทดลองสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้แบบซิปปาและกลุ่มควบคุมสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้แบบปกติ

3. ทำการทดสอบหลังเรียนทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและแบบสอบถามวัดเจตคติต่อการเรียนรู้คณิตศาสตร์เรื่องระบบจำนวนเต็มของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องระบบจำนวนเต็ม ที่จัดการเรียนรู้แบบซิปปาและแบบปกติ ระหว่างก่อนเรียนกับหลังเรียน โดยใช้สถิติ t-test dependent

2. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องระบบจำนวนเต็มและเจตคติต่อการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ระหว่างการจัดการเรียนรู้แบบซิปปากับแบบปกติ โดยใช้สถิติ t-test independent

สรุปผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่องการเปรียบเทียบผลการเรียนรู้เรื่องระบบจำนวนเต็ม โดยจัดการเรียนรู้แบบซิปปากับแบบปกติ ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องระบบจำนวนเต็ม โดยจัดการเรียนรู้แบบซิปปาและแบบปกติ หลังเรียนสูงกว่า ก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ระบบจำนวนเต็ม และ เจตคติต่อการเรียนรู้คณิตศาสตร์ โดยจัดการเรียนแบบ ซิปปาสูงกว่าแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยดังกล่าว ขออภิปรายผลงานวิจัย ดังนี้

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องระบบจำนวนเต็ม โดยจัดการเรียนรู้แบบซิปปาหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ทั้งนี้ เนื่องมาจากการเรียนการสอนแบบซิปปาเป็นกระบวนการ ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมครบตาม พัฒนาการทั้ง 4 ด้านของมนุษย์ ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียน รู้สูงสุด ซึ่งประกอบด้วยขั้นตอนการดำเนินการ 7 ขั้นตอน คือ ทบทวนความรู้เดิม การแสวงหาความรู้ใหม่ การเชื่อมโยงความรู้ใหม่กับความรู้เดิม การแลกเปลี่ยนความรู้ความ เข้าใจกับกลุ่ม การสรุปจัดระเบียบความรู้ การปฏิบัติและ การประยุกต์ใช้ความรู้ (ทศนา แหมมณี. 2552 : 85) สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธัญญา ทะยอมใหม่ (2554 : 95) ได้ศึกษาความสามารถในการวิเคราะห์และผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนคณิตศาสตร์หน่วยการเรียนรู้การบวก ลบ คูณ หาร ระคน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยจัดการ เรียนรู้กิจกรรมการเรียนรู้แบบซิปปา ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการจัดการเรียนรู้แบบซิปปา มีคะแนนสูงขึ้นเมื่อเทียบกับก่อนเรียนและเทียบกับเกณฑ์ ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องระบบจำนวนเต็ม โดยการสอนแบบปกติผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูง กว่าก่อนเรียน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการจัดการเรียนรู้ คณิตศาสตร์ส่งเสริมให้นักเรียนได้พัฒนาทั้งทางด้าน ความรู้ทักษะกระบวนการและด้านคุณธรรม จริยธรรมและ ค่านิยม การจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมการเรียนรู้ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง จากการ

ปฏิบัติ ฝึกให้ผู้เรียนคิด วิเคราะห์และแก้ปัญหา (สิริพร ทิพย์คง. 2545 : 105) ทำให้ผู้เรียนสามารถสร้างองค์ความ รู้จากกระบวนการเรียนการสอนนั้น

3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องระบบจำนวนโดย จัดการเรียนรู้แบบซิปปาสูงกว่าแบบปกติ ทั้งนี้อาจเป็น เพราะการจัดการเรียนรู้แบบซิปปาสอนโดยยึดผู้เรียนเป็น ศูนย์กลาง มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เกิดความรู้ ความเข้าใจเรื่อง ที่เรียนอย่างแท้จริง โดยการให้นักเรียนสร้างความรู้ด้วย ตนเองโดยอาศัยความร่วมมือจากกลุ่ม นอกจากนั้นยังช่วย พัฒนาทักษะกระบวนการต่างๆ (ทศนา แหมมณี. 2552 : 282) จากความหลากหลายของกระบวนการจัดการเรียนรู้ แบบซิปปานี้จึงทำให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์เรื่อง ระบบ จำนวนเต็มสูงกว่าการจัดการเรียนรู้แบบปกติ ซึ่งสอดคล้อง กับงานวิจัยของ มรุส วงศ์อำไพ (2553 : 80) ได้ทำการ เปรียบเทียบความรู้ ทักษะปฏิบัติ และความคิดสร้างสรรค์ ทางนาฏศิลป์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ระหว่าง การจัดการเรียนรู้โมเดลซิปปากับการจัดการเรียนรู้ปกติ ผลการเปรียบเทียบพบว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ โมเดลซิปปามีค่าเฉลี่ยของคะแนนความรู้ทางนาฏศิลป์ สูงกว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ปกติ

4. เจตคติต่อการเรียนรู้คณิตศาสตร์ โดยจัดการ เรียนแบบซิปปาสูงกว่าแบบปกติ อาจเนื่องจากนักเรียนมี ความสุขกับการเรียน มีการทบทวนความรู้พื้นฐานก่อนการ เริ่มแสวงหาความรู้ใหม่ มีปฏิสัมพันธ์กันในการทำกิจกรรม กลุ่ม ได้แสวงหาความรู้ด้วยตัวเอง มีโอกาสใช้ความคิด สร้างสรรค์ ได้ภาคภูมิใจกับผลงานของตนเองและกลุ่ม ทำให้เกิดความรู้สึกที่ดีต่อวิชาคณิตศาสตร์ซึ่งสอดคล้องกับ งานวิจัยของ สุจิรา ช้างอยู่ (2550 : 78) ได้ทำการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อการเรียนรู้กลุ่ม สาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เรื่อง ทศนิยม ของนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 5 โดยจัดการเรียนรู้แบบซิปปาและจัดการ เรียนรู้ตามปกติ ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่สอนโดยการ จัดการเรียนรู้แบบซิปปา มีเจตคติต่อการเรียนรู้สูงกว่า นักเรียนที่สอนโดยจัดการเรียนรู้ตามปกติอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .01

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบระหว่างการจัดการเรียนรู้แบบชิปปากับการจัดการเรียนรู้รูปแบบอื่นๆ เช่น รูปแบบการเรียนแบบร่วมมือ รูปแบบการเรียนการสอนตามวัฏจักรการเรียนรู้ 4 MAT รูปแบบการเรียนการสอนโดยสร้างศรัทธาและโยนิโสมนสิการ เป็นต้น
2. ควรศึกษาถึงผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบชิปปาที่มีต่อกระบวนการเรียนรู้ทักษะต่างๆ เช่น ทักษะการเชื่อมโยงความรู้ทางคณิตศาสตร์ ทักษะในการแก้ปัญหา ทักษะการให้เหตุผล เป็นต้น
3. ควรศึกษาเกี่ยวกับการนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบชิปปาไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ในการสอนคณิตศาสตร์ระดับชั้นอื่นๆ

เอกสารอ้างอิง

- ทิศนา ขัมมณี. (2552). **รูปแบบการเรียนการสอน: ทางเลือกที่หลากหลาย**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธัญญา ทะยอมใหม่. (2554). **การศึกษาความสามารถในการวิเคราะห์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ หน่วยการเรียนรู้ การบวก ลบ คูณ หาร ระคน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบชิปปา**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- มธุรส วงศ์อำไพ. (2553). **การเปรียบเทียบความรู้ ทักษะปฏิบัติ และความคิดสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ระหว่างการจัดการเรียนรู้โมเดลชิปปากับการจัดการเรียนรู้ปกติ**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเรียนรู้ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.

- ยุพิน พิพิธกุล. (2545). **การเรียนการสอนคณิตศาสตร์ ยุคปฏิรูปการศึกษา**. กรุงเทพฯ : บพิธการพิมพ์.
- สิริพร ทิพย์คง. (2545). **หลักสูตรและการสอนคณิตศาสตร์**. กรุงเทพฯ : พัฒนาคุณภาพวิชาการ.
- สุจิตรา ช้างอยู่. (2550). **การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เรื่อง ทศนิยม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยจัดการเรียนรู้แบบชิปปาและจัดการเรียนรู้ตามปกติ**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- ศรีัญญา ภูบาล และชานนท์ จันทร์. (2553) . “การพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ของนักเรียน โดยใช้การแก้ปัญหาและการตั้งปัญหาทางคณิตศาสตร์”. **วารสารคณิตศาสตร์**. 55 : 38.

การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคิดสร้างสรรค์ ด้วยโปรแกรมบทเรียนกับการเรียนแบบปกติ รายวิชาการถ่ายภาพและภาพยนตร์เบื้องต้น ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี

The Comparison of Learning Achievement and Creativity between
Using the Courseware and the Traditional Instruction in Introduction to
Photography and Cinematography of the Undergraduate Students

พิศิษฐ์พงศ์ พิมพ์จันทร์^{1,*}, สุทธิพงศ์ หกสุวรรณ² และ อัสชา เขตบำรุง³
Pisittipong Pimjan^{1,}, Suthipong Hoksuan² and Atcha Khetbumrung³*

ABSTRACT

This quasi-experimental research was aimed to 1) develop the introduction to photography and cinematography courseware in order to meet the hypothetical efficiency criterion of 80/80, 2) study the effectiveness index of the introduction to photography and cinematography courseware developed by the researcher, and 3) compare the learning achievement and creativity of students learned via the courseware and the traditional instruction in the course of introduction to photography and cinematography. The samples were a group of 60 second-year students in the faculty of communication arts, Vongchavalitkul University, Muang District, Nakhon Ratchasima province. They studied in the second semester of academic year 2012 and were drawn from 2 classes with 30 students in each by cluster random sampling. Then they were assigned into a control group learned by traditional instruction and an experimental group learned by the courseware learning. The research tools were 1) the 18 hours of a courseware and a traditional instruction lesson plans, 2) the 4-choiced learning achievement test with 40 questions; the item discrimination (B) ranged from 0.30-0.86, the difficulty (r) ranged from 0.20-0.73, and the coefficient reliability was 0.85, and 3) a creative thinking test

¹ นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม มหาสารคาม 44000
M.Ed. Student in Educational Technology and Communication Program, Mahasarakham University, Mahasarakham 44000, Thailand

² คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม มหาสารคาม 44000
Faculty of Education, Mahasarakham University, Mahasarakham 44000, Thailand

³ คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล นครราชสีมา 30000
Faculty of Public Health, Vongchavalitkul University, Nakhon Ratchasima 30000, Thailand

* Corresponding author, e-mail: bootdy_boot@hotmail.com

with item difficulties ranging from 0.58 to 0.71, discriminating powers ranging from 6.22 – 8.55, and a reliability of 0.81. The collected data were analyzed by a mean, a standard deviation, and a percentage. Then a t-test, F-test, and a Hotelling T2 were employed for testing hypotheses.

The results of the research were as follows:

1. The introduction to photography and cinematography courseware met the hypothetical efficiency criterion of 82.24/ 82.75 indicated that the courseware was effective.
2. The effectiveness index of the introduction to photography and cinematography courseware was at 0.6938 indicated that the courseware had caused students increased their learning progress at 69.38%.
3. The learning achievement and creativity of students who learned by the courseware and the traditional instruction in the course of introduction to photography and cinematography were statistically differed at .05 level of significance. The students learned by the courseware had their level of learning achievement and creativity more than those by the traditional instruction.

Keywords: courseware, creative thinking

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (quasi-experimental research) ในการพัฒนาโปรแกรมบทเรียนเป็นรูปแบบหนึ่งของระบบการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนมีโอกาสเรียนรู้ได้ทุกที่ ทุกเวลา ตามความสามารถและความสนใจ โดยอาศัยคอมพิวเตอร์เป็นเครื่องมือในการเรียนการสอน การวิจัยในครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) พัฒนาโปรแกรมบทเรียนรายวิชาการถ่ายภาพและภาพยนตร์เบื้องต้นให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 2) ศึกษาดัชนีประสิทธิผลของโปรแกรมบทเรียนรายวิชาการถ่ายภาพและภาพยนตร์เบื้องต้นที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น 3) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคิดสร้างสรรค์ของนักศึกษาที่เรียนด้วยโปรแกรมบทเรียนกับการเรียนแบบปกติในรายวิชาการถ่ายภาพและภาพยนตร์เบื้องต้น กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาคณะนิเทศศาสตร์ชั้นปีที่ 2 มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ที่เรียนใน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 จำนวน 2 ห้องเรียน ห้องละ 30 คน รวม 60 คน โดยวิธีการการสุ่มแบบกลุ่ม (cluster random sampling) จำแนกออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มควบคุมเรียนแบบปกติและกลุ่มทดลองเรียนโดยใช้โปรแกรมบทเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ 1) โปรแกรมบทเรียนและแผนการจัดการเรียนรู้แบบปกติ รายวิชาการถ่ายภาพและภาพยนตร์เบื้องต้น ใช้เวลาเรียน 18 ชั่วโมง 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นแบบทดสอบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก ตั้งแต่ .30 ถึง .86 ค่าความยากง่ายระหว่าง .20 ถึง .73 และความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับเท่ากับ .85 3) แบบทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์ แบบอัตนัย ประกอบด้วย 4 กิจกรรม จำนวน 1 ฉบับ คือ ความคิดคล่อง ความคิดริเริ่ม ความคิดยืดหยุ่น และความคิดละเอียดลออ มีค่าความยากง่าย .58-.71 มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อ โดยใช้ t-test ระหว่าง 6.20-8.55 และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ .81 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน Hotelling T2

ผลการศึกษาพบว่า

1. ประสิทธิภาพของโปรแกรมบทเรียนที่พัฒนาขึ้นมีค่าเท่ากับ 82.24/82.75
2. ดัชนีประสิทธิผลของโปรแกรมบทเรียนเท่ากับ .6938 ทำให้นักศึกษามีความก้าวหน้าในการเรียนเพิ่มขึ้นร้อยละ 69.38
3. นักศึกษาที่เรียนด้วยโปรแกรมบทเรียนและนักศึกษาที่เรียนแบบปกติ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความสามารถด้านความคิดสร้างสรรค์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ : โปรแกรมบทเรียน ความคิดสร้างสรรค์

บทนำ

ปัจจุบันเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารได้เจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว ส่งผลกระทบต่อสภาพสังคมที่ต้องเตรียมคนให้สามารถเผชิญกับยุคสมัยแห่งการเปลี่ยนแปลง เพื่อให้ทันต่อความเจริญของสังคม ครูผู้สอนจะต้องจัดให้มีสื่อในการเรียนการสอน และสื่อที่ทันต่อเปลี่ยนแปลงของสังคมในปัจจุบันคือ คอมพิวเตอร์เป็นสื่อการสอนที่เป็นเทคโนโลยีระดับสูง ที่ได้นำมาใช้เป็นโปรแกรมบทเรียน ซึ่งเป็นสื่อสำหรับใช้สอนเสริมจากการสอนในชั้นเรียนปกติ หรือให้ผู้เรียนใช้ค้นคว้าเรียนรู้ด้วยตนเอง คอมพิวเตอร์กับผู้เรียนได้ตอบกันโดยไม่ต้องอาศัยบุคคลที่ 3 เข้ามาช่วย คอมพิวเตอร์เปรียบเสมือนสื่อการเรียนการสอนที่สามารถซ่อนคำตอบ และค้นหาคำตอบได้ดีกว่าวิธีอื่นๆ โปรแกรมบทเรียนเป็นสื่อการสอนที่ใช้เทคโนโลยีระดับสูง (ไชยยศ เรืองสุวรรณ. 2550 : 16) ในบรรดาสื่อการสอนที่มีอยู่ในเวลานี้ บทเรียนคอมพิวเตอร์เป็นสื่อที่น่าสนใจที่สุดสื่อหนึ่ง เพราะบทเรียนคอมพิวเตอร์เป็นการนำเสนอเนื้อหาวิชา และลำดับวิธีการสอนมาบันทึกเป็นโปรแกรมเก็บไว้ในคอมพิวเตอร์ สำหรับให้นักเรียนใช้เพื่อการเรียนการสอน โดยให้นักเรียนได้ตอบกับบทเรียนในเครื่องคอมพิวเตอร์ไม่ต้องอาศัยผู้สอนเข้ามาช่วยกิจกรรมโดยตรง สามารถเรียนรู้ซ้ำได้หลายครั้ง ที่ไหน เมื่อใดก็ได้ตามความต้องการของผู้เรียน (ไชยยศ เรืองสุวรรณ. 2550 : 4) เพื่อเป็นการฝึกทักษะการปฏิบัติและทักษะการคิด ดังนั้นการฝึกให้คิดเป็นเรื่องที่มีความสำคัญและจำเป็นที่จะต้องฝึกให้เกิดกระบวนการคิด ซึ่งเป็นความสามารถที่มีอยู่แล้วในตัวมนุษย์ทุกคน แต่จะมีความแตกต่างกันในแง่ของคุณภาพในการคิด บางคนคิดแล้วได้สิ่งที่มียุทธศาสตร์บางคนคิดแล้วได้สิ่งที่ไม่มี

บางคนคิดสับสนและไม่ได้คิดอะไรออกมาเลยและยังมีบางคนที่ยังไม่รู้และไม่สนใจเลยว่าตัวเองคิดอะไร และได้อะไรจากการคิดบ้าง การคิดเป็นเป็นศักยภาพที่มีอยู่ในมนุษย์ทุกคน ใครๆ ก็สามารถคิดเป็นได้ ถ้าได้รับการฝึกอย่างเหมาะสม ถ้ามนุษย์ทุกคนคิดเป็นก็จะสามารถสร้างสรรค์สิ่งที่ดีมีประโยชน์ให้กับตัวเองและสังคมได้ (นวลจิตต์ เชาวศิริพิงศ์. 2544 : 113)

ความคิดสร้างสรรค์คือปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นได้โดยไม่มีขอบเขตจำกัด บุคคลสามารถมีความคิดสร้างสรรค์ในหลายแบบและผลของความคิดสร้างสรรค์ที่เกิดขึ้นนั้นมีมากมายไม่มีข้อจำกัดเช่นกัน (Torrance : 1966) มีการวิจัยเกี่ยวกับวิธีการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ เช่น ผลการวิจัยของอรรถนันท ดวงสุวรรณ (2548 : 71) พบว่าการฝึกด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์กราฟิก ทำให้ความคิดสร้างสรรค์ด้านความคิดคล่อง ความคิดริเริ่ม ความละเอียดลออ สูงขึ้น นอกจากนั้นบทเรียนคอมพิวเตอร์ยังเป็นสื่อการเรียนการสอนที่ได้รับความสนใจอย่างสูงจากครูผู้สอนและนักการศึกษาทั้งหลายเนื่องจากสามารถนำมาประยุกต์ใช้งานในลักษณะสื่อประสมเชื่อว่าน่าจะช่วยส่งผลให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพซึ่งสอดคล้องกับหลักการของการเรียนการสอนเป็นรายบุคคลอันเป็นการเรียนการสอนที่เน้นการสนองตอบต่อความแตกต่างระหว่างบุคคลและช่วยแก้ไขปัญหการจัดการเรียนรู้เป็นกลุ่มใหญ่ที่ไม่สามารถตอบสนองความต้องการของผู้เรียนที่มีความแตกต่างกันได้ ซึ่งเป็นปัญหาสำคัญของการเรียนการสอนในปัจจุบันและในอดีตที่ผ่านมา (พรเทพ เมืองแมน. 2544 : 3-4) ดังนั้นผู้วิจัยจึงเห็นว่าโปรแกรมบทเรียน (courseware) เป็น

นวัตกรรมหนึ่งที่ช่วยแก้ปัญหาได้เนื่องจากโปรแกรมบทเรียนถูกพัฒนาขึ้นมาบนหลักการพื้นฐานของการออกแบบระบบและวิธีการสอนการนำเสนอเนื้อหาสามารถดึงดูดความสนใจของผู้เรียน ใช้เทคนิคของการเสริมแรง และหลักการทางจิตวิทยาการเรียนรู้หลายๆ ลักษณะมาประกอบกันอย่างเป็นระบบ ซึ่งหลักการพื้นฐานของการจัดการเรียนการสอนจะประกอบด้วยหลักการให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการเรียนอย่างจริงจัง ด้วยการลงมือศึกษาค้นคว้า และปฏิบัติด้วยตนเองผู้เรียนได้รับผลป้อนกลับอย่างฉับพลัน ได้รับประสบการณ์แห่งความสำเร็จ และได้เรียนอย่างเป็นขั้นตอนทีละน้อย (ไชยยศ เรื่องสุวรรณ. 2550 : 6)

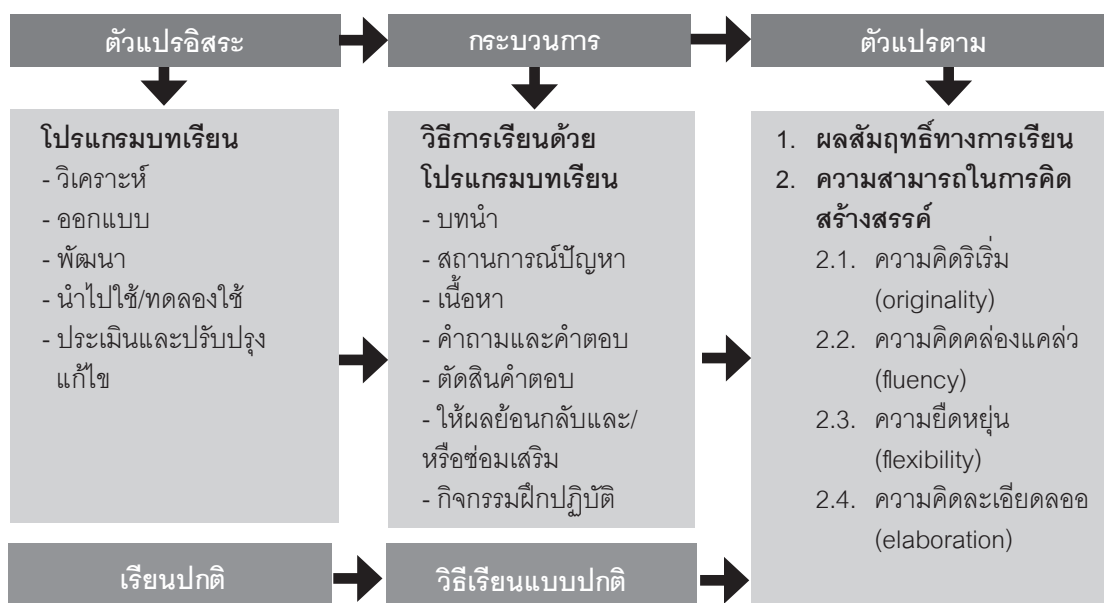
ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนในปัจจุบัน จึงควรพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ โดยการนำเทคโนโลยีเข้ามาประยุกต์ใช้ประกอบกับสภาพการณ์ปัจจุบัน เทคโนโลยีสารสนเทศและระบบการสื่อสารโทรคมนาคม มีความเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว การจัดโปรแกรมการสอนโดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ในปัจจุบันมักอยู่ในรูปของสื่อประสม (Multimedia) (บุญสืบ โพธิ์ศรี. 2550 : 9) ดังนั้นการพัฒนาให้สอดคล้องกับความก้าวหน้าของเทคโนโลยีในบริบทของสังคมแห่งการเรียนรู้เพื่อการเพิ่มประสิทธิภาพ การแสวงหาความรู้ ด้วยตนเองของผู้เรียนและเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้

ตลอดชีวิต ผู้วิจัยได้เห็นความสำคัญของสภาพปัญหาดังกล่าว จึงเห็นควรพัฒนาทักษะความคิดสร้างสรรค์ตามแนวคิดของทอแรนซ์ โดยใช้โปรแกรมบทเรียน ซึ่งเป็นสื่อที่เน้นการเรียนรู้แบบเอกัตบุคคล โดยผู้วิจัยสนใจที่จะพัฒนาการจัดการเรียนการสอนวิชาการถ่ายภาพและภาพยนตร์เบื้องต้นแก่นักศึกษา เพื่อใช้เป็นสื่อการเรียนการสอนผ่านโปรแกรมบทเรียนที่มีประสิทธิภาพ ให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจและสร้างแรงจูงใจแก่ผู้เรียน ซึ่งสามารถเรียนซ้ำหรือทบทวนได้ด้วยตนเอง

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาโปรแกรมบทเรียนรายวิชาการถ่ายภาพและภาพยนตร์เบื้องต้นให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. เพื่อศึกษาดัชนีประสิทธิผลของโปรแกรมบทเรียนรายวิชาการถ่ายภาพและภาพยนตร์เบื้องต้นที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น
3. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคิดสร้างสรรค์ของนักศึกษาที่เรียนด้วยโปรแกรมบทเรียนกับการเรียนแบบปกติ ในรายวิชาการถ่ายภาพและภาพยนตร์เบื้องต้น

กรอบแนวคิดในการวิจัย



ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักศึกษา มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุลระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 2 คณะ นิเทศศาสตร์ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 จำนวน 100 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 60 คน ได้มา จากการสุ่มแบบกลุ่ม (cluster random sampling) จำแนก ออกเป็นกลุ่มทดลอง (experiment group) เรียนแบบ โปรแกรม และกลุ่มควบคุม (control group) เรียนแบบปกติ

เครื่องมือที่ใช้

ประกอบด้วย 1) โปรแกรมบทเรียน เรื่อง การถ่าย ภาพและภาพยนตร์เบื้องต้นตามหลักสูตรระดับปริญญาตรี 2) แผนการจัดการเรียนรู้ 3) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จำนวน 40 ข้อ มีค่าความยากง่าย (p) อยู่ระหว่าง .30 ถึง .86 และค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง .20 ถึง .73 ความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับเท่ากับ .85 4) แบบวัดความคิดสร้างสรรค์มีค่าระหว่าง 6.20-8.55 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .81

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ทำหนังสือจากมหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อ ขอความอนุเคราะห์และนัดวันเวลาดำเนินการทดลองและ เก็บรวบรวมข้อมูลกับหน่วยงานและบุคคลที่เกี่ยวข้อง

2. เตรียมเครื่องมือการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแบบ ทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์ รายวิชาการถ่ายภาพและ ภาพยนตร์เบื้องต้นให้เพียงพอให้กับกลุ่มตัวอย่าง

3. นำบทเรียนบนเว็บที่ผ่านการตรวจสอบและแก้ไข จากผู้เชี่ยวชาญแล้วส่งข้อมูลขึ้นเครื่องแม่ข่าย (upload to server) แล้วทดลองใช้เพื่อหาประสิทธิภาพและคุณภาพ ของบทเรียนบนเว็บ และทำการแก้ไขปรับปรุง นำไปใช้ ทดลองจริง

4. ตรวจสอบสภาพเครื่องคอมพิวเตอร์ในห้อง ปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ที่จะใช้ในการทดลองให้มีความ พร้อมที่จะใช้ในการทดลอง

5. จัดทำแผนการทดลอง โดยการสร้างเป็นตาราง กำหนดการทดลอง

วิธีดำเนินการทดลอง

รูปแบบการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (quasi-experimental research) ผู้วิจัยได้ดำเนินการตาม แบบแผนการทดลอง randomized control group pretest-posttest design โดยมีรูปแบบการทดลอง ดังนี้

1. ทดสอบก่อนเรียน กับกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม โดยใช้แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น และ วัดทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์ กับกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม โดยดำเนินการสอนตามตารางกำหนดการทดลองที่ได้ วางแผนเอาไว้

2. ดำเนินการจัดการเรียนการสอนด้วยโปรแกรม บทเรียนและการเรียนแบบปกติกับกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม ตามตารางกำหนดการทดลองที่ได้วางแผนเอาไว้

3. ทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน (posttest) กับกลุ่มตัวอย่างโดยใช้แบบทดสอบวัดผล สัมฤทธิ์ทางการเรียนชุดเดียวกับก่อนเรียน

4. ใช้แบบวัดความคิดสร้างสรรค์กับกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้แบบทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์ชุดเดิมกับที่ใช้ วัดก่อนเรียน

5. นำผลการทดลองมาตรวจให้คะแนนเพื่อนำ คะแนนที่ได้ไปวิเคราะห์หาสถิติต่อไป

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและ ความคิดสร้างสรรค์ด้วยโปรแกรมบทเรียนกับการเรียนปกติ รายวิชาการถ่ายภาพและภาพยนตร์เบื้องต้น ผลการวิจัย พบว่า

1. ประสิทธิภาพของโปรแกรมบทเรียนมี ประสิทธิภาพเท่ากับ 82.24/82.75

2. ดัชนีประสิทธิผลของโปรแกรมบทเรียน มีค่า เท่ากับ .6938 ทำให้นักศึกษามีความก้าวหน้าในการเรียน เพิ่มขึ้นร้อยละ 69.38

3. นักศึกษาที่เรียนด้วยโปรแกรมบทเรียนและ นักศึกษาที่เรียนแบบปกติ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และ ความสามารถด้านความคิดสร้างสรรค์ แตกต่างกันอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

การศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคิดสร้างสรรค์ด้วยโปรแกรมบทเรียนกับการเรียนปกติ รายวิชาการถ่ายภาพและภาพยนตร์เบื้องต้น สามารถอภิปรายผล ดังนี้

1. ประสิทธิภาพของโปรแกรมบทเรียน รายวิชาการถ่ายภาพและภาพยนตร์เบื้องต้น มีคะแนนพัฒนาการระหว่างเรียนเท่ากับ 82.24 และคะแนนจากการทดสอบหลังเรียน เท่ากับ 82.75 แสดงว่า โปรแกรมบทเรียนมีประสิทธิภาพเท่ากับ 82.24/82.75 หมายความว่า โปรแกรมบทเรียนทำให้นักศึกษาเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้นักศึกษามีผลการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ 82.75 ถือเป็นประสิทธิภาพของกระบวนการ และทำให้นักศึกษามีผลการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ 82.75 ถือเป็นประสิทธิภาพของผลลัพธ์ นั่นหมายความว่า โปรแกรมบทเรียนที่พัฒนาขึ้นสามารถพัฒนาให้ผู้เรียนได้ศึกษา และแสวงหาความรู้ด้วยตนเองเป็นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนค้นพบองค์ความรู้ด้วยตนเองที่มีครูผู้สอนเป็นผู้สนับสนุนแหล่งเรียนรู้หรือจัดกิจกรรมต่างๆ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ กิตติกรทิพนัด (2554) ได้ศึกษาการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการคิดวิเคราะห์รายวิชาการผลิตรายการโทรทัศน์ด้วยโปรแกรมบทเรียนกับการสอนปกติของนักศึกษาคณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ผลการวิจัยพบว่า โปรแกรมบทเรียน เรื่องการผลิตรายการโทรทัศน์ของนักศึกษาคณะนิเทศศาสตร์มีประสิทธิภาพเท่ากับ 81.16/88.05 ซึ่งสูงเกณฑ์ที่กำหนดไว้สอดคล้องกับงานวิจัยของโสภณ ผลประพฤติและสมศรี ผลประพฤติ (2551) ได้ศึกษาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต รายวิชา “การถ่ายภาพเพื่อการสื่อสาร” ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาเทคโนโลยีมีผลดีมีจำนวน 44 คน ผลการวิจัยพบว่า บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต รายวิชา “การถ่ายภาพเพื่อการสื่อสาร” มีประสิทธิภาพ 80.47/83.64 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้

2. ดัชนีประสิทธิผลของโปรแกรมบทเรียน รายวิชาการถ่ายภาพและภาพยนตร์เบื้องต้น มีค่าดัชนีประสิทธิผล

เท่ากับ .6938 ซึ่งหมายความว่า โปรแกรมบทเรียนทำให้นักศึกษามีความก้าวหน้าการเรียนเพิ่มขึ้นร้อยละ 69.38 เนื่องจากการจัดการเรียนการสอนโดยใช้โปรแกรมบทเรียนเป็นการนำเอาสื่อการสอนที่เป็นเทคโนโลยีระดับสูงมาใช้ในการเรียนการสอน ซึ่งโปรแกรมบทเรียนเป็นสิ่งที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนตามอัธยาศัย ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติด้วยตนเอง และเกิดทัศนคติที่ดีต่อวิชาเรียน ทำให้นักเรียนมีความเข้าใจในบทเรียน มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่พัฒนาขึ้นอย่างน่าพอใจ ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของธีรพล สังข์กลม (2552 : 59) ได้วิจัยเพื่อพัฒนาโปรแกรมบทเรียน วิชาเครื่องรับโทรทัศน์เรื่องหลอดภาพโทรทัศน์ ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 2 ผลการศึกษา พบว่า โปรแกรมบทเรียน เรื่องหลอดภาพโทรทัศน์ ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 2 มีดัชนีประสิทธิผลเท่ากับ .659 นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

3. นักศึกษาที่เรียนด้วยโปรแกรมบทเรียนและนักศึกษาที่เรียนแบบปกติมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความสามารถด้านความคิดสร้างสรรค์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ โดยนักศึกษาที่เรียนด้วยโปรแกรมบทเรียน มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการคิดสร้างสรรค์มากกว่านักศึกษาที่เรียนแบบปกติ ผลการวิจัยปรากฏเช่นนี้ อาจเนื่องมาจากโปรแกรมบทเรียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นสามารถตอบสนองความต้องการในการเรียนรู้ในทุกที่ทุกเวลาตามความต้องการของผู้เรียน ทำให้เกิดการเรียนรู้อย่างเหมาะสมซึ่งสอดคล้องกับ ผลการวิจัยของนริช สุดสังข์ (2544) ได้ศึกษาผลของกิจกรรมชินเน็คติคส์ในบทเรียนมัลติมีเดียที่มีต่อการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ และการสร้างสรรค์ผลงานในวิชา การออกแบบอุตสาหกรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ผลการวิจัย คะแนนความคิดสร้างสรรค์และคะแนนการสร้างสรรค์ผลงานการออกแบบของนักศึกษาโดยการจัดกิจกรรมชินเน็คติคส์ในบทเรียนมัลติมีเดียทั้ง 4 วิธีหลังการเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับ ผลการวิจัยของวีระเชษฐ์ มะแซ (2549) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาและหาประสิทธิภาพบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนด้วย

สถานการณ์จำลอง เรื่อง การถ่ายภาพเคลื่อนไหว วิชาการถ่ายภาพทางการศึกษา โดยวิธีเทคนิคพิเศษผลการวิจัยปรากฏว่าบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนมีคะแนนเฉลี่ยจากการทดสอบหลังเรียนสูงกว่าคะแนนทดสอบก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ก่อนจะนำโปรแกรมบทเรียนไปใช้ ครูผู้สอนควรศึกษาแผนการจัดประสบการณ์โดยละเอียด เพื่อที่จะปฏิบัติตามได้ถูกต้องซึ่งจะส่งผลให้การจัดประสบการณ์มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

1.2 ก่อนดำเนินการสอนด้วยโปรแกรมบทเรียนทุกครั้ง ครูผู้สอนควรตรวจสอบและทำการทดลองโปรแกรมบทเรียนให้ปฏิบัติงานได้ตามขั้นตอนที่กำหนดไว้อยู่เสมอ เพื่อให้กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ดำเนินไปด้วยดี

1.3 ครูผู้สอนควรมีการปรับเวลาในแต่ละกิจกรรมให้มีความยืดหยุ่นในตัวเนื่องจากกิจกรรมในบางแผนการจัดประสบการณ์ต้องใช้เวลามาก

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการนำรูปแบบวิธีสอนต่างๆ เช่น การเรียนแบบร่วมมือ เข้ามาใช้ร่วมกับการใช้โปรแกรมบทเรียนด้วย

2.2 ควรมีการวิจัยและพัฒนาโปรแกรมบทเรียนโดยนำรูปแบบการทดลองนี้ ไปทดลองในเนื้อหาอื่นที่แตกต่างกัน

2.3 ควรมีการวิจัยและพัฒนาโปรแกรมบทเรียนในชั้นอื่นๆ และวิชาอื่นๆ ด้วย

เอกสารอ้างอิง

- กิตติกร ทิพนัด. (2554). **การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการคิดวิเคราะห์ รายวิชาการผลิตรายการโทรทัศน์ด้วยโปรแกรมบทเรียนกับการสอนปกติของนักศึกษาคณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล**. วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยี และสื่อสารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ไชยยศ เรืองสุวรรณ. (2550). **การพัฒนาโปรแกรมบทเรียน**. พิมพ์ครั้งที่ 13. มหาสารคาม : ภาควิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ธีรพล สังข์กลม. (2552). **การพัฒนาโปรแกรมบทเรียนวิชาเครื่องรับโทรทัศน์ เรื่องหลอดภาพโทรทัศน์ ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพปีที่ 2**. วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยี และสื่อสารการศึกษามหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- นวลจิตต์ เชาวศิริพิงษ์. (2544). "การเรียนการสอนอาชีวศึกษา" ใน **เอกสารการสอน ชุดวิชาการจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษา หน่วยที่ 4** หน้า 208-211. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- นิรัช สุตสังข์. (2544). **ผลของกิจกรรมชิ้นเน็คติกลงในบทเรียนมัลติมีเดียที่มีต่อการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ และการสร้างสรรค์ผลงานในวิชาการออกแบบอุตสาหกรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุญสืบ โพธิ์ศรี. (2550). **เทคโนโลยีสารสนเทศเบื้องต้น**. กรุงเทพฯ : ศูนย์ส่งเสริมอาชีวะ.
- พรเทพ เมืองแมน. (2544). **การออกแบบและพัฒนา CAI MULTIMEDIA ด้วย Authorware**. กรุงเทพฯ : ซีเอ็ดยูเคชั่น.

วีระเชษฐ มะแซ. (2549). การพัฒนาและหาประสิทธิภาพ
บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน สถานการณ์
จำลองเรื่องการถ่ายภาพเคลื่อนไหววิชาการ
ถ่ายภาพทางการศึกษา โดยวิธีเทคนิคพิเศษ.
วิทยานิพนธ์ครุศาสตรบัณฑิตสาขารัฐบาลบัณฑิต
สาขาวิชาเทคโนโลยีเทคนิคศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.

โสมณ ผลประพฤติ และสมศรี ผลประพฤติ. (2551).
บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนผ่านเครือข่าย
อินเทอร์เน็ต รายวิชา “การถ่ายภาพเพื่อการ
สื่อสาร” ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี
สาขาวิชาเทคโนโลยีมีเดีย คณะ
วิศวกรรมศาสตร์และสถาปัตยกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
นครราชสีมา. นครราชสีมา : มหาวิทยาลัย
เทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี นครราชสีมา.

อรรคนนท์ ดวงสุวรรณ. (2548). การพัฒนาความคิด
สร้างสรรค์ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์กราฟิก
และการวาดภาพของนักศึกษาชั้นปีที่ 1
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี. วิทยานิพนธ์
การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

Torrance, E. P. (1966). The Torrance Tests of
Creative Thinking - Norms - Technical Manual
Research Edition - Verbal Tests, Forms A and
B - Figural Tests, Forms A and B.
Princeton, New Jersey: Personnel.

ผลของโปรแกรมกิจกรรมนันทนาการที่มีต่อการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

The Effects of Recreational Activities Program on Social and Emotional Learning of Primary Education Grade 1 Students

รัชฎา อัลดอดดอร์ ^{1,*} และ ประยุทธ์ ไทยธานี ²
Ratchada Addoddorn ^{1,} and Prayut Thaithani ²*

ABSTRACT

This quasi-experimental research was conducted to study the effects of recreational activities program on social and emotional learning of grade 1 students. The samples used in this study were grade1 students in primary level of education.

The study was divided into 2 phases according to the length of pretest and posttest. It was conducted in November 2-21, 2013. The samples used in this study were 20 grade 1 students from Bannongwhaprachasamakky School and 15 students from Bannongtad School. All of them were in the second semester of academic year 2013. Research instruments were 1) recreational activities program consisted of 15 activities, and 2) a social and emotional learning assessment consisted 25 items of a rating scale. Data were analyzed by t-test.

The results showed that

1 . Posttest of the experimental group students had an average score of social and emotional learning higher than those before the experiment at the .01 level of significance.

2 . Posttest of the experimental group students had an average score of social and emotional learning higher than those of the control group at the .01 level of significance.

Keywords: social and emotional learning, recreational activities program

¹ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา นครราชสีมา 30000
M.Ed. Student in Educational Psychology Program, Nakhon Ratchasima Rajabhat University,
Nakhon Ratchasima 30000, Thailand

² คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา นครราชสีมา 30000
Faculty of Education, Nakhon Ratchasima Rajabhat University, Nakhon Ratchasima 30000, Thailand

* Corresponding author, e-mail: p_sinwa@yahoo.co.th

บทคัดย่อ

การวิจัยกึ่งทดลองนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของโปรแกรมกิจกรรมนันทนาการที่มีต่อการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยแบ่งเป็นระยะก่อนการทดลอง และระยะหลังการทดลอง การวิจัยครั้งนี้เริ่มดำเนินการตั้งแต่วันที่ 2 - 21 พฤศจิกายน 2556 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ของโรงเรียนบ้านหนองหัวประชาสามัคคี จำนวน 20 คน และโรงเรียนบ้านหนองตาต จำนวน 15 คน ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ประจำปีการศึกษา 2556 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย โปรแกรมกิจกรรมนันทนาการที่มีต่อการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 15 กิจกรรม และแบบประเมินการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคม จำนวน 25 ข้อ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการทดสอบค่าที

ผลการวิจัยพบว่า

1. หลังการทดลอง นักเรียนที่เข้าร่วมโปรแกรมกิจกรรมนันทนาการมีคะแนนการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมสูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. หลังการทดลอง นักเรียนที่เข้าร่วมโปรแกรมกิจกรรมนันทนาการมีคะแนนการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมสูงกว่านักเรียนที่ไม่ได้เข้าร่วมโปรแกรมกิจกรรมนันทนาการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ : การเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคม โปรแกรมกิจกรรมนันทนาการ

บทนำ

การเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคม (social and emotional learning) เป็นกระบวนการเรียนรู้ของนักเรียนเพื่อพัฒนาความสามารถทางอารมณ์และสังคมได้อย่างเหมาะสมตามหลักพัฒนาการและมาตรฐานการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมของแต่ละช่วงวัย โดยองค์การความร่วมมือเพื่อการเรียนรู้ทางวิชาการ อารมณ์ และสังคม (Collaborative for Academic, Social and Emotional Learning [CASEL]. Online. 2012) ได้เสนอว่าการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมมีองค์ประกอบ 5 ด้าน ได้แก่ การตระหนักรู้ตนเอง (self-awareness) การจัดการตนเอง (self-management) การตระหนักรู้สังคม (social-awareness) การรับผิดชอบต่อการตัดสินใจ (responsible decision making) และการสร้างสัมพันธ์ภาพ (relationship skills) ซึ่งส่งผลให้นักเรียนสามารถรับรู้และเข้าใจความคิด อารมณ์และความรู้สึกของตนและผู้อื่นได้ตามความเป็นจริง สามารถควบคุมอารมณ์และการกระทำของตนให้แสดงออกได้อย่างเหมาะสม สามารถตัดสินใจและรับผิดชอบต่อสิ่งที่เกิดขึ้นอันเนื่องมาจากการกระทำของตน รวมทั้งสามารถสื่อสารกับผู้อื่นและสร้างสัมพันธ์ภาพกับผู้อื่นได้

เป็นอย่างดี โดยการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมสามารถป้องกันความเสี่ยงและแก้ไขพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของนักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพได้ด้วยการส่งเสริมพฤติกรรมที่พึงประสงค์ให้เกิดขึ้น ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญสำหรับการดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างเหมาะสมและเป็นปกติสุข

การพัฒนาการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมของนักเรียน Education Development Center (Online : 2009) เสนอว่าควรเป็นกิจกรรมกลุ่มที่ทำให้นักเรียนเกิดความรู้ ทักษะและทักษะที่จำเป็นสำหรับการรับรู้ การจัดการอารมณ์ของตนเอง เข้าอกเข้าใจคนอื่น รับผิดชอบต่อการกระทำตนเอง รับผิดชอบต่อสังคมและรักษาไว้ซึ่งความสัมพันธ์ที่ดี ดังนั้นโปรแกรมการพัฒนาการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคม ควรจะเป็นกิจกรรมการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติจริง จนสามารถประยุกต์ใช้ทักษะเหล่านั้นในชีวิตประจำวันได้ซึ่งกิจกรรมที่ดีควรสามารถจัดได้ทั้งในห้องเรียน นอกห้องเรียน และที่บ้านร่วมกับผู้ปกครอง เปิดโอกาสให้นักเรียนทำความเข้าใจตนเองและเพื่อนนักเรียนคนอื่น อันนำไปสู่การส่งเสริมการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมต่อไป

กิจกรรมนันทนาการ (สำนักงานพัฒนาการกีฬาและนันทนาการ. ออนไลน์. 2554) เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้บุคคลได้มีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ เปิดโอกาสให้แต่ละคนมีส่วนร่วมได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ด้วยตนเอง ทำให้เกิดการเรียนรู้ลักษณะต่างๆ ของเพื่อน นำไปสู่การเข้าใจบุคคลอื่น และสามารถรับรู้อารมณ์ของตนเอง เกิดความเข้าใจตนเองมากยิ่งขึ้นทำให้เกิดการปรับตัวเข้าหากัน ตลอดทั้งการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ทักษะคิระหว่างกัน ทำให้สามารถรวบรวมกรอบความคิดมาใช้กับตนเอง นอกจากนี้กิจกรรมนันทนาการยังทำให้เกิดความร่วมมือต่างๆ เพื่อให้งานบรรลุเป้าหมาย เกิดสัมพันธภาพอันดีต่อกัน ได้รับการยอมรับจากบุคคลอื่น ทำให้เกิดความรู้สึกอันดีต่อตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับ Bandura (1989) ที่กล่าวว่า การเรียนรู้ของมนุษย์เกิดจากพฤติกรรมของบุคคลนั้นมีปฏิสัมพันธ์อย่างต่อเนื่องระหว่างบุคคลและสิ่งแวดล้อม บุคคลเกิดการเรียนรู้โดยการสังเกตจากตัวแบบ การเรียนรู้เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยอาศัยการสังเกตพฤติกรรม การสังเกตการตอบสนอง และปฏิกิริยาต่างๆ จากผลการกระทำ คำบอกเล่า และความน่าเชื่อถือของตัวแบบ ส่งผลให้เกิดการทำงานในระบบความรู้ ความคิด การจดจำและมีการเสริมแรง อีกทั้งมีปฏิกิริยาโต้ตอบระหว่างบุคคลกับสิ่งแวดล้อม แรงจูงใจภายนอกกับแรงจูงใจภายในบนฐานสมรรถภาพทางชีวภาพของบุคคล (สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต. 2553 : 48-60)

ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นครูทำการสอนนักเรียนระดับประถมศึกษา โรงเรียนบ้านหนองหัวป่าชามัคคี อำเภอชุมพวง จังหวัดนครราชสีมา ผู้วิจัยพบว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เป็นช่วงที่นักเรียนต้องเริ่มรู้จักเรียนหนังสืออย่างจริงจัง ต้องปรับตัวให้เข้ากับระเบียบวินัยของโรงเรียนและสังคม ต้องปรับตัวต่อความคาดหวังของครู พ่อแม่และเพื่อน ซึ่งล้วนมีผลกระทบต่อพัฒนาการด้านอารมณ์และสังคมของนักเรียน ส่งผลให้นักเรียนแสดงพฤติกรรมก้าวร้าว เก็บกด ขาดความมั่นใจในตนเอง จากการที่ผู้วิจัยสังเกตจากพฤติกรรมนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 พบว่า นักเรียนแสดงพฤติกรรมก้าวร้าว ทะเลาะวิวาท ขาดความรับผิดชอบ ไม่ส่งการบ้าน ขาดเรียน ไม่กล้าแสดงความคิดเห็นเพราะกลัวถูกตำหนิเมื่อตอบผิดหรือถูกเยาะเย้ยจากเพื่อนร่วมชั้น

จากความเป็นมาและความสำคัญดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาผลของโปรแกรมกิจกรรมนันทนาการที่มีต่อการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เพื่อสนับสนุนให้นักเรียนพัฒนาการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมของตนเองได้อย่างเหมาะสมตามมาตรฐานการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคม รวมถึงส่งเสริมความร่วมมือของครู และผู้ปกครองในการจัดบรรยากาศที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมของนักเรียนได้อย่างเหมาะสม ตลอดจนเป็นแนวทางให้แก่ผู้ที่สนใจศึกษาหรือนำไปประยุกต์ใช้ เพื่อป้องกันความเสี่ยงและแก้ไขปัญหาทางพฤติกรรมของนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเปรียบเทียบการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมของนักเรียนกลุ่มทดลอง ก่อนและหลังการทดลอง
2. เพื่อเปรียบเทียบการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมหลังการทดลอง ระหว่างนักเรียนกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง

สมมติฐานของการวิจัย

1. นักเรียนกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมหลังทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง
2. หลังการทดลอง นักเรียนกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยการเรียนรู้ทางอารมณ์สูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุม

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยนี้ใช้กิจกรรมนันทนาการซึ่งประกอบด้วยกิจกรรมหลัก 5 ประเภท คือ 1) เกมและกีฬา 2) ดนตรีและร้องเพลง 3) วรรณกรรม 4) ศิลปหัตถกรรม และ 5) การเต้นรำ โดยมีกระบวนการดำเนินกิจกรรม 4 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นการมีส่วนร่วม 2) ขั้นการวิเคราะห์ 3) ขั้นสรุปและประยุกต์หลักการ และ 4) ขั้นประเมินผล เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมของนักเรียนได้ตามหลักพัฒนาการและมาตรฐานการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมตามวัย โดยองค์การความร่วมมือเพื่อการเรียนรู้ทางวิชาการ อารมณ์ และ

สังคม (CASEL. Online. 2012) ซึ่งมีองค์ประกอบ 5 ด้าน ได้แก่ 1) การตระหนักรู้ตนเอง 2) การจัดการตนเอง 3) การตระหนักรู้สังคม 4) การรับผิดชอบต่อการตัดสินใจ และ 5) การสร้างสัมพันธภาพ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (quasi-experimental designs) เพื่อศึกษาผลของโปรแกรมกิจกรรมนันทนาการที่มีต่อการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ซึ่งมีการดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสังกัดศูนย์เครือข่ายโรงเรียนที่ 12 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556 จำนวน 15 โรงเรียน นักเรียนจำนวน 259 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ของโรงเรียนบ้านหนองหัวป่าประชาสามัคคี จำนวน 20 คน และโรงเรียนบ้านหนองตาต จำนวน 15 คน ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556 โดยวิธีการเลือกแบบเจาะจงจากประชากรมา 2 โรงเรียน คือ โรงเรียนบ้านหนองหัวป่าประชาสามัคคีและโรงเรียนบ้านหนองตาต จากนั้นสุ่มอย่างง่ายโดยการจับสลากเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยสุ่มได้โรงเรียนบ้านหนองหัวป่าประชาสามัคคี เป็นกลุ่มทดลอง จำนวน 20 คน และโรงเรียนบ้านหนองตาต เป็นกลุ่มควบคุม จำนวน 15 คน

ผู้วิจัยสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) โปรแกรมกิจกรรมนันทนาการที่ประกอบด้วยกิจกรรมนันทนาการ 5 ประเภท ได้แก่ เกมและกีฬา ดนตรีและร้องเพลง วรรณกรรม ศิลปหัตถกรรมและการเต้นรำ โดยมีกระบวนการดำเนินกิจกรรม 4 ขั้นตอน คือ ขั้นการมีส่วนร่วม ขั้นการวิเคราะห์ ขั้นสรุปและประยุกต์หลักการ และขั้นประเมินผล ดำเนินกิจกรรมทุกวัน ๆ ละ 1 ชั่วโมง รวมทั้งสิ้น 15 ครั้ง 2) แบบประเมินการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัยและนิยามศัพท์เฉพาะ

ตามกรอบแนวคิดการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมขององค์การความร่วมมือเพื่อการเรียนรู้ทางวิชาการ อารมณ์และสังคม (CASEL. Online. 2012) ซึ่งมีองค์ประกอบ 5 ด้าน ได้แก่ การตระหนักรู้ตนเอง การจัดการตนเอง การตระหนักรู้สังคม การรับผิดชอบต่อการตัดสินใจ และการสร้างสัมพันธภาพ ซึ่งแบบประเมินมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า จำนวน 25 ข้อ ซึ่งมีเกณฑ์การให้คะแนนการประเมินการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคม ออกเป็น 3 ระดับ คือ ได้ พอได้ และไม่ได้ ตามลำดับ

วิธีดำเนินการทดลอง

สำหรับขั้นตอนในการดำเนินการทดลอง แบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นเตรียมการทดลอง

1.1 ผู้วิจัยประเมินการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมของนักเรียนก่อนการทดลอง โดยใช้แบบประเมินการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคม ในวันที่ 3 กันยายน พ.ศ. 2556 ในเวลา 14.00 – 15.00 น. เพื่อหาคะแนนเฉลี่ยก่อนการทดลองระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

1.2 จัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์และสถานที่ในการจัดกิจกรรม

2. ขั้นดำเนินการทดลอง

ผู้วิจัยเริ่มดำเนินการทดลองด้วยตนเอง ในวันที่ 2 พฤศจิกายน พ.ศ. 2556 และสิ้นสุดการทดลองวันที่ 19 พฤศจิกายน พ.ศ. 2556 โดยกลุ่มทดลองเข้าร่วมโปรแกรมกิจกรรมนันทนาการ สัปดาห์ละ 7 วัน ระหว่างเวลา 14.00 -15.00 น. รวมทั้งสิ้น 15 ครั้ง ส่วนกลุ่มควบคุมไม่ได้เข้าร่วมโปรแกรมกิจกรรมนันทนาการ

3. ขั้นหลังทดลอง

3.1 ผู้วิจัยประเมินระดับการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมของนักเรียนหลังการทดลอง ในวันที่ 21 พฤศจิกายน พ.ศ. 2556 ในเวลา 14.00-15.00 น.

3.2 รวบรวมคะแนนการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมก่อนและหลังการทดลองของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. วิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมของนักเรียนกลุ่มทดลอง ก่อนและหลังการทดลอง โดยการทดสอบค่าที่แบบกลุ่มตัวอย่างไม่เป็นอิสระ (Dependent t-test)

3. เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมของนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยการทดสอบค่าที่แบบกลุ่มตัวอย่างเป็นอิสระ (Independent t-test)

ผลการวิจัย

ตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมก่อนการทดลองของนักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้เข้าร่วมโปรแกรมกิจกรรมนันทนาการกับนักเรียนกลุ่มควบคุมที่ไม่ได้เข้าร่วมโปรแกรมกิจกรรมนันทนาการ

กลุ่ม	n	$\bar{X}$	S.D.	t	p
กลุ่มทดลอง	20	1.26	.53	1.36	.09
กลุ่มควบคุม	15	1.07	.23		

จากตารางที่ 1 จะเห็นว่าการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมของนักเรียนกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ย 1.26 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน .53 สำหรับนักเรียนกลุ่มควบคุมมีคะแนนเฉลี่ย 1.07 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน .23 เมื่อทดสอบความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยของทั้ง 2 กลุ่ม พบว่าก่อนการทดลองนักเรียนทั้งสองกลุ่มมีคะแนนเฉลี่ยไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมของนักเรียนในกลุ่มทดลอง ก่อนและหลังการได้เข้าร่วมโปรแกรมกิจกรรมนันทนาการ

กลุ่มทดลอง	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{D}$	SD_D	t	p
(n = 20)						
หลังการทดลอง	1.83	.20	.57	.37	6.92	.00
ก่อนการทดลอง	1.26	.53				

จากตารางที่ 2 จะเห็นว่าการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมของนักเรียนกลุ่มทดลองก่อนการทดลองมีคะแนนเฉลี่ย 1.26 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน .53 ภายหลังการทดลองมีคะแนนเฉลี่ย 1.83 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน .20 เมื่อทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยก่อนและหลังการทดลอง พบว่าหลังการทดลองนักเรียนกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมของนักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้เข้าร่วมโปรแกรมกิจกรรมนันทนาการกับนักเรียนกลุ่มควบคุมที่ไม่ได้เข้าร่วมโปรแกรมกิจกรรมนันทนาการ

กลุ่มตัวอย่าง	n	$\bar{X}$	S.D.	t	p
กลุ่มทดลอง	20	1.83	.20	4.42	.00
กลุ่มควบคุม	15	1.35	.38		

จากตารางที่ 3 จะเห็นว่าการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมของนักเรียนกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ย 1.83 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน .20 สำหรับนักเรียนกลุ่มควบคุมมีคะแนนเฉลี่ย 1.35 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน .38 เมื่อทดสอบความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยของทั้ง 2 กลุ่ม พบว่าหลังการทดลองนักเรียนกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผล

จากการศึกษาผลของโปรแกรมกิจกรรมนันทนาการที่มีต่อการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านหนองหัวประชาสามัคคี โรงเรียนสังกัดศูนย์เครือข่ายโรงเรียนที่ 12 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 สามารถอภิปรายผลการวิจัยตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ดังนี้

1. หลังการทดลอง นักเรียนที่เข้าร่วมโปรแกรมกิจกรรมนันทนาการมีคะแนนการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมสูงกว่าการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อ 1 แสดงว่าโปรแกรมกิจกรรมนันทนาการสามารถพัฒนาการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมของนักเรียนให้เพิ่มขึ้นได้ ไม่ว่าจะเป็นการเล่นเกมและกีฬา ดนตรีและร้องเพลง วรรณกรรม และการเต้นรำ ทั้งนี้เพราะโปรแกรมกิจกรรมนันทนาการ เป็นกิจกรรมที่กระตุ้นให้ผู้เรียนได้ตระหนัก เกิดความสนใจ ก่อให้เกิดบรรยากาศที่เป็นกันเอง เป็นอิสระในการแสดงออก นักเรียนได้รับความสนุกสนาน เพลิดเพลิน มีความกระตือรือร้นในการปฏิบัติกิจกรรมร่วมกับเพื่อนสมาชิก สามารถพัฒนาอารมณ์ นิสัย เจตคติที่พึงประสงค์ ส่งเสริมการแสดงออก สร้างมนุษยสัมพันธ์ จากการทำงานเป็นกลุ่ม เปิดโอกาสให้มีการวางแผนช่วยเหลือซึ่งกันและกัน จึงเป็นโอกาสให้ได้ทำความเข้าใจกับตนเองและคนอื่น (วิพงษ์ชัย ร้องชันแก้ว. 2552 : 43-57) ดังที่สำนักงานพัฒนาการกีฬาและนันทนาการ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา (ออนไลน์. 2554) เสนอว่า กิจกรรมนันทนาการมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาอารมณ์ ก่อให้เกิดความสุขสนุกสนานเพลิดเพลิน มีการเสริมสร้าง เพิ่มพูนประสบการณ์ ส่งเสริมการมีส่วนร่วม เพื่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ สร้างความมั่นใจ กล้าแสดงออก พัฒนาคุณภาพชีวิต ส่งเสริมความเจริญของงามของบุคคลทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์สังคมและสติปัญญา เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองดี ที่สามารถช่วยเหลือตนเอง รู้จักหน้าที่ ความรับผิดชอบ รักษาระเบียบวินัยและสามารถปรับตัวเข้ากับกลุ่มและสังคมได้เป็นอย่างดีสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของกระบวนการกลุ่ม (กาญจนา ไชยพันธุ์. 2549 : 9-10) ที่กล่าวว่า สามารถช่วยในการพัฒนาอารมณ์และ

สังคม จากการได้มีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นๆ ในกลุ่ม สอดคล้องกับ ฉัตรลัดดา ภูวสิทธิถาวร (2554 : 32) ที่กล่าวว่ากระบวนการกลุ่มช่วยเปลี่ยนแปลง ปรับปรุงพฤติกรรม การรับรู้ในทางที่ดี

2. หลังการทดลอง นักเรียนที่เข้าร่วมโปรแกรมกิจกรรมนันทนาการมีคะแนนการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมสูงกว่านักเรียนที่ไม่ได้เข้าร่วมโปรแกรมกิจกรรมนันทนาการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เป็นไปตามสมมติฐานข้อ 2 แสดงให้เห็นว่าโปรแกรมกิจกรรมนันทนาการเป็นวิธีการหนึ่งที่สามารถพัฒนาการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ได้โดยมีปัจจัยสนับสนุนดังต่อไปนี้

2.1 โปรแกรมกิจกรรมนันทนาการ

จากการศึกษาโปรแกรมกิจกรรมนันทนาการที่มีต่อการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ผู้วิจัยได้ดำเนินกิจกรรมนันทนาการด้วยกระบวนการกลุ่ม ซึ่งจากทฤษฎีพัฒนาการทางปัญญาของ Vygotsky (ศรีเรือน แก้วกังวาล. 2553 : 35-61) กล่าวว่า การเรียนรู้ผ่านบริบททางสังคมและวัฒนธรรมมีบทบาทสำคัญต่อพัฒนาการทางปัญญาของนักเรียนเป็นอย่างยิ่ง โดยเฉพาะการที่นักเรียนได้รับความช่วยเหลือจากผู้ให้การดูแลในการเรียนรู้และทำงานที่ไม่สามารถทำได้ด้วยตัวเองให้สามารถทำได้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ ดังนั้นผู้ให้การดูแลจึงควรให้การสนับสนุนการเรียนรู้และความช่วยเหลืออย่างเหมาะสม เพื่อส่งเสริมความสำเร็จของพัฒนาการทางปัญญาของนักเรียนได้อย่างเต็มศักยภาพ นอกจากนี้ Education Development Center (Online : 2009) กล่าวว่า การพัฒนาการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมของนักเรียน ควรเป็นกิจกรรมกลุ่มที่ทำให้นักเรียนเกิดความรู้ที่ตนคิดและทักษะที่จำเป็นสำหรับการรับรู้ การจัดการอารมณ์ของตนเอง เข้าอกเข้าใจคนอื่น รับผิดชอบต่อการกระทำตนเอง รับผิดชอบต่อสังคมและรักษาไว้ซึ่งความสัมพันธ์ที่ดี ดังนั้นโปรแกรมการพัฒนาการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคม ควรจะเป็นกิจกรรมการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติจริง จนสามารถประยุกต์ใช้ทักษะเหล่านี้ในชีวิตประจำวันได้ ซึ่งกิจกรรมที่ดีควรสามารถ

จัดได้ทั้งในห้องเรียน นอกห้องเรียน และที่บ้านร่วมกับผู้ปกครองสอดคล้องกับผลการวิจัยของ รังสิริศม์ นิธิรัตน์ (2553) ที่พัฒนาโปรแกรมการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 พบว่า หลังจากการสอนด้วยโปรแกรมการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคม ระดับการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมของกลุ่มทดลองสูงขึ้นและสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สอดคล้องกับผลการวิจัยของจิรวดี จุลสำรวล (2552) ศึกษาเรื่องการสร้างโมเดลการให้คำปรึกษากลุ่มเพื่อพัฒนาสมรรถภาพทางสังคมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 พบว่า หลังการทดลองกลุ่มทดลองที่ได้รับการให้คำปรึกษากลุ่มมีระดับของทักษะทางสังคม (social skills) การกำกับตนเอง (self-regulation) การสื่อสาร (communication) และการตัดสินใจทางสังคม (social decision making) สูงกว่ากลุ่มควบคุมที่ไม่ได้รับการให้คำปรึกษากลุ่มอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

2.2 นักเรียนกลุ่มตัวอย่าง

จากการศึกษาโปรแกรมกิจกรรมนันทนาการที่มีต่อการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ผู้วิจัยได้ใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ซึ่งโดยส่วนใหญ่มีอายุประมาณ 7 ปี โดยจากทฤษฎีงานพัฒนาการของ Havighurst (1952 : 7-98) กล่าวว่า งานพัฒนาการที่สำคัญของนักเรียนในช่วงวัยนี้ว่าเป็นวัยที่มีการเรียนรู้เกี่ยวกับการพัฒนาทัศนคติที่ดีต่อตนเองและสังคม เรียนรู้บทบาทและการปรับตัวทางสังคม และพัฒนามาตรฐานค่านิยมเชิงจริยธรรมอย่างเหมาะสม รวมทั้งการเรียนรู้เกี่ยวกับการใช้ทักษะทางร่างกายและความคิดรวบยอดที่จำเป็นผ่านการเรียนรู้และการมีปฏิสัมพันธ์กับสังคม ดังนั้นผู้ให้การดูแลจึงควรให้การสนับสนุนการเรียนรู้ทางสังคมอย่างเหมาะสม เพื่อส่งเสริมความสำเร็จของงานพัฒนาการในแต่ละช่วงวัยของนักเรียนได้อย่างเต็มศักยภาพ เช่นเดียวกับทฤษฎีจิตสังคมของ Erikson ที่กล่าวว่า นักเรียนในช่วงวัย 6-12 ปี มีความพร้อมในการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการด้านสติปัญญาและด้านร่างกายอย่างเต็มที่ ดังนั้นจึงต้องการเรียนรู้เพื่อค้นหาและพัฒนาทักษะและความสามารถของตนเองด้วยการใช้ความพยายามอดทนสาหะในการทำสิ่งต่างๆ ให้สำเร็จได้ด้วย

ตนเองและการเรียนรู้จากความผิดพลาดที่เกิดขึ้น ดังนั้นผู้ให้การดูแลจึงควรให้อิสระแก่นักเรียนในการเรียนรู้ทางสังคมอย่างถูกต้อง และสนับสนุนการพัฒนาความสามารถของนักเรียนอย่างเหมาะสม เพื่อส่งเสริมการรับรู้ความสามารถของตนเอง มีความมั่นใจในตนเองและมีทัศนคติที่ดีต่อตนเอง ซึ่งจะส่งผลต่อพัฒนาการทางบุคลิกภาพในขั้นต่อไปอย่างสมบูรณ์

จากทฤษฎีทั้ง 2 ทฤษฎีที่กล่าวมาในข้างต้น ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ว่า เนื่องจากนักเรียนในวัยนี้มีลักษณะทางพัฒนาการทางอารมณ์และสังคมที่สำคัญ จึงสามารถพัฒนาการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพเมื่อได้รับการสนับสนุนอย่างถูกต้อง ดังนั้นเมื่อผู้วิจัยจัดการดำเนินโปรแกรมกิจกรรมนันทนาการให้กับกลุ่มทดลอง จึงส่งผลให้นักเรียนกลุ่มทดลองมีคะแนนการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

2.3 บทบาทครู

จากการดำเนินโปรแกรมกิจกรรมนันทนาการที่มีต่อการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ผู้วิจัยได้มีการจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ให้พร้อมก่อนทำกิจกรรม คอยอำนวยความสะดวกให้ดำเนินกิจกรรมตามลำดับขั้นตอนไปอย่างราบรื่น ควบคุมกระบวนการกลุ่มให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ และเนื่องจากผู้วิจัยเป็นครูประจำชั้นและสอนประจำทุกกลุ่มสาระจึงมีความผูกพัน คั่นเคย รู้จัก ใกล้ชิดและเข้าใจพัฒนาการของนักเรียนเป็นอย่างดี ส่งผลให้การดำเนินโปรแกรมกิจกรรมนันทนาการเป็นไปอย่างเหมาะสม ราบรื่น และประสบความสำเร็จได้ด้วยดี สอดคล้องกับ Vygotsky ที่กล่าวว่า การเรียนรู้ผ่านบริบททางสังคมและวัฒนธรรมมีบทบาทสำคัญต่อพัฒนาการทางปัญญาของนักเรียนเป็นอย่างยิ่ง โดยเฉพาะการที่นักเรียนได้รับความช่วยเหลือจากผู้ให้การดูแลในการเรียนรู้และทำงานที่ไม่สามารถทำได้ด้วยตัวเองให้สามารถทำได้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ ดังนั้นผู้ให้การดูแลจึงควรให้การสนับสนุนการเรียนรู้และความช่วยเหลืออย่างเหมาะสม เพื่อส่งเสริมความสำเร็จของพัฒนาการทางปัญญาของนักเรียนได้อย่างเต็มศักยภาพ

(ศรีเรือน แก้วกังวาล (2553 : 60-61) สอดคล้องกับผลการวิจัยของ รังสิริศม์ นิลรัตน์ (2553) ที่พัฒนาโปรแกรมการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 พบว่า ในการพัฒนาระดับการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมด้วยการสังเกตและบันทึกพฤติกรรม รวมทั้งให้คำแนะนำและแจ้งผลของกิจกรรมเพื่อเป็นข้อมูลย้อนกลับให้แก่นักเรียนจึงเป็นวิธีที่เหมาะสมและได้ผลเชิงประจักษ์ ส่งผลให้หลังการทดลองระดับการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมของกลุ่มทดลองสูงขึ้นและสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัยในครั้งนี้

1.1 เนื่องจากผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า นักเรียนที่ได้เข้าร่วมโปรแกรมกิจกรรมนันทนาการมีการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมสูงขึ้น ดังนั้น ครูหรือผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถนำโปรแกรมกิจกรรมนันทนาการไปเป็นแนวทางในการพัฒนาการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมของนักเรียนของตนได้

1.2 ผู้อำนวยการโรงเรียนควรส่งเสริมให้มีการนำโปรแกรมกิจกรรมนันทนาการไปใช้ในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมของนักเรียนอย่างต่อเนื่อง

1.3 ผู้ที่จะนำโปรแกรมกิจกรรมนันทนาการไปใช้ ควรจะต้องมีความรู้ด้านทฤษฎีพัฒนาการและมีความรู้และทักษะการปฏิบัติกิจกรรมนันทนาการ

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาและพัฒนาระดับการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมของนักเรียนโดยแยกเป็นรายด้านตามองค์ประกอบ 5 ด้าน

2.2 ควรมีการศึกษาคำความสัมพันธ์ของการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมกับตัวแปรอื่นๆ เพิ่มเติม เช่น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นต้น

2.3 ควรมีการศึกษาคำคงทนของผลการใช้โปรแกรมกิจกรรมนันทนาการที่มีต่อการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมของนักเรียนเป็นระยะๆ เช่น 1 เดือน 2 เดือน หรือ 3 เดือน

เอกสารอ้างอิง

- สำนักงานพัฒนาการกีฬาและนันทนาการ. **จุดมุ่งหมายของกิจกรรมนันทนาการ**. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <http://www.osrd.go.th/2554/link/forlive/content.htm> [22 ธันวาคม 2555].
- กาญจนา ไชยพันธุ์. (2549). **กระบวนการกลุ่ม**. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- จิรวดี จุลสำรวล. (2552). **การศึกษาและการสร้างโมเดลการให้คำปรึกษากลุ่มเพื่อพัฒนาสมรรถภาพทางสังคมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนในสังกัดเมืองพัทยา**. ปริญญาโทการศึกษาดุสิตบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการให้คำปรึกษาดุสิตบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ฉัตรลัดดา ภูวลีธิดาวร. (2554). **ผลของกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อการคิดเชิงบวกของเด็กวัยเรียน**. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- รังสิริศม์ นิลรัตน์. (2553). **การพัฒนาโปรแกรมการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมสำหรับนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 4-5**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิพงษ์ชัย ร้องชันแก้ว. (2552). **นันทนาการชุมชน = Community Recreation**. กรุงเทพฯ : ภาควิชาสันนันทนาการ คณะพลศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ศรีเรือน แก้วกังวาล. (2553). **จิตวิทยาพัฒนาการชีวิตทุกช่วงวัย เล่ม 1**. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต. (2553). **ทฤษฎีและเทคนิคการปรับพฤติกรรม**. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- Collaborative for Academic, Social and Emotional Learning. (2012). **Illinois Social Emotional Learning standard**. [Online]. Available : <http://casel.org/publications/illinois-sel-standards/> [2012, September 22].
- Education Development Center. (2009). **SEL and Bullying Prevention Collaborative for Academic, Social, and Emotional Learning, National Center For Mental Health Promotion and Youth Violent Prevention**. [Online]. Available : <http://casel.org/publications/sel-and-bullying-prevention/> [2013, January 22].
- Havighurst, R. J. (1952). **Development tasks and education**. New York: David Mckay.

คำแนะนำสำหรับการส่งบทความตีพิมพ์

นโยบายและวัตถุประสงค์

วารสารราชพฤกษ์ เป็นวารสารระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา ซึ่งเป็นวารสารพิมพ์เผยแพร่ผลงานทางวิชาการสาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ของคณาจารย์ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาทั้งในและนอกสถาบัน และเป็นแหล่งแลกเปลี่ยนข่าวสารข้อมูล ประสพการณ์ และผลงานของบุคลากรในสถาบันการศึกษา โดยกำหนดเผยแพร่ปีละ 3 ฉบับ คือ

ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม-เมษายน

(วันสุดท้ายของการรับบทความ วันที่ 31 ตุลาคม ของทุกปี)

ฉบับที่ 2 เดือนพฤษภาคม-สิงหาคม

(วันสุดท้ายของการรับบทความ วันที่ 28 กุมภาพันธ์ ของทุกปี)

ฉบับที่ 3 เดือนกันยายน-ธันวาคม

(วันสุดท้ายของการรับบทความ วันที่ 30 มิถุนายน ของทุกปี)

บทความที่ส่งมาเพื่อเผยแพร่ ต้องเป็นบทความใหม่ที่อยู่ในสาขาวิชา 3 สาขาวิชา เท่านั้น คือ สาขาวิชาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์/จิตวิทยา สาขาวิชาสังคมวิทยา และสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ โดยไม่เคยพิมพ์เผยแพร่ในวารสาร รายงาน หรือสิ่งพิมพ์อื่นใดมาก่อน และไม่อยู่ระหว่างการพิจารณาของวารสารอื่น ทุกบทความที่ได้รับการตีพิมพ์ในวารสารนี้ ได้ผ่านการตรวจสอบจากผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาที่เกี่ยวข้องกับบทความที่ได้รับการตีพิมพ์ ผู้เขียนจะได้รับวารสารฯ จำนวน 2 ฉบับ และในกรณีที่บทความของผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้รับเชิญจากกองบรรณาธิการ จะได้รับค่าตอบแทนเรื่องละ 1,000 บาท

การเตรียมต้นฉบับ

ผลงานวิชาการ ที่รับพิจารณาตีพิมพ์ ต้องพิมพ์ด้วยกระดาษขนาด A4 หน้าเดียว เว้นขอบซ้ายและด้านบน 1.5 นิ้ว เว้นขอบขวาและด้านล่าง 1 นิ้ว อักษร Cordia New หรือ Browallia New ขนาด 16 point ความยาวประมาณ 8-10 หน้า (กรณีที่ไม่เป็นไปตามที่กำหนดกองบรรณาธิการจะไม่รับพิจารณา) โดยมีส่วนประกอบดังนี้

1. ใบสมัครขอส่งบทความลงตีพิมพ์ จำนวน 1 ชุด

2. บทความที่เป็นบทความวิจัย ต้องมีองค์ประกอบเรียงตามลำดับ ดังนี้

2.1 ชื่อเรื่อง (Title) ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

2.2 ชื่อผู้แต่ง (Authors) ทุกคน พร้อมระบุสถาบันการศึกษา/หน่วยงาน ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

2.3 บทคัดย่อ (Abstract) ทั้งภาษาอังกฤษและภาษาไทยความยาวประมาณ 300 คำ และให้จัดโครงสร้างบทความวิจัย ดังนี้ คือ บทคัดย่อภาษาอังกฤษ และภาษาไทย โดยในแต่ละตอนของบทคัดย่อทั้งภาษาอังกฤษ และภาษาไทย ต้องมีคำสำคัญ (Keywords) ประมาณ 3-5 คำ

2.4 ส่วนเนื้อหา ประกอบด้วยบทนำ (ครอบคลุมความสำคัญ และที่มาของปัญหาการวิจัย) วัตถุประสงค์ กรอบแนวคิดในการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย (ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล วิธีดำเนินการวิจัย/ทดลอง) สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล ข้อเสนอแนะในการนำงานวิจัยไปใช้ และเอกสารอ้างอิง

2.5 กรณีที่มีตารางหรือภาพประกอบต้องแยกจากเนื้อเรื่องลงรายการ รูปภาพอาจจะเป็นภาพสีหรือขาวดำก็ได้ แต่ ควรมีความชัดเจน ส่วนภาพวาดควรวาดด้วยหมึกอินเดีย หรือพิมพ์จากเครื่องพิมพ์เลเซอร์ โดยส่งต้นฉบับ 1 ชุด พร้อมแผ่นบันทึกข้อมูล (CD)

2.6 การอ้างอิงแหล่งที่มาของข้อมูลในเนื้อเรื่อง ให้อ้างอิงในส่วนเนื้อเรื่อง แบบ นาม-ปี (author-date in-text citation) โดยระบุชื่อผู้แต่งและปีที่พิมพ์ไว้ข้างหลังข้อความที่ต้องการอ้างอิง และอาจะระบุเลขหน้าของเอกสารที่อ้างด้วยก็ได้ และให้มีการอ้างอิงส่วนท้ายเล่ม (Reference citation) โดยรวบรวมรายการเอกสารทั้งหมดที่ผู้เขียนใช้อ้างอิงที่ปรากฏเฉพาะในบทความเท่านั้น และจัดเรียงรายการตามลำดับอักษรชื่อผู้แต่ง

2.7 หากรูปแบบการพิมพ์ไม่เป็นตามกำหนดข้อ 2.1-2.6 ทางกองบรรณาธิการจะไม่รับลงตีพิมพ์ในวารสาร

หมายเหตุ: นักศึกษาที่ส่งบทความวิจัยที่เป็นวิทยานิพนธ์ ต้องมีคำรับรองจากประธานหรือกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์หลักให้พิจารณาการลงพิมพ์เผยแพร่

การติดต่อในการจัดส่งบทความ

1. ทางไปรษณีย์: กองบรรณาธิการวารสารราชพฤกษ์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา อำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา 30000
2. ทาง e-mail : siranee_n@hotmail.com
3. ทางโทรศัพท์: สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย 0-4427-2827
4. ผู้สนใจส่งบทความให้ดาวน์โหลดแบบฟอร์ม และใบสมัครได้ที่ <http://www.nrru.ac.th/grad>

“บทความและข้อความที่ลงตีพิมพ์ในวารสารเป็นความคิดเห็นส่วนตัวของผู้เขียน กองบรรณาธิการไม่จำเป็นต้องเห็นด้วยเสมอไป ในกรณีที่มีการลอกเลียนหรือแอบอ้างโดยปราศจากการอ้างอิงหรือทำให้เข้าใจผิดว่าเป็นผลงานของผู้เขียน กรุณาแจ้งให้ทางกองบรรณาธิการทราบด้วยจะเป็นพระคุณยิ่ง”

ใบสมัครขอส่งบทความลงตีพิมพ์

(การกรอกใบสมัครโปรดใช้วิธีการพิมพ์)

เรียน กองบรรณาธิการวารสารราชพฤกษ์

ข้าพเจ้า ☐ นาย ☐ นาง ☐ นางสาว ☐ อื่นๆ (โปรดระบุ)

ชื่อ – สกุล (ภาษาไทย)

(ภาษาอังกฤษ)

ตำแหน่งทางวิชาการ (โปรดระบุ)

☐ ศาสตราจารย์ ☐ รองศาสตราจารย์ ☐ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ☐ อาจารย์

☐ นักศึกษาระดับ สาขาวิชา.....มหาวิทยาลัย.....

☐ อื่นๆ ระบุ

ที่อยู่ปัจจุบัน / ที่ทำงาน (ที่สามารถติดต่อได้)

.....

โทรศัพท์ที่ทำงาน/ที่บ้าน.....โทรศัพท์มือถือ.....

โทรสาร.....E-mail :

ชื่อบทความ (ภาษาไทย)

.....

(ภาษาอังกฤษ).....

.....

บทความวิจัยเป็นบทความที่อยู่ในกลุ่มสาขาใด (ทำเครื่องหมาย ✓ ในสาขาที่สอดคล้องกัน)

☐ สาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์/จิตวิทยา ☐ สาขาสังคมวิทยา ☐ สาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพ

และในกรณีที่ไม่สามารถติดต่อข้าพเจ้าได้ กองบรรณาธิการสามารถติดต่อบุคคลดังกล่าวต่อไปนี้

ชื่อ – สกุล

โทรศัพท์ โทรสาร

E-mail : มีความเกี่ยวข้องเป็น

.....ลายมือชื่อ

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

หมายเหตุ : บทความที่ส่งไปกองบรรณาธิการ กองบรรณาธิการขอสงวนสิทธิ์ที่จะไม่ส่งคืน ท่านจะต้องสำเนาส่วนตัวไว้

แบบรับรองการพิจารณาบทความวิจัยเพื่อตีพิมพ์วารสารราชพฤกษ์

วันที่

เรียน บรรณาธิการวารสารราชพฤกษ์

ตามที่ข้าพเจ้า นาย/นาง/นางสาว.....

นักศึกษาระดับ.....หลักสูตร.....

สาขาวิชา.....มหาวิทยาลัย.....

ขอส่งบทความวิจัยเรื่อง

.....

.....

โดยมีเป็นที่อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก มาเพื่อขอให้
พิจารณาตีพิมพ์ในวารสารวิชาการของหน่วยงานของบัณฑิตวิทยาลัย ทั้งนี้ ข้าพเจ้าขอรับรองว่าไม่ได้ ส่งบทความ
วิจัยเรื่องเดียวกันนี้ไปลงตีพิมพ์ในวารสารฉบับอื่น

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ลงชื่อ

(.....)

นักศึกษา

ข้าพเจ้าขอรับรองว่าเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักของนักศึกษาตามรายชื่อข้างต้นจริง และ
ได้พิจารณาบทความดังกล่าวแล้ว เห็นสมควรให้ลงพิมพ์ในวารสารบัณฑิตวิทยาลัย“วารสารราชพฤกษ์” ได้

ลงชื่อ

(.....)

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

วันที่.....เดือน..... พ.ศ.....